

Politikernas trygghets- undersökning 2019

*Förtroendevaldas utsatthet och oro för
trakasserier, hot och våld under valåret 2018*

Politikernas trygghetsundersökning 2019

**Förtroendevaldas utsatthet och oro för
trakasserier, hot och våld under valåret 2018**

Rapport 2019:15

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

ISSN: 1100-6676
ISBN: 978-91-88599-21-6
URN:NBN:SE:BRA-865

© Brottsförebyggande rådet 2019
Produktion: Odelius & CO 19-6385
Författare: Anna Frenzel
Omslag: Tove Hennix
Tryck: E-print AB

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos Norstedts Juridik
106 47 Stockholm, Telefon 08 - 598 191 90, Epostadress: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

Förord

I Politikernas trygghetsundersökning (PTU) tillfrågas ordinarie ledamöter i Sveriges riksdag och fullmäktigeförsamlingar (kommuner, landsting och regioner) om utsatthet för trakasserier, hot och våld under föregående år. I årets undersökning handlar det om valåret 2018. Valrörelser medför att förtroendevalda har en ökad exponering, och hur detta påverkar utsattheten är viktig kunskap för att kunna förebygga och hantera trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda, såväl generellt som under ett valår.

Detta är den fjärde jämförbara kartläggningen som Brottsförebyggande rådet (Brå) redovisar på uppdrag av regeringen, och det är andra gången som utsattheten under ett valår undersöks. Detta innebär att i årets undersökning är det för första gången möjligt att jämföra utsattheten mellan två valår (2014 och 2018), vilka är mer jämförbara än ett valår och ett mellanliggande år. Från och med 2019 ingår PTU i den officiella statistiken. Resultaten från tidigare mättillfällen är dock producerade utifrån samma kvalitetskrav. Rapportens författare är Anna Frenzel, utredare vid Brå.

Brå vill rikta ett stort tack till de drygt 8 000 förtroendevalda som deltagit genom att besvara frågorna i Politikernas trygghetsundersökning 2019. Utan era svar hade Brå inte kunnat beskriva er situation eller få tillräcklig kunskap om omfattningen och utvecklingen av trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda.

Stockholm i november 2019

Björn Borschos
Tf generaldirektör

Thomas Hvitfeldt
Enhetschef

Innehåll

Sammanfattning	6
Inledning	13
Bakgrund	14
Syfte och frågeställningar	15
Disposition	16
Metod	17
Population	17
Genomförande och datainsamling	18
Bortfall	18
Frågeinnehåll	20
Resultatredovisning	23
Tillförlitlighet och tolkningsutrymme	24
Politikers utsatthet	29
Utsatthet och oro	29
Händelserna	33
Politisk församling	38
Partitillhörighet	39
Region	41
Uppdragets typ och omfattning	44
Sammanhang, förövare och motiv	52
När och var	53
Om förövarna	54
Om motiven	57
Rapportering och polisanmälan	61
Stöd och säkerhetsåtgärder	67

Konsekvenser	71
Överväganden och faktiska konsekvenser	72
Händelser relaterade till valrörelsen	78
Utsatthet i relation till valrörelsen	79
Sammanhang, förövare och motiv	80
Mer om politisk församling, parti och polisregion.....	85
Politisk församling	85
Partitillhörighet.....	89
Polisregion	94
Referenser	99
Bilageförteckning	102
Bilaga 1. Tabellbilaga	102

Sammanfattning¹

Syfte och metod

Syftet med Politikernas trygghetsundersökning (PTU) är att mäta omfattningen och konsekvenserna av trakasserier, hot och våld som förtroendevalda utsätts för, just i egenskap av förtroendevalda. Syftet med denna senaste undersökningsomgång är också att jämföra utsattheten under de två valåren 2018 och 2014, och att sätta resultaten i relation till de två mellanliggande åren 2016 och 2012.

PTU genomförs vartannat år, så att varannan datainsamling rör ett valår och varannan ett mellanliggande år, och det beror på resultatet att utsattheten bland förtroendevalda är högre under valår. Kartläggningen ska utgöra ett underlag för framtida åtgärder för att motverka och förebygga trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda, både generellt och under valrörelser.

Detta är den fjärde² jämförbara kartläggningen som Brottsförebyggande rådet (Brå) genomfört, på uppdrag av regeringen. Ungefär 14 000 ordinarie ledamöter i Sveriges riksdag och fullmäktigeförsamlingar tillfrågades om sin utsatthet för trakasserier, hot och våld under 2018. Datainsamlingen gjordes via en webbenkät, men de ledamöter som inte ville eller hade möjlighet att besvara enkäten via webben kunde i stället besvara en postenkät, som skickades ut tillsammans med en påminnelse om undersökningen. Majoriteten av respondenterna besvarade dock enkäten via webben. Resultaten i denna rapport bygger på de förtroendevaldas upplevelse och bedömning av händelser som skett.

---

1 En engelsk version av denna sammanfattning finns på Brås webbplats, www.bra.se. Klicka där på fliken *Publikationer*, och skriv sedan in rapportnumret i sökfältet.

2 Då den första undersökningen är att betrakta som en fullskalig pilotundersökning, görs enbart jämförelser mellan de fyra efterföljande undersökningarna.

Var tredje förtroendevald utsattes under 2018

Var tredje förtroendevald (30 procent) uppger att de utsattes för trakasserier, hot eller våld i samband med sitt politiska förtroendeuppdrag under 2018. Vidare uppger 2,8 procent av de förtroendevalda att de utsattes för korruptionsförsök.

Totalt sett är det en något större andel kvinnor än män som uppger att de blev utsatta för trakasserier, hot eller våld (32 respektive 30 procent). Totalt handlar det om drygt 2 400 förtroendevalda. Majoriteten av dem utsattes vid upprepade tillfällen under 2018; endast 16 procent uppger att det skedde vid ett enstaka tillfälle. Utsattheten utgörs främst av hot och trakasserier, medan våld är ovanligare. Den vanligaste typen av hot och trakasserier var hot eller påhopp via sociala medier.

En större andel kvinnor än män utsattes för hot och trakasserier under 2018 (31 respektive 28 procent), medan andelen män som utsattes för våld, skadegörelse och stöld är något större än andelen kvinnor (6,6 respektive 5,2 procent).

Resultaten visar även att yngre förtroendevalda var mer utsatta än äldre, och förtroendevalda med utländsk bakgrund³ var mer utsatta än personer med svensk bakgrund.

Utsattheten högre 2018 än tidigare år

Totalt sett har andelen förtroendevalda som uppger att de blivit utsatta ökat jämfört med tidigare år. Under valåret 2018 var andelen 30 procent jämfört med 28 procent under valåret 2014. Vidare var andelen utsatta mindre under de mellanliggande åren (25 procent 2016 och 20 procent 2012). Det är främst utsatthet för hot och trakasserier som ökat.

Storstadspolitiker, riksdagsledamöter och ordförande mer utsatta

Stockholmspolitiker inom kommun och landsting uppger i större utsträckning att de utsatts än förtroendevalda i andra regioner. Detta mönster har observerats samtliga år. Riksdagsledamöter är också betydligt mer utsatta (70 procent) än ledamöter i kommun- och landstingsfullmäktige (30 respektive 38 procent).

Utsattheten skiljer sig också åt beroende på typen av uppdrag och position. Ordförande uppger oftare att de utsatts än ordinarie ledamöter, och kvinnor med en ordförandepost var utsatta i större utsträckning än män i samma position (43 respektive 39 procent).

³ I undersökningen hade knappt 91 procent av de förtroendevalda svensk bakgrund, det vill säga var födda i Sverige med minst en förälder som är född i Sverige. Drygt 9 procent av de förtroendevalda hade utländsk bakgrund, det vill säga var själva utrikesfödda eller födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

På partinivå är andelen som uppger att de utsatts störst bland förtroendevalda inom Sverigedemokraterna (44 procent). Det framkommer dock inget entydigt mönster när man jämför andelen utsatta inom respektive parti under de två valåren. Inom vissa partier var utsattheten högre 2018 än 2014, och tvärt om inom andra partier.

Aktiva i sociala medier och omtalade i medier särskilt utsatta

Förtroendevalda som var mer aktiva på internet och i sociala medier, eller mer omtalade i medier uppger också oftare att de utsatts, jämfört med de som inte var lika aktiva eller omskrivna. Detta mönster framkommer bland både kvinnor och män.

Bland dem som i mycket stor utsträckning var aktiva på internet eller i sociala medier var andelen som uppger att de utsatts 63 procent, vilket kan jämföras med 13 procent bland dem som inte alls var aktiva på internet eller i sociala medier. Detta mönster har framkommit även tidigare år.

Bland dem som i stor utsträckning var omskrivna eller omtalade i medier under 2018 uppger 70 procent att de blivit utsatta, medan motsvarande andel är 13 procent bland dem som inte alls var omskrivna eller omtalade i medier.

Även typen av uppdrag och uppdragets omfattning påverkar den förtroendevaldas exponering. Undersökningen visar att utsattheten är högre bland de förtroendevalda som utövar sitt uppdrag på heltid, och även bland dem som har uppdrag i flera politiska församlingar.

Vanligast med manliga förövare i åldern 45–64 år

En del frågor gällde hur de utsatta förtroendevalda uppfattade förövarens kön och ålder, och det vanligaste svaret är att förövaren var en man i åldern 45–64 år. Detta gäller oavsett om den utsatta är en kvinna eller en man, och mönstret är ungefär detsamma som tidigare år.

Liksom tidigare år uppfattades förövaren oftast vara en förargad medborgare (37 procent) eller en rättshaverist (21 procent). Den andel som uppfattade förövaren som extremist⁴ var däremot större under valåren jämfört med de mellanliggande åren. Bland dessa är det vanligast att förövaren uppfattades tillhöra en högerextremistisk grupp.

⁴ Med extremist avses här någon som (av den som utsatts) uppfattas som medlem i en högerextremistisk eller rasistisk grupp eller i en vänsterextremistisk grupp.

Få händelser polisanmäls

Andelen händelser som polisanmäls är fortsatt låg: 19 procent av händelserna 2018, vilket är på samma nivå som i mätningarna för 2016 och 2014. Nivån var något lägre 2012. Det är en något större andel män än kvinnor som uppger att händelsen polisanmäls (20 respektive 18 procent). Våld, skadegörelse och stöld polisanmäls i större utsträckning (40 procent) än hot och trakasserier (15 procent).

Bland dem som inte gjort någon polisanmälan var främsta anledningen (28 procent) att de inte trodde att det skulle leda till något, och för nästan var fjärde förtroendevald (23 procent) var främsta anledningen att händelsen betraktades som en småsak eller en bagatell. Nästan lika många, 21 procent, såg händelsen som en del i uppdraget.

Totalt rapporterades hälften av händelserna till en säkerhetsansvarig person i partiet eller den politiska församlingen. Även här framkommer att händelser som rör våld, skadegörelse och stöld rapporteras i större utsträckning än hot och trakasserier (62 respektive 47 procent av händelserna).

Allt fler vet om det finns en handlingsplan för hot och våld mot förtroendevalda. Andelen som *inte* visste 2018 var 25 procent, jämfört med 38 procent förra valåret 2014. Detsamma gäller om det finns en säkerhetsansvarig; 2018 var det 20 procent som inte visste om det fanns en sådan funktion i partiet eller den politiska församlingen, att jämföra med 32 procent 2014.

Behovet av stöd och hjälp ofta inte uppfyllt

Av de förtroendevalda som känt ett stort behov av stöd och hjälp uppger en femtedel att de inte fått något stöd alls, med en något större andel män än kvinnor. Samtidigt är det en större andel som uppger att de i stor utsträckning fått stöd under valåren, jämfört med de mellanliggande åren 2016 och 2012.

Det stöd och den hjälp som förtroendevalda fick 2018 kom i 68 procent av fallen från en annan förtroendevald. Sett över tid har denna andel ökat; under valåret 2014 var andelen 57 procent.

Det bör dock noteras att majoriteten av dem som utsattes 2018 inte känt något behov av stöd eller hjälp.

Många påverkas i sitt förtroendeuppdrag

Totalt uppger nästan var fjärde förtroendevald (24 procent) att utsattheten, eller oron för att utsättas, påverkar dem i deras uppdrag. Bland de förtroendevalda som blivit utsatta är andelen ännu större (42 procent). Andelen som påverkas var också större

under valåret 2018 jämfört med valåret 2014, oavsett om man hade utsatts eller inte.

Det är en större andel kvinnor än män som uppger att de påverkas (28 respektive 20 procent). Könsskillnaden är störst bland de som blivit utsatta (48 respektive 38 procent).

Den vanligaste konsekvensen av utsatthet, eller oro för att utsättas, är att man undviker att engagera eller uttala sig i en specifik fråga. Bland förtroendevalda som utsatts finns stora skillnader i andelen som uppger att de påverkats, beroende på vad de utsattes för. Bland dem som utsatts för våld, skadegörelse eller stöld hade en större andel påverkats av detta, än bland dem som utsattes för hot och trakasserier.

Sex av tio händelser förknippas med valrörelsen

Drygt sex av tio händelser under 2018 (61 procent) hade i huvudsak samband med någon valrörelse eller valkampanj, enligt de utsattas bedömning. Jämfört med förra valrörelsen 2014 har andelen ökat, från 57 procent till 61 procent. Ledamöter inom kommun- och landstingsfullmäktige bedömde i större utsträckning än riksdagsledamöter att den senaste händelsen som de utsattes för skedde i samband med en valrörelse eller en valkampanj.

Av händelserna som kategoriseras som hot och trakasserier var det 60 procent som relaterades till valrörelsen, medan det bland händelserna som kategoriseras som våld, skadegörelse och stöld var 67 procent som relaterades till valrörelsen.

En större andel händelser som förknippades med valrörelsen uppfattades som ganska eller mycket skrämmande, jämfört med händelser som inte förknippades med valrörelsen (39 respektive 33 procent). Bland de händelser som förknippas med valrörelsen var det vanligare att förövaren uppfattades som högerextremist eller vänsterextremist, jämfört med andra händelser.

Mönstren för kvinnors och mäns utsatthet och oro ser olika ut

Kvinnor och män utsätts i ungefär lika hög grad, men utsattheten ser olika ut. Det är till exempel något vanligare att kvinnor utsätts för hot och påhopp via sociala medier, och det är även en större andel kvinnor som upplevde angrepp av sexuell karaktär vid den senaste händelsen, jämfört med andelen män.

Det är också vanligare att kvinnor är oroliga för att de själva eller någon anhörig ska utsättas för brott eller andra liknande obehagliga händelser på grund av deras politiska förtroende-

uppdrag. Detta blir särskilt tydligt bland kvinnor som själva utsattes under 2018, där oron ökat successivt för varje år som undersökningen har genomförts.

Inledning

Sverige har ett demokratiskt styrelseskick där medborgarna i allmänna val utser de förtroendevalda som ska representera dem i fullmäktige och riksdag. Demokrati bygger på kommunikation mellan väljare och förtroendevalda; frågor ska bemötas och åsikter debatteras. Väljarna har rätt till att, och bör, ifrågasätta de förtroendevaldas åsikter och beslut, men endast på ett sådant sätt att varken förtroendevalda eller väljare känner sig hotade.

Förtroendevaldas synlighet och tillgänglighet är viktiga faktorer för att upprätthålla en god kommunikation med väljarna. Det stärker demokratin när förtroendevalda rör sig fritt mellan till exempel hemmet och arbetet, debatterar i sociala medier och deltar i torgmöten. På motsvarande sätt försvagas demokratin om tillgängligheten till de förtroendevalda minskar, men ju mer exponerade förtroendevalda är, desto större är risken att utsättas för trakasserier, hot och våld.

Att förtroendevalda utsätts för en sådan risk innebär även att det demokratiska styrelseskicket utsätts. Om förtroendevalda påverkas att agera eller besluta annorlunda, eller till och med lämna sina uppdrag, på grund av utsatthet, riskerar det politiska systemet att förlora legitimitet. Det kan också försvåra rekryteringen av nya förtroendevalda och även på så sätt påverka representativiteten (SKL 2019c, SKL 2018a, SKL 2018b, Joyce 2013, SCB 2013).

Detta är den fjärde⁵ jämförbara kartläggningen som Brottsförebyggande rådet (Brå) genomfört på uppdrag av regeringen, där ordinarie ledamöter i Sveriges riksdag och fullmäktigeförsamlingar (kommuner, landsting och regioner) tillfrågas om utsatthet för trakasserier, hot och våld.

---

5 Då den första undersökningen är att betrakta som en fullskalig pilotundersökning, görs enbart jämförelser mellan de fyra efterföljande undersökningarna.

Bakgrund

I kriminalstatistiken finns inga särskilda brottskoder för brott som specifikt drabbar förtroendevalda. Därför kan kriminalstatistiken inte användas till att undersöka deras utsatthet. Dessutom har samtliga tidigare kartläggningar som Brå genomfört om förtroendevaldas utsatthet visat att benägenheten är relativt låg vad gäller att polisanmäla trakasserier, hot och våld, vilket skulle innebära att antalet anmälda fall i kriminalstatistiken är betydligt mindre än antalet faktiska fall (Brå 2012, Brå 2014a, Brå 2015, Brå 2017). De anmälda fallen skulle därmed inte ge en representativ bild av förtroendevaldas utsatthet. Dessutom skulle kriminalstatistiken inte fånga upp en av de vanligaste påverkansformerna, trakasserier, som kan vara väldigt subtila och inte alltid utgör brott (se till exempel Brå 2005, Brå 2008, Brå 2009b och Brå 2016).

Därför gav regeringen Brå i uppdrag att genomföra en undersökning av omfattningen och utvecklingen av hot och våld mot förtroendevalda i Sverige. Uppdraget ingick som en del i åtgärd 11 i den nationella handlingsplanen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Regeringen 2011).

Brå gjorde därmed en första kartläggning som redovisades i rapporten *Politikernas trygghetsundersökning 2012* (Brå 2012)⁶, som undersökte utsattheten under 2011. Året därpå fick Brå uppdraget att göra en kartläggning av utsattheten under 2012 (Brå 2014a). Därefter har Brå fått i uppdrag att göra en kartläggning vartannat år, gällande utsatthet under valåret 2014 (Brå 2015), under 2016 (Brå 2017) respektive under valåret 2018 (vilket studeras i denna rapport).

Sommaren 2017 antog regeringen en ny handlingsplan mot hat och hot mot journalister, förtroendevalda och konstnärer (Regeringen 2017). Syftet med den nya handlingsplanen är att stärka arbetet med att förebygga och hantera hot och hat mot journalister, politiskt förtroendevalda och konstnärer, eftersom dessa aktörer anses vara särskilt utsatta i det demokratiska samtalet.

En fråga som ofta lyfts är förtroendevaldas behov av ett starkare straffrättsligt skydd, för att värna demokratin. Detta framkom även i betänkandet *Jakten på makten*, som genomfördes av Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda (SOU 2006). I juni 2019 överlämnade regeringen därför en proposition (2018/19:154) till riksdagen med förslaget att det ska införas en ny särskild straffskärpningsgrund i 29 kap. 2 § brottsbalken för

---

⁶ Då den första undersökningen är att betrakta som en fullskalig pilotundersökning, görs enbart jämförelser mellan de fyra efterföljande undersökningarna.

brott som begås mot förtroendevalda. Förslaget innebär att det som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet särskilt ska beaktas om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon, eller någon närstående, innehaft ett uppdrag som förtroendevald i stat, kommun, landsting, Sametinget eller Europaparlamentet. En eventuell lagändring väntas träda i kraft den 1 januari 2020.

Syfte och frågeställningar

Syftet med Politikernas trygghetsundersökning (PTU) är att mäta omfattningen och konsekvenserna av trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda⁷. I årets kartläggning är syftet även att studera utvecklingen av utsattheten genom att studera de två valåren 2014 och 2018, och att sätta dessa resultat i relation till de två mellanliggande åren 2012 och 2016. Kartläggningen ska kunna utgöra ett underlag för framtida åtgärder som syftar till att motverka och förebygga trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda, både generellt och specifikt under valrörelser.

Kartläggningen ska besvara följande frågeställningar:

- I vilken utsträckning utsätts förtroendevalda för olika typer av trakasserier, hot och våld som är relaterade till deras förtroendeuppdrag?
- Vilka förtroendevalda utsätts, och vilka skillnader i utsatthet framkommer mellan kvinnliga och manliga förtroendevalda?
- Hur ser anmälningsbenägenheten ut bland förtroendevalda som har utsatts?
- Hur ser omständigheterna kring händelserna ut?
- I vilken utsträckning är förtroendevalda oroliga för att bli utsatta?
- Vilka är konsekvenserna av trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda och deras oro för att utsättas?
- Vilken kännedom om eventuella rutiner kring säkerhet har de förtroendevalda?
- Hur ser utvecklingen ut när man jämför de två valåren 2014 och 2018, samt i relation till de två mellanliggande åren 2012 och 2016?

⁷ I denna undersökning avses ledamöter i kommun- och landstingsfullmäktige samt i riksdagen.

Disposition

Politikers utsatthet

I det första resultatkapitlet ges en övergripande beskrivning av andelen förtroendevalda som uppger att de blev utsatta för trakasserier, hot eller våld under 2018, samt vad dessa personer utsattes för. Utsattheten redovisas också övergripande utifrån tre sektorer som förtroendevalda verkar inom: politisk församling, parti och region. Även förtroendevaldas utsatthet för korruptionsförsök framgår i detta kapitel.

Sammanhang, förövare och motiv

I detta kapitel redovisas mer information om de händelser som de förtroendevalda uppgivit att de senast utsatts för. Utifrån enkätsvaren redovisas dels vad förtroendevalda har att berätta om förövaren, dels vilka motiv som framkommit och i vilket sammanhang händelsen inträffat.

Rapportering och polisanmälan

I det tredje kapitlet redovisas hur de utsatta har hanterat situationen, till exempel om polis kontaktades och om händelsen polisanmäldes eller rapporterades till någon annan. I kapitlet redogörs också för vilken kännedom de förtroendevalda har om eventuell handlingsplan och säkerhetsansvarig.

Konsekvenser

I detta kapitel beskrivs konsekvenserna av utsattheten och oron för att utsättas. I fokus är konsekvenserna för förtroendeopdraget och därmed, i förlängningen, för demokratin.

Händelser relaterade till valrörelsen

I detta kapitel görs jämförelser mellan händelser som förknippades med valrörelsen 2014 och händelser som förknippades med valrörelsen 2018.

Mer om politisk församling, parti och region

I det sjätte kapitlet redogörs för mer ingående resultat, uppdelat på politiska församlingar, representerade partier och olika polisregioner.

Metod

I detta kapitel beskrivs den metod som använts för Politikernas trygghetsundersökning, samt den datainsamling som skett under 2019. En mer omfattande och detaljerad redovisning av undersökningens metod ges i den tekniska rapporten (Brå 2019:16).

Population

I Sverige finns totalt drygt 38 000 förtroendevalda, fördelat på lokal nivå (kommuner), regional nivå (landsting och regioner⁸) och nationell nivå (riksdagen) (SKL 2019a). De allra flesta är fritidspolitiker med uppdrag i olika nämnder. Det finns inte någon förteckning eller något register över dessa förtroendevalda. Däremot har Valmyndigheten ett löpande uppdaterat register över samtliga ordinarie ledamöter i kommun-, landstings- eller regionfullmäktige och i riksdagen, sammanlagt nästan 15 000 personer. Detta register utgör populationen i PTU, som alltså är en totalundersökning⁹ av de förtroendevalda som är ordinarie ledamöter i fullmäktige och riksdag. Det betyder att undersökningen fångar upp utsattheten hos de förtroendevalda som har ett tydligt politiskt uppdrag av lite större omfattning, men den avspeglar inte nödvändigtvis utsattheten i den stora gruppen förtroendevalda med mindre omfattande uppdrag.

Populationen i PTU 2019 baseras på uppgifter om de personer som fanns med i Valmyndighetens register ”Nuvarande ledamöter” den 30 november 2018. Registret innehåller endast ordinarie ledamöter och baseras på de uppdrag som finns inom fullmäktige i kommun, landsting, region och riksdag. Detta innebär att en ordinarie ledamot kan ha haft andra roller både före och efter den 30 november. En ledamot som har mer än ett uppdrag kan också förekomma flera gånger i registret. Varje ledamot ska dock bara förekomma en gång i undersökningens register, varför dubb-

⁸ Regioner är landsting med ett utökat regionalt utvecklingsansvar. I denna rapport utgör regionerna inte en egen redovisningsenhet, utan redovisas tillsammans med landstingen.

⁹ En totalundersökning innebär att hela den population som studeras tillfrågas om att delta i undersökningen.

letter rensas ut. Inte heller ledamöter i regeringen inkluderas i undersökningen.¹⁰ För att få fram aktuella adressuppgifter genomfördes en identifikationskontroll av de kvarvarande ledamöterna mot befolkningsdata i registret över totalbefolkningen (RTB). Den slutliga undersökningspopulationen uppgick till 13 766 ledamöter.

Genomförande och datainsamling

Datainsamlingen i PTU 2019 genomfördes från januari till april 2019, genom i första hand en webbenkät och i andra hand en postenkät. Instruktioner för att besvara webbenkäten skickades med vanlig post till ledamöternas folkbokföringsadress i januari 2019. Instruktionerna innehöll information om undersökningen, ett personligt användarnamn och ett lösenord.

Två veckor senare skickades en första påminnelse ut i form av ett brev, även det med uppgifter för inloggning till webbenkäten. Därefter skickades en andra påminnelse i samma format ut en vecka senare. Som en tredje påminnelse skickades en förkortad postenkät i pappersform ut till dem som ännu inte besvarat webbenkäten. Därefter skickades en extra påminnelse ut med uppgifter för inloggning till webbenkäten i början på mars. Statistiska centralbyrån (SCB) fick i uppdrag att genomföra datainsamlingen, med den tekniska konstruktionen av webbenkäten, utskicket och registreringen och mottagandet av webb- och postenkäter. SCB gjorde även en första bearbetning av data.

Kvalitetsgranskning

Som ett första steg i kvalitetsgranskningen genomfördes en intern och en extern granskning av frågeformuläret (den interna genomfördes av Brå och den externa av SCB). Därefter granskades data och analys internt. Slutligen har hela rapporten genomgått en intern granskning före publicering. En mer detaljerad beskrivning av granskningen ges i den tekniska rapporten (Brå 2019:16).

Bortfall

Frågeundersökningar har i princip alltid ett visst bortfall. En del beror på att det finns personer som inte vill eller inte kan delta (externt bortfall). Annat bortfall beror på att alla frågor inte besvaras av dem som deltar (internt bortfall). Det interna bort-

---

¹⁰ Ledamöter i regeringen är en mycket liten grupp, som i många avseenden skiljer sig från övriga förtroendevalda. På grund av att gruppen är så pass liten hade den inte heller varit möjligt att särredovisa i resultaten.

fallet kan handla om att frågorna inte besvaras alls, eller att de besvaras på ett motstridigt sätt.

Externt bortfall

Ju fler som deltar i en undersökning, desto mindre blir utrymmet för fel som beror på slumpen. Externt bortfall är problematiskt om det finns skäl att tro att det är en viss typ av individer i den undersökta populationen som väljer att inte svara (mer om detta finns under rubriken *Tillförlitlighet*, senare i detta kapitel). Det externa bortfallet för datainsamlingen 2019 uppgår till 40,9 procent av populationen (se tabell 1). Detta ger en svarsfrekvens på 59,1 procent. Det externa bortfallet består till största delen av icke svarande. Några få avböjde aktivt medverka, skickade in en blank enkät, hade flyttat utan eftersändning eller var på annat sätt förhindrade att medverka. Svarsfrekvensen i årets undersökning¹¹ var något lägre än i tidigare undersökningar (i PTU 2017 var svarsfrekvensen 60,3 procent, i PTU 2015 var den 62,5 procent medan den uppgick till 64,7 procent i PTU 2013). I jämförelse med andra surveyundersökningar ligger svarsfrekvensen dock fortfarande på en liknande eller högre nivå.¹² Av dem som deltog svarade majoriteten (nästan 83 procent) via webbenkäten och drygt 17 procent via postenkäten (pappersversionen av enkäten).

Tabell 1. Externt bortfall för PTU 2019.

	Antal	Andel
Population PTU 2019	13 766	100,0
Bortfall	5 628	40,9
<i>Därav</i>		
<i>ej inkommen</i>	5 546	98,5
<i>postreturer</i>	49	0,9
<i>avböjt (aktivt) att medverka</i>	18	0,3
<i>ej anträffad</i>	15	0,3
Svarande	8 138	59,1
<i>Därav</i>		
<i>webbenkät</i>	6 725	82,6
<i>postenkät</i>	1 413	17,4

11 I tabell 2 på sida 27 redovisas svarsfrekvensen för olika redovisningsgrupper.

12 Jämför till exempel med Brås Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2018 (40,5 procent viktat), SCB:s Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF/SILC) 2018 (52,1 procent) och Folkhälsomyndighetens Hälsa på lika villkor 2018 (42,1 procent).

Internt bortfall

Frågeområdet om utsatthet inleds med så kallade screeningfrågor som rör huruvida respondenten varit utsatt för en rad olika händelser (dessa beskrivs senare i detta kapitel). I webbenkäten har dessa frågor en så kallad hård kontroll, vilket innebär att enkäten inte går att skicka in om dessa frågor inte besvarats. För övriga frågor kommer ett varningsmeddelande upp om respondenten försöker gå vidare i enkäten utan att besvara frågorna (mjuk kontroll). Därför är det interna bortfallet betydligt lägre i webbenkäten jämfört med postenkäten, som inte har samma möjlighet till sådana kontroller. I postenkäten tillkommer även ett internt bortfall för de frågor som respondenten fyllt i felaktigt (till exempel att två svarsalternativ markerats trots att endast ett har efterfrågats) eller att frågan inte fyllts i alls.

Det interna bortfallet för postenkäten kan endast påverka tillförlitligheten marginellt, eftersom den andel som svarat via webbenkäten är i klar majoritet (nästan 83 procent).

Frågeinnehåll

Enkäten inleds med frågor om bakgrundsförhållanden.¹³ Därefter följer frågor om de förtroendevaldas egen utsatthet, i form av två frågeområden: *våld, skadegörelse och stöld* och *hot och trakasserier*. Det finns även frågor om utsatthet för *korruptionsförsök*. Enkäten avslutas med frågor om *oro, konsekvenser* och *andras utsatthet* samt *information om säkerhetsrutiner*. Frågorna i enkäten har i huvudsak fasta svarsalternativ.

Bakgrundsförhållanden

Information om bakgrundsförhållanden gör att man kan jämföra utsatthet i olika grupper. Ur Valmyndighetens register hämtades uppgifter om politisk församling, valkrets, partitillhörighet, tillträdesdatum, avgångsdatum, kön, personnummer och adress för var och en av ledamöterna. Förutom de uppgifter om bakgrundsförhållanden som framgår av Valmyndighetens register innehåller enkäten frågor om huruvida de förtroendevalda har svensk eller utländsk bakgrund¹⁴ och om förtroendeuppdragets omfattning och karaktär.

¹³ I bilaga 1 i den tekniska rapporten (Brå 2019:16) återfinns det kompletta frågeformuläret som används till webbenkäten.

¹⁴ Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är utrikes födda, eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Personer med svensk bakgrund definieras som personer som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder (SCB 2002).

Utsatthet

De frågeområden som rör utsatthet inleds med ett antal screeningfrågor för att ta reda på om respondenten *någon gång* varit utsatt för olika händelser i sin egenskap av förtroendevald. Om respondenten har utsatts någon gång gäller nästa fråga om någon eller några av händelserna skedde under det föregående året (som i årets undersökning avser 2018) och hur många händelser det totalt rör sig om under det föregående året.¹⁵ De politiker som uppger att de under 2018 utsattes för någon eller några av de händelser som ingår i undersökningen får också följdfrågor om den *senaste* händelsen inom respektive frågeområde.¹⁶ Majoriteten av följdfrågorna är desamma för de olika frågeområdena; de frågor som skiljer sig (totalt tre frågor) relaterar till tillvägagångssättet vid den specifika händelsen.

De brott (och försök till brott) som ligger till grund för de händelser som efterfrågas i undersökningen är *misshandel, olaga förföljelse, olaga hot, kränkande fotografering, ofredande, skadegörelse (och åverkan), stöld, förtal, brott mot medborgerlig frihet, falsk tillvitelse, mordbrand och mutbrott*. Även bland juridiskt insatta kan det dock vara svårt att avgöra om en händelse utgör ett brott. Huruvida händelsen är ett brott eller inte är dessutom knappast avgörande för hur det påverkar de som utsatts. Därför tillfrågas de förtroendevalda om utsatthet för en rad olika händelser, i stället för om utsatthet för brott. De händelser som efterfrågas i PTU utgår från brottsbeskrivningarna för ovan nämnda brottstyper. När det gäller frågorna om utsatthet för trakasserier, hot och våld uppmanas respondenten att endast redovisa situationer som upplevts som hotfulla, för att undvika att fånga upp händelser som inte bör ingå i undersökningen.

Händelserna har delats in i två kategorier: *våld, skadegörelse och stöld* och *hot och trakasserier*. Den förstnämnda kategorin utgörs av händelser som är mer tydligt brottsliga och ingripande mot den utsatta. Den andra kategorin, *hot och trakasserier*, utgörs i stället av händelser där det är svårare att avgöra om de är brottsliga och som generellt kräver en mindre insats av förövaren.

Varje händelse efterfrågas uttryckligen, och de förtroendevalda får ange om de har utsatts för varje händelse (svarsalternativen

¹⁵ Den här typen av undersökningar efterfrågar ofta utsatthet under de senaste tolv månaderna (räknat från undersökningstillfället), men i PTU efterfrågas utsatthet under föregående kalenderår, huvudsakligen för att ha en klart avgränsad referensperiod som ligger nära i tiden.

¹⁶ Att det är den senaste händelsen som efterfrågas beror på att den troligen ligger närmast i minnet, men syftet är också att fånga upp olika typer av händelser och inte enbart de allvarigaste. Det finns inte utrymme för att redogöra för flera händelser, eftersom antalet frågor i enkäten måste begränsas. En stor del av följdfrågorna ingår inte i postenkäten, som av utrymmesskäl är mindre omfattande.

är ja/nej). Skulle ingen av de efterfrågade händelserna stämma in på det de förtroendevalda eventuellt har utsatts för, uppmanas de att ange det alternativ som bäst beskriver situationen. Det som efterfrågas i enkäten är utsatthet för följande:

Våld, skadegörelse och stöld

- Slag, spark eller liknande
- Knuff eller liknande
- Våld med vapen
- Anlagd brand/sprängning
- Klotter
- Stöld¹⁷
- Annan form av skadegörelse
- Annan form av våld.

Hot och trakasserier

- Hotfullt uttalande öga mot öga
- Hotfullt telefonsamtal
- Hotfullt sms/mms
- Hotfullt brev/vykort
- Hotfullt e-postbrev
- Hot/påhopp via sociala medier
- Kapat internetkonto (eller falskt konto i den utsattas namn)
- Uthängd på internet
- Uthängd på affisch/flygblad
- Önskad vara beställd i ditt namn
- Hotfull ”gåva”
- Blivit olovligen fotograferad/inspelad
- Obekvämligt besök, förföljelse eller kartläggning
- Falska anmälningar
- Annan hotfull händelse.

De förtroendevalda tillfrågas även om huruvida de utsatts för några försök till korruption, antingen genom opassande gåvor och erbjudanden, såsom särskilda förmåner som politiker (mutor i vardagligt tal), eller genom att någon i deras närhet försökt få fördelar tack vare deras relation (vänskapskorruption).

---

¹⁷ Stöld kan i sammanhanget handla om exempelvis post som stulits från förtroendevaldas brevlådor.

Resultatredovisning

Då en del händelser som efterfrågas i PTU utgör brott och andra inte, används ordet ”händelser” som benämning i rapporten. Som benämning på den person som utsatt den förtroendevalda för en händelse används genomgående ordet ”förövare”.¹⁸

Redovisningsgrupper

De redovisningsgrupper som används i undersökningen är kön, ålder och svensk eller utländsk bakgrund¹⁹. Även region, partitillhörighet och politisk församling används som redovisningsgrupper, och beskrivs längre fram i rapporten. Redovisningsgrupperna används i beskrivande och inte i förklarande syfte. Utifrån resultaten dras därför inte några slutsatser om utsatthetens orsakssamband, det vill säga vilken eller vilka faktorer (till exempel kön, ålder eller partitillhörighet) som påverkar risken för utsatthet.

Redovisningsenheter

I resultatredovisningen för utsatthet bör man vara uppmärksam på att redovisningsenheterna, och därmed redovisningssättet, ibland skiljer sig åt.

För att undersöka hur många förtroendevalda som utsattes för brott eller liknande händelser under 2018 efterfrågas den egna utsattheten. Resultaten redovisas genom procentsatser för att visa hur stor andel som har utsatts.

För varje kategori händelser ställs frågan hur många gånger händelsen inträffade totalt under det föregående året (2018). Syftet är att få reda på ett ungefärligt antal händelser som de förtroendevalda har utsatts för under ett år. Uppgiften om det totala antalet händelser ska ses i ljuset av de metodologiska svårigheter som mätbarheten kring denna typ av händelser innebär (bland annat svårigheten att minnas exakt antal händelser, om händelserna skedde inom den tidsperiod som efterfrågas och huruvida man utsattes som politiker eller som privatperson).

De respondenter som blivit utsatta får också beskriva *den senaste händelsen* inom varje frågeområde. Det är dessa händelser som ligger till grund för resultaten om bland annat förövare och motiv, huvudsakligen redovisade i procent.

¹⁸ Att begreppet ”förövare” används i stället för ”gärningsperson” beror på att det som inträffat inte alltid rör sig om ett brott, och att begreppet ska spegla den förtroendevaldas uppfattning om den person som ligger bakom händelsen.

¹⁹ Med svensk bakgrund avses här personer som är födda i Sverige, med minst en förälder född i Sverige. Med utländsk bakgrund avses utrikesfödda personer och personer som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

Avrundningen av procenttal innebär i vissa fall att svarsandelarna inte summerar till exakt 100 procent. Andelar under 5 procent redovisas med en decimal, medan andelar på 5 procent eller större avrundas till närmaste heltal.

När ett kryss (x) förekommer i en tabell innebär det att antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (< 100), och därför inte kan redovisas. En punkt (.) innebär att observationer saknas, det vill säga att antalet är 0. Ett streck (-) innebär att observationer finns men att andelen är avrundad till 0,0.

Referensperioder

Referensperioden för undersökningen är det föregående kalenderåret (när källan anges som PTU 2019 avses alltså utsattheten under 2018). Detta gäller för samtliga frågor förutom dem om förtroendeuppdragets omfattning samt de förtroendevaldas kännetecken om eventuella handlingsplaner och säkerhetsansvariga. Då är referensperioden den tidpunkt då de förtroendevalda svarade på enkäten (mellan januari och april 2019).

Tillförlitlighet och tolkningsutrymme

Frågeundersökningar har en del begränsningar när det gäller både tillförlitlighet och vilka tolkningar som är möjliga att göra utifrån det insamlade materialet. Nedan kommenteras några möjliga begränsningar med undersökningen, liksom möjligheterna att dra slutsatser utifrån resultaten och jämförbarheten med de tre föregående kartläggningarna (PTU 2013, PTU 2015 och PTU 2017).

Tillförlitlighet

Det kan vara svårt att minnas exakt när en händelse ägde rum, och därmed att avgöra om det skedde under den efterfrågade referensperioden. Detta innebär att händelser som egentligen inte borde vara med i undersökningen kan komma att redovisas. En annan möjlig svaghet är att den tillfrågade kan välja att tillrättalägga svaret för att ange det svar som kan antas önskvärt, exempelvis att en händelse har polisanmälts eller rapporterats till en säkerhetsansvarig fast så egentligen inte är fallet. Det är inte heller säkert att samtliga händelser som rapporteras i undersökningen drabbade de utsatta på grund av deras förtroendeuppdrag, medan andra händelser som borde ha rapporterats i stället bortförklaras som ”busstreck” eller ”slumpen”.

Vad gäller utsatthet för korruptionsförsök kan det finnas inslag av skuldkänslor. Detta gör korruption till ett ämnesområde som är svårt att undersöka. I PTU efterfrågas de förtroendevaldas

erfarenhet av korruptions*försök*, eftersom det upplevs som en mindre känslig fråga än en fråga om erfarenhet av faktisk korruption.

Även det faktum att de förtroendevalda inte enbart svarar som enskilda individer utan också som representanter för ett politiskt parti kan vara ett problem för validiteten i undersökningen. Det skulle kunna vara så att förtroendevalda besvarar enkäten som representanter för sitt parti och därför svarar på ett sådant sätt som kan antas gynna partiet bäst. Det kan handla om att undvika att dra medial uppmärksamhet till partiet av rädsla för att skrämja bort potentiella nya medlemmar och i förlängningen kanske även väljare. Det kan också handla om att rapportera utsatthet i större utsträckning för att förstärka bilden av sitt parti som utsatt.

Något som möjligtvis kan påverka den självrapporterade utsattheten i undersökningen är en ökad medvetenhet om formen och förekomsten av hot och våld. Enligt säkerhetsansvariga i landets kommuner har man arbetat aktivt med att öka denna medvetenhet under de senaste åren (SKL 2019a, SKL 2019b). Även det faktum att Politikernas trygghetsundersökning nu har genomförts flera gånger kan ha bidragit till att medvetenheten har ökat.

Benägenheten att delta i undersökningen kan variera beroende på till exempel ålder och kön, men även attribut i den specifika populationen, som partitillhörighet och politisk församling.

Svarsfrekvensen kan också variera till följd av olika partiers attityd och tillit till myndigheter. Ytterligare en viktig förklaring till variationen i svarsbenägenhet mellan olika grupper är att mäniskor i olika livssituationer har olika möjligheter (eller intresse av) att delta. Förtroendevalda som inte har utsatts kan tänkas vara mindre engagerade i frågan och därför välja att inte delta i undersökningen i samma utsträckning som de som har utsatts. Om så är fallet kan utsattheten komma att överskattas, särskilt i grupper med låg svarsfrekvens. Å andra sidan kan även förtroendevalda som utsatts välja att inte delta i undersökningen, till exempel för att slippa bli påmind om utsattheten.

I undersökningen har Brå på olika sätt arbetat för att försöka begränsa flera av dessa problem. I frågorna understryks att endast händelser som personen förknippar med förtroendeuppdraget ska rapporteras. Respondenten påminns också vid ett flertal tillfällen om att endast rapportera om sådant som inträffade under det föregående året (2018) och som upplevts som hotfullt.

Tolkningsutrymme

I Sverige finns totalt drygt 38 000 politiskt förtroendevalda, som verkar inom olika politiska församlingar och med olika typer av politiska uppdrag (SKL 2019a). Av dem ingår knappt en tredjedel i undersökningen. Hur generaliserbara är då resultaten i PTU för hela gruppen förtroendevalda?

De flesta förtroendevalda i Sverige är så kallade fritidspolitiker. Det innebär att man ägnar sig åt politik vid sidan av sitt vanliga arbete, och att det endast utgår ett mindre arvode, om något alls. Enligt SCB har endast 4 procent i kommunerna hel- eller deltid-arvode, medan motsvarande siffra i landstingen är 7 procent (SCB 2016). Även i PTU utövar majoriteten av de förtroendevalda sina uppdrag på fritiden (75 procent), knappt 16 procent på deltid, och knappt 10 procent på heltid. Att det är en överrepresentation i PTU av förtroendevalda med del- och heltidsuppdrag beror på att endast de som är ordinarie ledamöter i fullmäktige och riksdag tillfrågas om att medverka i undersökningen. Det är troligt att dessa politiker utsätts i större utsträckning än politiker som inte ingår i fullmäktige. Om så är fallet kan resultaten inte helt generaliseras till alla politiskt förtroendevalda.

Av de tillfrågade förtroendevalda deltog 59,1 procent i undersökningen. I tabell 2 framgår att svarsfrekvensen är högre bland män än bland kvinnor, och bland personer i åldern 50 år eller äldre jämfört med yngre personer. Det är dock värt att notera här att svarsfrekvensen i den yngsta åldersgruppen är sex procentenheter högre i årets undersökning jämfört med föregående undersökning.

Vidare är svarsfrekvensen också högre bland ledamöter som sitter i kommun- och landstingsfullmäktige, jämfört med de ledamöter som enbart sitter i riksdagen. Bland de olika partierna är svarsfrekvensen högst inom Miljöpartiet och Centerpartiet.²⁰ Svarmönstren i denna undersökning är i stort sett desamma som i föregående undersökningar.

---

²⁰ Se tabell 4 i den tekniska rapporten (Brå 2019:16) för en översikt över fördelningen av andelen svarande i rapporten respektive andelen i populationen.

Tabell 2. Svarsfrekvens, andel av svarande och antal svarande inom olika redovisningsgrupper i PTU 2019.

Redovisningsgrupp		Svarsfrekvens (procent)	Andel av svarande (procent)	Antal svarande
<i>Kön</i>	Kvinnor	57,8	42,9	3 490
	Män	60,1	57,1	4 648
<i>Ålder</i>	39 år och yngre	44,4	13,3	1 085
	40–49 år	47,3	16,5	1 345
	50–59 år	57,7	23,8	1 940
	60 och äldre	73,6	46,3	3 768
<i>Politisk församling</i>	Ledamöter i kommun och/eller landsting samt riksdag	59,4	98,9	8 047
	Ledamöter enbart i riksdag	43,5	1,1	91
<i>Partitillhörighet</i>	Centerpartiet	63,3	13,3	1 079
	Kristdemokraterna	58,1	5,3	433
	Liberalerna	62,6	5,9	480
	Miljöpartiet	63,7	3,5	282
	Moderaterna	59,2	18,8	1 527
	Socialdemokraterna	59,1	29,9	2 436
	Sverigedemokraterna	52,1	11,8	961
	Vänsterpartiet	59,1	6,8	550
	Övriga partier	61,4	4,8	387
Totalt		59,1		8 138

Låg svarsfrekvens kan vara ett problem när undergrupper studeras. Det kan bli en sämre representativitet i grupper med låg svarsfrekvens, och detta blir ett problem om det finns skäl att tro att de som deltar i undersökningen i vissa avseenden (utsatt-
het i detta sammanhang) skiljer sig från dem som inte deltar i undersökningen. I den här undersökningen är svarsfrekvensen lägre i vissa grupper: förtroendevalda i åldern 39 år eller yngre, riksdagsledamöter och förtroendevalda i Sverigedemokraterna. När det gäller förtroendevalda i åldern 39 år eller yngre och riksdagsledamöter omfattar dessa grupper dessutom få personer redan från början.

I och med svarsfrekvensen på 59,1 procent i denna totalundersökning, får möjligheterna att generalisera resultaten till att gälla alla ordinarie ledamöter i fullmäktige och riksdag ändå anses relativt goda. Möjligheten till generalisering är dock lägre inom de grupper som har en lägre svarsfrekvens.

Eftersom enbart smärre förändringar gjorts i årets enkät jämfört med föregående års enkäter, anses resultaten vara jämförbara mellan PTU 2013, PTU 2015, PTU 2017 och PTU 2019. Dock är det viktigt att ha i åtanke att PTU 2015 och PTU 2019 studerar de förtroendevaldas utsatthet under valåren 2014 respektive 2018, medan övriga två undersökningar studerar utsattheten under två så kallade mellanliggande år, 2012 och 2016.

Politikers utsatthet

I detta kapitel framgår hur vanligt det är att förtroendevalda i Sverige uppger att de blivit utsatta för trakasserier, hot eller våld på grund av sina förtroendeuppdrag samt vad det är de förtroendevalda har utsatts för.²¹ Dessutom framgår eventuella skillnader i utsatthet mellan kvinnor och män. Jämförelser görs löpande med de tre tidigare undersökningsåren 2012, valåret 2014 och 2016. Mer detaljerade resultat gällande utsatthet under dessa år för samtliga förtroendevalda och uppdelat på kvinnor och män återfinns i tabellerna B1–B14 i bilaga 1.

Att tänka på

Vid jämförelser mellan undersökningarna är det viktigt att komma ihåg att 2014 och 2018 var valår, medan 2012 och 2016 var mellanliggande år. Detta måste tas i beaktande vid jämförelser över tid. Av detta skäl studeras i denna rapport i första hand utvecklingen mellan de två valåren 2014 och 2018, och resultaten sätts därefter i relation till de två mellanliggande åren 2012 och 2016.

Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar utsattheten bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig.

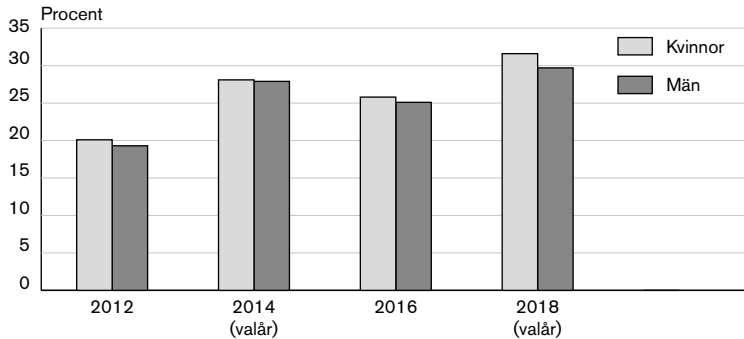
Utsatthet och oro

Sammantaget uppgav nästan var tredje förtroendevald (30 procent) att de blev utsatta för trakasserier, hot eller våld under valåret 2018 (se tabell B1 i bilaga 1). Totalt sett handlar det om 2 457 förtroendevalda som uppger att de blev utsatta under 2018. Utsattheten utgörs främst av hot och trakasserier; det är få händelser som involverar fysiska angrepp.

²¹ Med "utsatthet" menas här de förtroendevaldas självrapporterade utsatthet, i egenskap av förtroendevalda, för de typer av händelser som efterfrågas i undersökningen. Händelserna kan uppfattas som brott och/eller ha upplevts som hotfulla.

Utsattheten 2018 ligger högre än samtliga tidigare år, och utsattheten är något högre bland kvinnor än bland män. Totalt uppgav ungefär 32 procent av de kvinnliga förtroendevalda och 30 procent av de manliga att de blev utsatta under 2018 (figur 1). Under valåret 2014 uppgav cirka 28 procent av både de kvinnliga och de manliga förtroendevalda att de hade blivit utsatta.

Figur 1. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes under 2012–2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

När det gäller oro över att utsättas framkommer en skillnad mellan kvinnor och män, som inte observerats tidigare år (se tabell B2 i bilaga 1). Bland kvinnliga förtroendevalda uppgav 29 procent att de kände oro för att själva bli utsatta, eller att någon anhörig skulle utsättas. Bland manliga förtroendevalda var motsvarande andel 25 procent.

Sett över tid verkar oron ha ökat. Totalt sett uppgav 27 procent av de förtroendevalda att de kände denna typ av oro under valåret 2018, jämfört med 23 procent under valåret 2014. Samma mönster framkommer även under de mellanliggande åren; 2012 uppgav 16 procent att de kände sig oroliga över att utsättas, medan andelen uppgick till 22 procent 2016.

Andelen oroliga var betydligt större bland dem som utsattes under 2018 (52 procent) jämfört med gruppen samtliga förtroendevalda (27 procent). Samma mönster har observerats även tidigare år, dock på en något lägre nivå. Bland utsatta kvinnor har oron ökat successivt för varje år som undersökningen genomförts: från 44 procent oroliga 2012 till 55 procent 2018. Bland män skedde en ökning mellan 2012 och 2014 (från 41 procent till 50 procent) men därefter har andelen oroliga legat på en stabil nivå.

Totalt uppgav 3,4 procent att någon anhörig hade blivit utsatt på grund av den förtroendevaldas uppdrag, vilket är på samma nivå som valåret 2014 (3,7 procent). De två mellanliggande åren 2012 och 2016 var nivån något lägre.

De förtroendevalda som utsatts fick frågan om de upplevde att utsattheten var värre under någon särskild månad, antingen genom att det skedde flera händelser eller genom att händelserna uppfattades som allvarigare. Drygt 42 procent av de utsatta upplevde att detta stämde, och bland dessa uppgav de flesta att augusti (33 procent) respektive september (44 procent) var den månad då utsattheten var värst. September var den månad då det var val till riksdag och kommun- och landstingsfullmäktige.

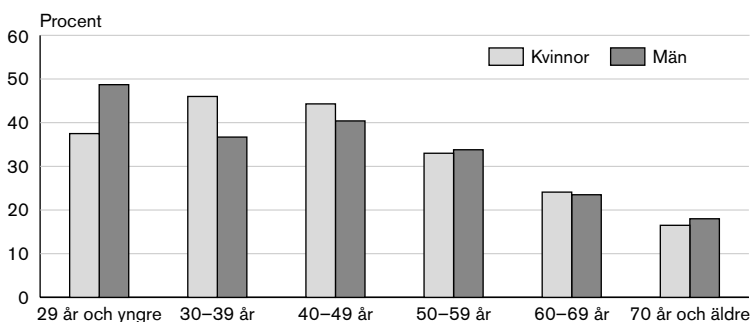
Det finns även faktorer utanför själva förtroendeuppdraget som kan påverka utsattheten. Faktorer som för befolkningen generellt visat sig öka risken att utsättas för brott kan också gälla förtroendevalda (Brå 2019a). Två exempel på sådana faktorer är den utsattas ålder och om den utsatta har svensk eller utländsk bakgrund.

Utsatthet och oro i relation till ålder

Yngre förtroendevalda uppger i störst utsträckning att de blivit utsatta. Därefter är andelen i princip mindre ju äldre åldersgrupp som studeras. Det bör dock noteras att antalet förtroendevalda i åldern 29 år eller yngre är relativt litet jämfört med andra åldersgrupper, men detta samband kan även ses i befolkningen i stort, där yngre personer är mer utsatta för brott än äldre (Brå 2019a).

Av de förtroendevalda som är 29 år eller yngre uppger 44 procent att de utsattes under 2018 (se tabell B1 i bilaga 1). I denna åldersgrupp är det en större andel av männen som uppger att de blivit utsatta än motsvarande andel av kvinnorna (figur 2). Det motsatta förhållandet gäller dock i åldersgrupperna 30–39 år och 40–49 år, där den andel som uppger att de blivit utsatta är större bland kvinnorna än bland männen. Bland förtroendevalda som är 50 år eller äldre är andelen utsatta mer jämn mellan könen.

Figur 2. Andel förtroendevalda som uppger att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och ålder.

Över tid ser man att andelen utsatta är störst 2018 jämfört med tidigare år inom samtliga åldersgrupper förutom gruppen 29 år och yngre. För exempelvis åldersgruppen 40–49 år uppgav 42 procent att de utsattes under 2018, vilket kan jämföras med 35 procent under valåret 2014. I den yngsta åldersgruppen, 29 år och yngre, var utsattheten i stället högst under valåret 2014 (50 procent, att jämföra med 44 procent 2018).

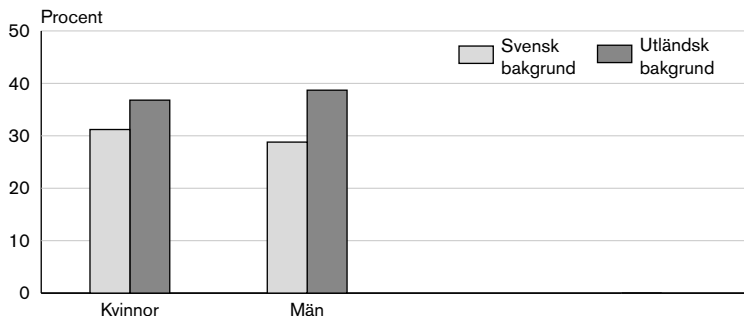
När det gäller oro följer detta samma mönster som utsattheten, vilket innebär att störst andel oroliga återfinns i åldersgruppen 29 år och yngre (49 procent), medan lägst andel oroliga finns bland dem som är 70 år och äldre (10 procent, se tabell B2 i bilaga 1). Detta mönster har framkommit även tidigare år.

Utsatthet och oro i relation till svensk/utländsk bakgrund

Knappt fyra av tio (38 procent) förtroendevalda med utländsk bakgrund²² uppgav att de utsattes under 2018, medan motsvarande andel bland förtroendevalda med svensk bakgrund var 30 procent (se tabell B1 i bilaga 1). Det har skett en ökning inom båda dessa grupper jämfört med tidigare år. Bland förtroendevalda med utländsk bakgrund uppgav 33 procent utsatthet under valåret 2014, medan 28 procent av dem med svensk bakgrund uppgav att de utsatts.

När man särskiljer kvinnor och män ser man att det är en större andel både kvinnor och män med utländsk bakgrund som uppger att de utsatts, jämfört med förtroendevalda med svensk bakgrund (figur 3). Detta mönster har framkommit även tidigare år, med undantag för 2016 då andelen utsatta kvinnor var lika hög bland både kvinnor med utländsk bakgrund och bland dem med svensk bakgrund.

Figur 3. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och svensk/utländsk bakgrund.

²² I undersökningen hade knappt 91 procent av de förtroendevalda svensk bakgrund, det vill säga var födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige. Drygt 9 procent av de förtroendevalda hade utländsk bakgrund, det vill säga var själva utrikesfödda eller födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

Förtroendevalda med utländsk bakgrund var också mer oroliga över att utsättas än förtroendevalda med svensk bakgrund (39 respektive 25 procent, se tabell B2 i bilaga 1). Samma mönster har observerats även tidigare år. Bland förtroendevalda med utländsk bakgrund var en något större andel av männen oroliga (42 procent) jämfört med motsvarande andel bland kvinnorna (37 procent), medan det motsatta förhållandet råder bland förtroendevalda med svensk bakgrund. Bland dessa uppgav 28 procent av kvinnorna och 23 procent av männen att de var oroliga över att utsättas. När man studerar gruppen utsatta förtroendevalda med utländsk bakgrund framkommer även att dessa var betydligt mer oroliga än gruppen samtliga förtroendevalda med utländsk bakgrund (64 respektive 39 procent).

Händelserna

I enkäten efterfrågas utsatthet för olika typer av händelser, indelade i tre kategorier: *hot och trakasserier, våld, skadegörelse och stöld* och *korruptionsförsök*.

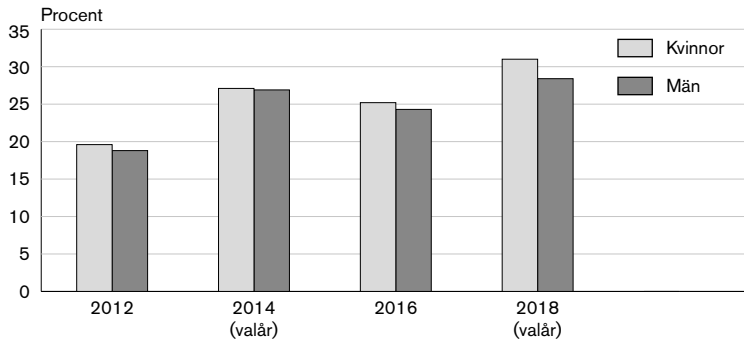
Allvarlighetsgraden skiftar mellan olika typer av händelser (till exempel ett hotfullt telefonsamtal eller en utförd misshandel), men även inom samma typ av händelse. Exempelvis kan ett uttalat hot vara mer eller mindre hotfullt beroende på vad som sägs, men också på vem som säger det.

Hot och trakasserier

År 2018 uppgav ungefär var tredje förtroendevald (30 procent) att de blivit utsatta för någon form av hot eller trakasserier på grund av sitt förtroendeuppdrag (se tabell B3 i bilaga 1). Sammantaget handlar det om knappt 2 400 förtroendevalda som uppger att de utsatts för drygt 24 000 händelser av hot eller trakasserier. Som framgår i figur 4 har utsattheten legat på i stort sett samma nivå för kvinnor och män tidigare år, men 2018 framkom en viss könsskillnad som inte observerats tidigare. Totalt uppger 31 procent av kvinnorna och 28 procent av männen att de utsattes för hot och trakasserier under 2018.

Sett över tid var utsattheten för hot och trakasserier 3 procentenheter högre 2018 än 2014 (30 respektive 27 procent). Utsattheten var lägre under de mellanliggande åren 2012 och 2016.

Figur 4. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes för hot och trakasserier under 2012–2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

I tabell B3 i bilaga 1 redovisas de olika former av hot och trakasserier som efterfrågas i enkäten samt andelen utsatta per år för respektive händelse. Den vanligaste händelsen 2018 var, i likhet med tidigare år, hot och påhopp via sociala medier (16 procent). Näst vanligast var att en förtroendevald mötts av ett hotfullt uttalande öga mot öga (10 procent).

Bland både kvinnor och män är hot och påhopp via sociala medier vanligast. Dock framkommer en större könsskillnad 2018 jämfört med tidigare år. Under valåret 2014 var det lika vanligt att både kvinnor och män utsattes för hot och påhopp via sociala medier (12 procent vardera), medan det under 2018 var vanligare att kvinnor uppgav detta jämfört med män (18 respektive 15 procent). Vad gäller övriga typer av hot och trakasserier framkommer inga lika tydliga könsskillnader.

Den andel som uppger att de blivit hotade eller påhoppade via sociala medier, mötts av ett hotfullt uttalande öga mot öga eller blivit uthängda på internet var som högst 2018, jämfört med tidigare år. Vad gäller att mötas av ett hotfullt uttalande öga mot öga har denna typ av händelser varit vanligast under valåren, jämfört med de mellanliggande åren. Detta beror sannolikt på att förtroendevalda är ute och samtalar med människor mer frekvent under ett valår.

Nästan hälften (46 procent) av dem som utsattes för någon form av hot eller trakasserier under 2018 utsattes av en förövare som var fysiskt närvarande. Under valåret 2014 var nivån densamma som 2018, medan den var lägre 2016 (35 procent). Både under 2018 och 2014 var detta något vanligare bland manliga förtroendevalda än bland kvinnliga (48 respektive 44 procent). Det motsatta förhållandet framkom under 2016.

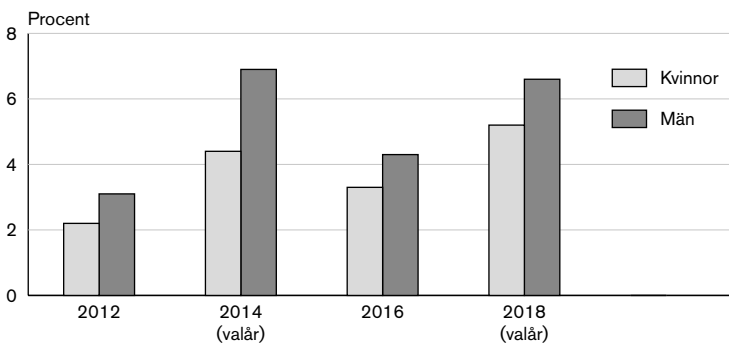
Våld, skadegörelse och stöld

Totalt uppgav 6 procent av de förtroendevalda att de utsattes för våld, skadegörelse eller stöld²³ under 2018 (se tabell B4 i bilaga 1). Totalt handlar det om drygt 480 personer som uppger att de utsattes för drygt 2 000 händelser av våld, skadegörelse eller stöld under 2018. Det är en större andel manliga förtroendevalda som uppger att de utsattes för våld, skadegörelse eller stöld jämfört med motsvarande andel bland kvinnorna (figur 5).

Andelen utsatta för våld, skadegörelse eller stöld låg på i princip samma nivå 2018 som valåret 2014 (6,0 respektive 5,8 procent), medan andelen var mindre under de mellanliggande åren 2012 och 2016.

Bland kvinnor var andelen något större valåret 2018 jämfört med 2014 (5,2 respektive 4,4 procent), medan det motsatta förhållandet råder för män (6,9 procent 2014 och 6,6 procent 2018).

Figur 5. Andel förtroendevalda som uppger att de utsattes för våld, skadegörelse och stöld under 2012–2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

I tabell B4 i bilaga 1 redovisas de olika former av våld, skadegörelse och stöld som efterfrågas i enkäten samt andel utsatta per år för respektive händelse. Bland dem som utsattes för våld, skadegörelse eller stöld uppger drygt hälften (52 procent) att de utsattes för någon form av våld mot person.²⁴ Detta var vanligare bland kvinnor än bland män (59 respektive 48 procent). Den vanligast förekommande formen av våld mot person är knuffar och liknande. Det är betydligt mer ovanligt att man uppger att man blivit utsatt för grövre våld i form av slag, sparkar eller liknande, eller våld med vapen. Det är följaktligen också mycket ovanligt med sådana fysiska skador att den som utsatts behöver

²³ Stöld kan i sammanhanget handla om exempelvis post som har stulits från förtroendevaldas brevlådor.

²⁴ I våld mot person ingår slag, spark, knuff eller liknande, våld med vapen eller annan form av våld.

uppsöka sjuk- och tandvård. Mönstret är likartat för både kvinnor och män, och även sett över tid.

Bland dem som uppger att de utsatts för skadegörelse, var kategorin *annan skadegörelse* vanligast. Det kan då handla om exempelvis sönderskurna bildäck eller krossade rutor på fordon eller hem.

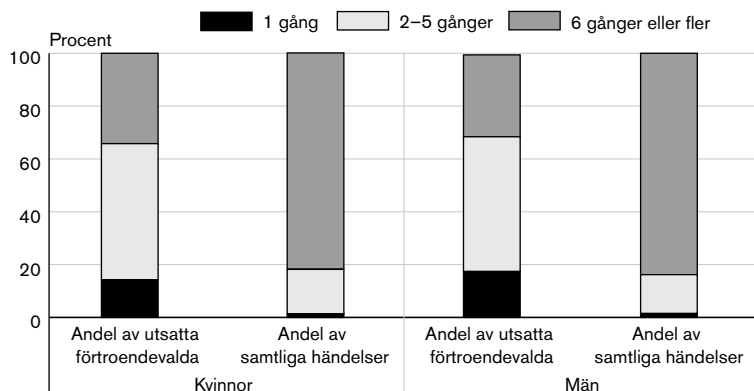
Upprepad utsatthet

Det är vanligt att de förtroendevalda som utsatts uppger att de blivit utsatta vid upprepade tillfällen. Som framgår i tabell B5 i bilaga 1 uppgav 16 procent av de som utsattes under 2018 att det skedde vid ett tillfälle. Drygt hälften (51 procent) utsattes mellan två och fem gånger, medan ungefär en tredjedel (33 procent) utsattes sex gånger eller fler.

De som uppger att de utsattes sex gånger eller fler blev tillsammans utsatta för 83 procent av samtliga uppgivna händelser under 2018, medan de som utsattes en gång blev utsatta för 1,5 procent av alla händelser. Samma mönster har framkommit även tidigare år.

Som framgår i figur 6 uppger en större andel bland kvinnorna än bland männen att de utsattes sex gånger eller fler under 2018 (34 respektive 31 procent). Detta mönster framkom även 2016, men 2012 och 2014 var mönstret det motsatta; dessa år var det en större andel bland männen som upp gav att de hade utsatts sex gånger eller fler.

Figur 6. Andel förtroendevalda som upp gav att de utsattes 1 gång, 2–5 gånger respektive 6 gånger eller fler, i förhållande till antal händelser, 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Korruptionsförsök

Förtroendevalda kan också utsättas för påverkan i form av korruptionsförsök. Gränsen för vad som bör anses som korruption kan te sig flytande. En förmån kan vara opassande även om den inte ges för att mottagaren ska agera på ett visst sätt (SKL 2012). I undersökningen efterfrågas därför om den förtroendevalda under 2018 utsattes för ett opassande erbjudande ("ett opassande erbjudande om en gåva eller tjänst som syftade till att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag") eller vänskapskorruption ("att en bekant till dig på ett opassande sätt försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag").

Sammantaget uppgav 2,8 procent av de förtroendevalda att de utsattes för någon form av korruptionsförsök under 2018 (se tabell B6 i bilaga 1). Detta är den lägsta nivån som uppmätts hittills i PTU. År 2012 och 2014 var andelen som uppgav detta 3,7 procent, och 2016 var andelen 3,4 procent.

Det är i princip lika stor andel av kvinnor och män som uppger detta. Även detta mönster skiljer sig åt från tidigare år, då det hittills har varit en större andel kvinnor som uppger att de utsatts för korruptionsförsök jämfört med motsvarande andel bland männen. Undersökningen visar också att 3,2 procent av samtliga förtroendevalda uppgav att de känner en eller flera andra politiskt förtroendevalda som utsattes för korruptionsförsök under 2018.

Vänskapskorruption – att någon i den förtroendevaldas närhet försökt utnyttja deras relation för någon form av fördel – är den form av korruptionsförsök som flest förtroendevalda uppger att de utsatts för (2,5 procent). Vanligast förekommande i dessa fall var att den som försökte utnyttja relationen uppges vara en ytligt bekant till den förtroendevalda (62 procent). Det var näst vanligast att det var en annan förtroendevald (18 procent). Det var mindre vanligt att det var en vän (11 procent), anhörig eller kollega (4,1 procent vardera) som försökte påverka den förtroendevalda genom deras relation.

Av de förtroendevalda uppgav 1,3 procent att de under 2018 fick ett opassande erbjudande, det vill säga att den förtroendevalda utsattes för mutförsök. Oftast handlade det då om en måltid eller någon form av tjänst.

Frågan ställdes även om vad de förtroendevalda själva trodde att personen ville uppnå med korruptionsförsöket. Det vanligaste motivet var att personen ville åstadkomma någon form av agerande eller aktivitet (49 procent) eller belöna agerande eller passivitet (18 procent).

Politisk församling

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Drygt nio av tio (92 procent) förtroendevalda som ingår i PTU är ledamöter i kommunfullmäktige; det är den största av de politiska församlingarna sett till antal förtroendevalda. Landstingsfullmäktige är landstingens högsta beslutande organ, medan riksdagen är det högsta beslutande organet i landet. I PTU 2019 har 12 procent av de förtroendevalda uppdrag i landstingsfullmäktige, medan 1,8 procent är riksdagsledamöter.²⁵

I detta avsnitt redovisas endast utsattheten i de politiska församlingarna generellt; en fördjupning om utsattheten utifrån politisk församling återfinns i kapitlet *Mer om politisk församling, parti och polisregion*.

Utsatthet utifrån politisk församling

Utsattheten ser olika ut för ledamöterna i de tre politiska församlingarna. I kommunfullmäktige uppger totalt 30 procent av ledamöterna att de utsattes under 2018, medan andelen utsatta i landstingsfullmäktige uppgår till 38 procent (se tabell B7 i bilaga 1). Samtidigt uppger sju av tio riksdagsledamöter (70 procent) att de har utsatts i sin egenskap av förtroendevald. Inom samtliga tre politiska församlingar är andelen som uppger att de utsatts större 2018 än samtliga tidigare år. Störst procentuell skillnad återfinns bland ledamöter i kommunfullmäktige och i riksdagen.

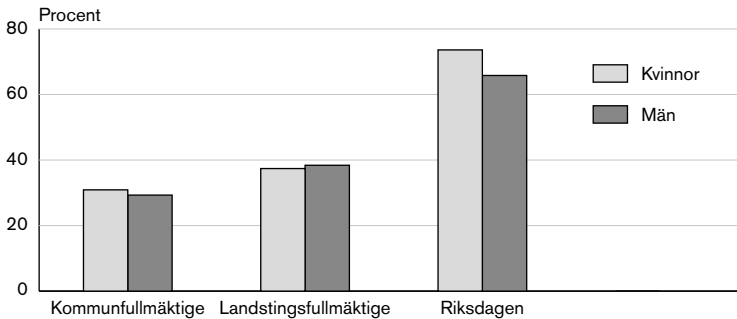
Bland förtroendevalda i kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige ser man i princip inga skillnader i utsatthet mellan kvinnor och män, medan det i riksdagen är en större andel kvinnor än män som uppger att de utsatts (74 respektive 66 procent, se figur 7). Mönstret som framkommer för riksdagsledamöter har inte observerats tidigare år. För valåret 2014 framkom ingen könsskillnad i utsatthet inom riksdagen, medan det både 2012 och 2016 var en större andel manliga riksdagsledamöter som uppger att de utsatts. Könsskillnaderna dessa år var dock inte lika stora som 2018.

---

²⁵ När den förtroendevalda har uppdrag i flera politiska församlingar kan det vara svårt att veta vilken politisk församling som eventuell utsatthet ska förknippas med. Därför återfinns samtliga förtroendevalda med uppdrag i kommunfullmäktige i den redovisningsgrupp som heter kommunfullmäktige, även om dessa förtroendevalda också har uppdrag i en annan politisk församling. Detsamma gäller för landstingsfullmäktige och riksdag. Det innebär att samma förtroendevalda kan förekomma i flera av redovisningsgrupperna.

Figur 7. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och politisk församling.

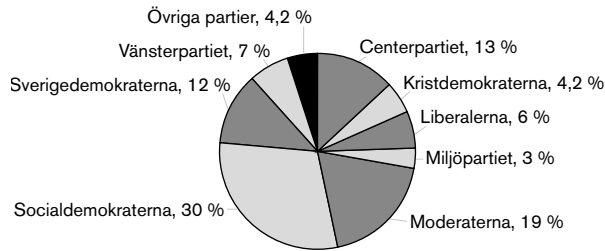
Utsattheten är högre bland förtroendevalda med uppdrag i flera politiska församlingar; drygt 48 procent av dem med uppdrag i minst två politiska församlingar och 50 procent av dem med uppdrag i samtliga tre politiska församlingar uppger att de blev utsatta under 2018, jämfört med 29 procent av de förtroendevalda med uppdrag i endast en politisk församling. Detta mönster har observerats även tidigare år.

Ser man till vilken typ av händelser de förtroendevalda utsattes för, uppger en större andel av riksdagsledamöterna att de utsatts för våld, skadegörelse och stöld (12 procent), jämfört med ledamöterna i landstingsfullmäktige (7 procent) och kommunfullmäktige (6 procent). Motsvarande andel utsatta för hot och trakasserier var 68 procent i riksdagen, 37 procent i landstingsfullmäktige och 29 procent i kommunfullmäktige. Den vanligaste formen av hot och trakasserier inom samtliga politiska församlingar var, i likhet med tidigare år, hot eller påhopp i sociala medier. När det gäller våld, skadegörelse och stöld var skadegörelse vanligast inom samtliga politiska församlingar.

Oron följer samma mönster som utsattheten. Bland riksdagsledamöterna är 57 procent oroliga för att de själva eller en anhörig ska utsättas, medan 33 procent av de förtroendevalda i landstingen och 26 procent av förtroendevalda i kommunerna känner en sådan oro. Det är en större andel kvinnor som uppger oro inom kommun- och landstingsfullmäktige, medan oron ligger på samma nivå för kvinnor och män i riksdagen.

Partitillhörighet

I figur 8 redovisas fördelningen av partitillhörighet i PTU 2019. Med partitillhörighet menas det parti som den förtroendevalda representerar i fullmäktige eller riksdag. I redovisningen ingår de åtta riksdagspartierna och alla andra partier med representanter i kommun- och landstingsfullmäktige. Partierna som inte är riksdagspartier är sammanslagna i gruppen "Övriga partier".

Figur 8. Fördelning av förtroendevaldas partitillhörighet i PTU 2019.

Fördelningen mellan partierna beror både på representationen i de olika politiska församlingarna, och på svarsfrekvensen inom respektive parti. De svarandes partitillhörighet fördelar sig på ungefär samma sätt som partitillhörigheten bland de förtroendevalda i populationen.²⁶ Här redovisas utsattheten inom partierna endast generellt; en fördjupning om utsattheten utifrån parti återfinns i kapitlet *Mer om politisk församling, parti och polisregion*.

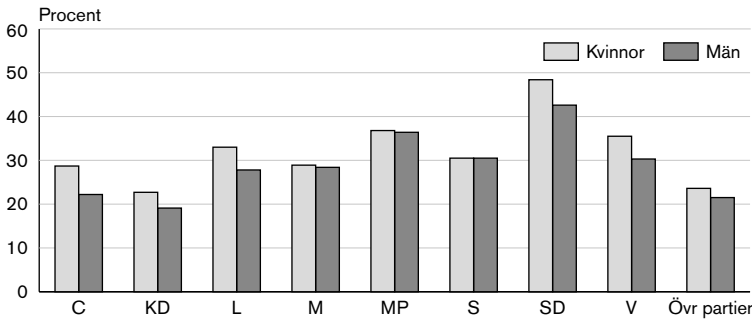
Utsatthet utifrån partitillhörighet

I figur 9 redovisas utsattheten utifrån partitillhörighet (se även tabell B8 i bilaga 1). Sverigedemokraterna har högst andel ledamöter som uppger att de utsattes 2018 (44 procent). Även ledamöter i Miljöpartiet och Vänsterpartiet har en större andel än genomsnittet (37 respektive 33 procent). De partier där lägst andel uppger att de utsatts är Kristdemokraterna (21 procent), Centerpartiet (25 procent) och de som ingår i gruppen med övriga partier (22 procent). Samma mönster har observerats även tidigare år. Om hänsyn tas till det faktiska antalet förtroendevalda som har utsatts inom respektive parti är Socialdemokraterna och Moderaterna mest utsatta, eftersom nästan hälften av samtliga utsatta (48 procent) tillhör något av dessa två partier.

Andelen kvinnor som uppger att de utsatts är större än motsvarande andel män inom samtliga partier, förutom inom Socialdemokraterna och Miljöpartiet där utsattheten är jämn mellan könen. Störst skillnad i utsatthet mellan kvinnor och män är det inom Centerpartiet och Sverigedemokraterna. Denna fördelning har förändrats något från år till år, men generellt är det en större andel kvinnor som uppger utsatthet inom majoriteten av partierna.

²⁶ Se tabell 4 i den tekniska rapporten (Brå 2019:16) för en översikt över fördelningen av andelen svarande i rapporten respektive andelen i populationen.

Figur 9. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och partitillhörighet.

För Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Centerpartiet är utsattheten 2018 högre än samtliga tidigare år då undersökningen genomförts. För övriga partier ligger utsattheten 2018 på en högre nivå än de mellanliggande åren, men på samma eller en lägre nivå än valåret 2014.

Inom Sverigedemokraterna uppger en betydligt större andel av de förtroendevalda att de har utsatts för våld, skadegörelse eller stöld, jämfört med förtroendevalda i andra partier (19 procent jämfört med mellan 2,6 och 6,1 procent inom de andra partierna). Förtroendevalda inom Sverigedemokraterna är inte bara mer utsatta utan också betydligt mer oroliga för att själva utsättas eller för att en anhörig ska utsättas (52 procent) jämfört med övriga partier, där oron varierar mellan 18 och 36 procent. Näst högst andel oroliga finns inom Miljöpartiet (36 procent) och Vänsterpartiet (29 procent), medan lägst andel oroliga återfinns i Centerpartiet (20 procent). Samma mönster observerades även 2016 och 2014.

Region

De tre regionindelningar som undersöks är kommungrupper²⁷ och län²⁸ samt polisregioner inom Polismyndigheten. Polismyndigheten är indelad i sju regioner, som i sin tur är indelade efter län. De största polisregionerna, sett till antalet förtroendevalda i undersökningen, är region Syd och region Väst.

²⁷ Kommungrupperingen baseras på befolknings- och näringsstruktur, och delar in Sveriges kommuner i nio olika grupper. För mer information, se SKL 2016.

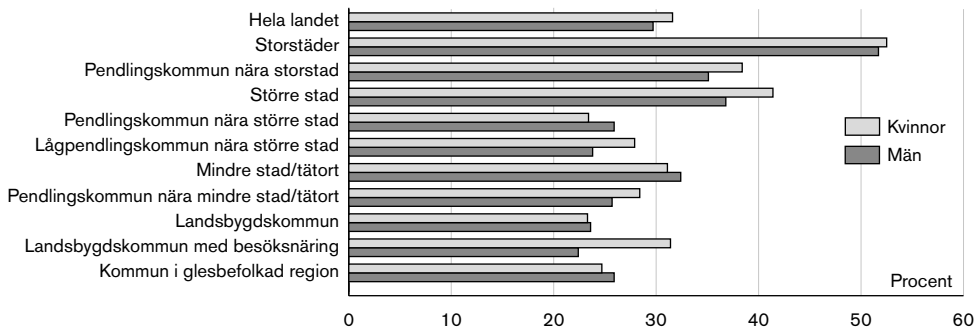
²⁸ På länsnivå kommer utsattheten endast att redovisas generellt, eftersom vidare analys kräver större enheter. Sverige består av 21 län som varierar i storlek och i antal förtroendevalda; i en del län blir antalet utsatta förtroendevalda för litet för att man ska kunna redovisa mer detaljerade resultat utan att riskera bakvägsidentifikation (d.v.s. möjligheten att hänföra avidentifierade uppgifter till en specifik person).

Utsatthet efter region innefattar förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige, men inte riksdagsledamöter, eftersom dessa representerar landet som helhet. Här redovisas endast utsattheten utifrån region generellt; en fördjupning om utsattheten utifrån polisregioner återfinns i kapitlet *Mer om politisk församling, parti och polisregion*.

Utsatthet i olika kommungrupper

Andelen utsatta förtroendevalda med uppdrag inom kommunfullmäktige var störst i storstadskommunerna (Stockholm, Göteborg och Malmö), där drygt hälften av de förtroendevalda uppgav att de hade blivit utsatta (se tabell B9 i bilaga 1). Även pendlingskommuner nära storstäderna samt landets andra större städer har en större andel utsatta än övriga kommuner. Mönstret såg likartat ut samtliga tidigare år.²⁹

Figur 10. Andel förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och kommungrupp.

Som framgår i figur 10 är andelen utsatta kvinnor större än andelen utsatta män i samtliga kommungrupper förutom pendlingskommuner nära större städer, mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner. Störst skillnad mellan könen finns i landsbygdskommuner med besöksnäring, där 31 procent av de förtroendevalda kvinnorna och 22 procent av de förtroendevalda männen uppgav att de blev utsatta under 2018.

Utsatthet i olika län

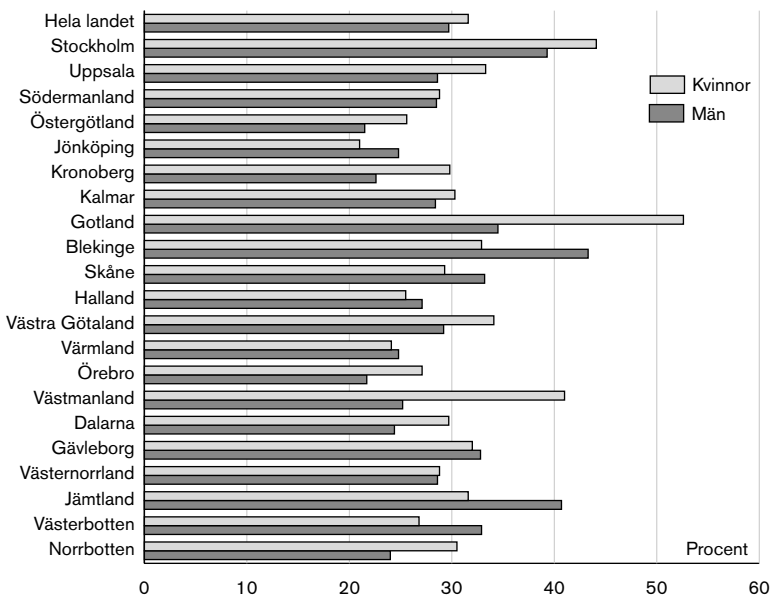
Totalt sett är Gotland, Stockholm och Blekinge län de län som har högst andel utsatta (42, 41 respektive 39 procent, se tabell B10 i bilaga 1). Här bör dock noteras att Gotland är ett litet län

²⁹ Observera att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) kom med en ny kommungruppsindelning 2016 (se SKL 2016), som används i denna rapport. I tidigare rapporter har den förra indelningen använts.

med betydligt färre förtroendevalda än övriga län, vilket medför att resultaten bör tolkas med försiktighet. Östergötland, Jönköping och Örebro län är de län som har lägst andel utsatta förtroendevalda (23 procent vardera i Östergötland och Jönköping respektive 24 procent i Örebro län).

Vid en jämförelse över tid framkommer att Gotland, Stockholm och Blekinge län har haft en hög andel utsatta även tidigare år. Samma tydliga mönster över tid vad gäller län med låg andel utsatta har inte kunnat observeras.

Figur 11. Andel förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och län.

Som framgår i figur 11 skiljer sig utsattheten åt mellan kvinnor och män i olika län. Ett exempel på detta är Gotlands län, där 53 procent av de förtroendevalda kvinnorna uppger att de blev utsatta under 2018, medan motsvarande andel bland männen är 34 procent. Skillnaden mellan kvinnor och män är stor också i Västmanlands län, där utsattheten är 41 procent bland förtroendevalda kvinnor och 25 procent bland förtroendevalda män.

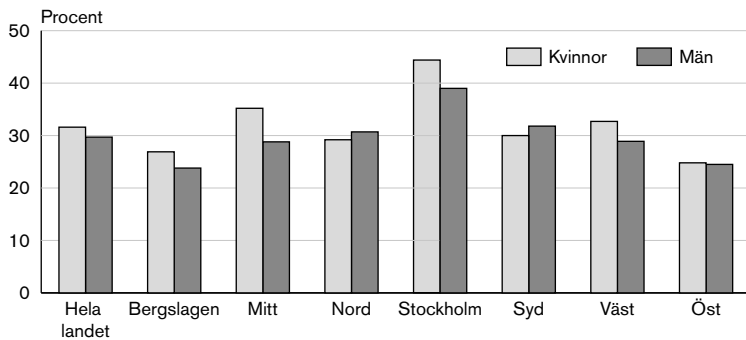
Det motsatta förhållandet återfinns bland annat i Blekinge och Jämtlands län, där förtroendevalda män i större utsträckning uppger utsatthet jämfört med förtroendevalda kvinnor (43 respektive 33 procent i Blekinge län och 41 respektive 32 procent i Jämtlands län).

Utsatthet i olika polisregioner

Utifrån polisregioner är utsattheten bland förtroendevalda högst i region Stockholm (som även inkluderar Gotlands län), medan den är lägst i region Öst (se tabell B11 i bilaga 1).

I framför allt region Mitt, men även i region Stockholm, Väst och Bergslagen, är andelen som uppger att de utsatts större bland kvinnorna än bland männen, medan det motsatta förhållandet råder i region Syd och Nord (figur 12). I region Öst ligger utsattheten på i princip samma nivå för kvinnor och män. I samtliga regioner var utsattheten högre 2018 än tidigare år.

Figur 12. Andel förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige som uppger att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och polisregion.

Andelen förtroendevalda som uppger att de utsatts för våld, skadegörelse eller stöld är högst i region Stockholm (9 procent), och det är också i denna region som oron för att utsättas är störst (33 procent). Region Bergslagen är den region där utsattheten för våld, skadegörelse och stöld är lägst (4,4 procent), medan oron för att utsättas är minst i region Öst (23 procent).

Uppdragets typ och omfattning

I varje kommun och i varje landsting finns en beslutande församling: ett fullmäktige. Fullmäktige tillsätter i sin tur en styrelse, vars främsta uppgift är att leda och samordna förvaltningen och ha uppsikt över nämndernas verksamhet (kommunallag 2017:725).

En förtroendevald kan inneha olika befattningar inom fullmäktige, styrelsen och de nämnder som han eller hon har uppdrag i. Befattningen kan vara antingen ordförande, vice ordförande, ordinarie ledamot eller ersättare. Namnen på nämnderna, och vad som ingår i dem, varierar mellan olika kommuner och landsting. Gemensamt är dock ansvaret för centrala funktioner i samhället. Utbildningsnämnden (eller liknande) ansvarar för

skolfrågor, socialnämnden (eller liknande) ansvarar för individ- och familjeomsorgen, och så vidare.

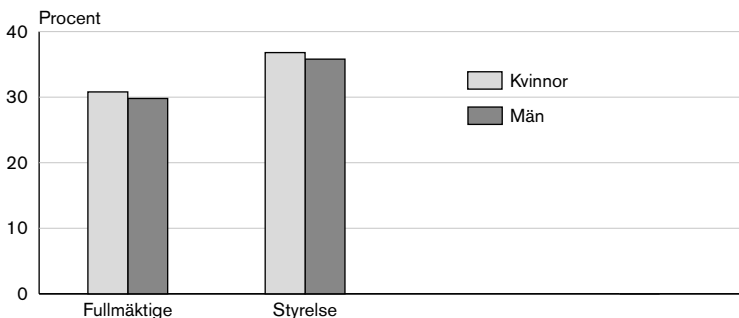
Förtroendevalda inom kommun- och landstingsfullmäktige fick ange vilka av de förutbestämda kategorierna av politiska förtroendeuppdrag de hade, eller vilka som mest liknade de uppdrag de hade, under 2018.

Utsattheten hos förtroendevalda kan variera beroende på vilken typ av uppdrag och vilken position inom uppdraget den förtroendevalda har. Utsattheten kan också skifta mellan dem som har ett uppdrag och dem som har flera, liksom beroende på uppdragets omfattning.

Utsatthet utifrån uppdrag och position

Den andel som uppger att de utsatts skiljer sig mellan förtroendevalda med olika uppdrag, och mellan olika positioner inom uppdraget. I figur 13 framgår att 36 procent av de förtroendevalda med uppdrag i kommun- eller landstingsstyrelse uppger att de utsattes under 2018. Det framkommer inte någon skillnad mellan kvinnor och män. Bland de förtroendevalda som har uppdrag i kommun- eller landstingsfullmäktige är det en mindre andel som uppger att de utsatts (30 procent). Inte heller här kan man observera några skillnader mellan kvinnor och män. Jämfört med tidigare år var utsattheten högre 2018 jämfört med både valåret 2014 och de mellanliggande åren 2016 och 2012. Detta gäller för förtroendevalda med uppdrag i såväl kommun- eller landstingsstyrelse som kommun- eller landstingsfullmäktige.

Figur 13. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och uppdrag.

Den nämnd (eller motsvarande) där andelen utsatta är högst är hälso- och sjukvårdsnämnden (37 procent), medan andelen utsatta inom övriga nämnder varierar mellan 28 och 34 procent (se tabell B12 i bilaga 1). Mönstret har sett likartat ut även tidigare år. Bland män är utsattheten högst för dem som sitter i

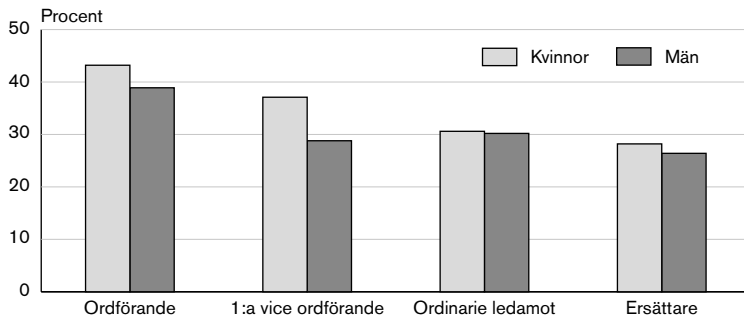
hälso- och sjukvårdsnämnden och kultur- och fritidsnämnden, medan utsattheten bland kvinnor är högst i hälso- och sjukvårdsnämnden följt av utbildningsnämnden.

Den position som är mest utsatt är ordförandeposten, där 41 procent uppger att de har utsatts för någon av de händelser som efterfrågas i PTU (se tabell B13 i bilaga 1). Detta mönster har observerats även tidigare år.

Som figur 14 visar ser mönstret likartat ut för kvinnor och män, men det är en större andel kvinnliga ordföranden som uppger att de blivit utsatta jämfört med manliga ordföranden (43 respektive 39 procent). Även när det gäller de förtroendevalda med uppdrag som 1:a vice ordförande är mönstret detsamma, där 37 procent av kvinnorna och 29 procent av männen uppger att de utsatts. Detta mönster framkom inte under valåret 2014; då uppgav 31 procent av både kvinnorna och männen med uppdrag som 1:a vice ordförande att de utsatts.

Bland de förtroendevalda med uppdrag som ordinarie ledamot eller som ersättare är utsattheten mer jämn mellan kvinnor och män, och på ungefär samma nivå som den genomsnittliga utsattheten. Detta mönster framkom även tidigare år.

Figur 14. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 inom respektive position inom uppdraget. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och position inom uppdraget.

Antal uppdrag

Med uppdrag i politisk församling avses här uppdrag i fullmäktige eller riksdag. De allra flesta förtroendevalda i undersökningen är ledamöter i en politisk församling (94 procent), medan 6 procent har uppdrag i flera politiska församlingar.

Ett tydligt resultat i PTU är att ju mer aktiva de förtroendevalda är, i desto högre grad uppger de utsatthet för trakasserier, hot eller våld i samband med förtroendeuppdraget. Utsattheten är högre bland de förtroendevalda som har uppdrag i flera politiska församlingar (48 procent) än bland dem som har uppdrag

i endast en politisk församling (29 procent). Bland män som har uppdrag i flera politiska församlingar uppgår en något större andel att de utsatts, jämfört med kvinnor i samma situation (50 respektive 47 procent).

Även tidigare år har ledamöter med uppdrag i flera politiska församlingar varit mer utsatta än ledamöter med uppdrag i endast en politisk församling.

Tid för uppdraget

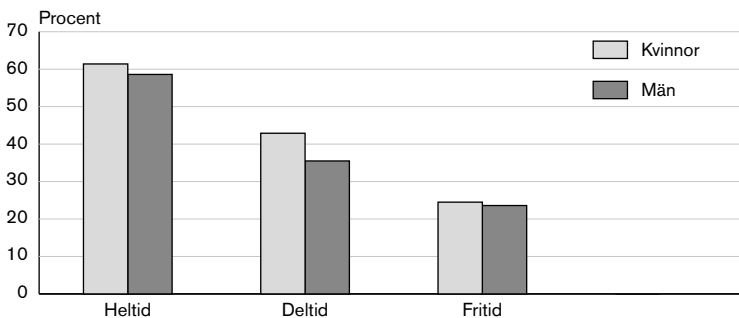
Förutom i antalet förtroendeuppdrag kan det politiska engagemanget också mätas i den tid som läggs på förtroendeuppdraget: antingen på fritiden eller på tid motsvarande en del- eller heltidstjänst. Majoriteten av de förtroendevalda som ingår i undersökningen utför sina uppdrag på fritiden (75 procent), medan 16 procent är deltidspolitiker och 10 procent heltidspolitiker.

Riksdagsledamöter utgör 10 procent av samtliga heltidspolitiker. Eftersom riksdagsledamöter utövar sina uppdrag på heltid inkluderas här endast ledamöter som har uppdrag i kommun- eller landstingsfullmäktige.

Bland förtroendevalda som utövade sina uppdrag på heltid i kommun- eller landstingsfullmäktige uppgår sex av tio (60 procent) att de blev utsatta under 2018 (se tabell B13 i bilaga 1).

Bland deltidspolitikerna och fritidspolitikerna uppgår 39 respektive 24 procent detta. Bland deltidspolitikerna är det en större andel kvinnor än män som uppgår att de utsatts (figur 15).

Figur 15. Andel förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och uppdragets omfattning.

Sett över tid framkom samma mönster både under valåret 2014 och 2012. År 2016 var det dock en större andel av männen med heltidsuppdrag som uppgav att de utsatts jämfört med bland kvinnor med heltidsuppdrag.

Tid som ledamot

Drygt en tredjedel (36 procent) av de förtroendevalda i undersökningen har varit ledamöter i fullmäktige och/eller riksdagen i mer än två år men inte mer än tio år, medan 34 procent har varit ledamot i mer än tio år. Drygt var fjärde förtroendevald (28 procent) i undersökningen har varit ledamot i sammanlagt sex månader eller kortare tid. Detta beror till stor del på att 2018 var ett valår, och att en ny mandatperiod inleddes den 24 september.³⁰ Referensperioden för denna grupp är betydligt kortare än för övriga förtroendevalda. Endast en liten grupp (2,7 procent) av de förtroendevalda har varit ledamot i mer än sex månader men mindre än två år.

Ett generellt mönster som går att utläsa i undersökningen är att den andel som uppger att de utsattes under 2018 är högst bland de som varit ledamöter i mer än sex månader men mindre än ett år (40 procent), medan motsvarande andel ligger runt 29–32 procent bland övriga förtroendevalda, beroende på hur länge man varit ledamot. Samma mönster återfinns bland både kvinnor och män, när dessa särskiljs i analysen.

Utsatthet kopplat till aktivitet på sociala medier samt till att vara omtalad i medier och känd bland allmänheten

Politiker ska synas och finnas tillgängliga för medborgarna, och sociala medier är ett snabbt och enkelt sätt för både politiker och väljare att kommunicera. Därför är det också en arena där utsatthet förekommer. Det finns naturligtvis ett samband mellan utsatthet via sociala medier och i vilken utsträckning förtroendevalda är aktiva i dessa medier. Mer finns att läsa i en fördjupning om förtroendevalda och utsatthet via sociala medier (Brå 2014c).

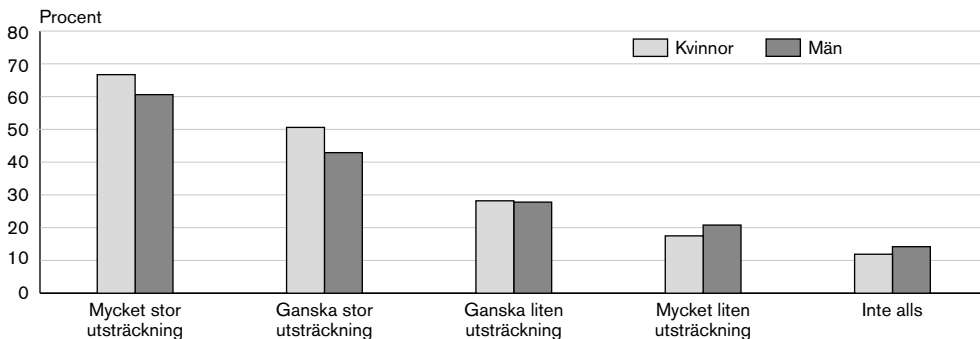
I PTU får de förtroendevalda svara på i vilken utsträckning de själva, i egenskap av förtroendevalda, var aktiva på internet eller i sociala medier (exempelvis genom blogg, hemsida, chattforum, Facebook eller Twitter) under 2018. Knappt 8 procent uppgav att de var aktiva i mycket stor utsträckning, medan 25 procent var aktiva i ganska stor utsträckning och 27 procent i ganska liten utsträckning. Knappt 23 procent uppgav att de var aktiva i mycket liten utsträckning medan 18 procent inte var aktiva alls på internet eller i sociala medier. Graden av aktivitet på sociala medier 2018 är snarlik vad de förtroendevalda uppgav både valåret 2014 och 2016. Jämfört med 2012 är det dock numera en mindre andel förtroendevalda som uppger att de inte är aktiva

³⁰ Nivån på utsattheten under valåren är troligtvis en underskattning, eftersom många förtroendevalda varit ledamöter under så pass kort tid.

alls på sociala medier (18 procent uppgav detta 2018, medan motsvarande andel 2012 var 32 procent).

De som i störst utsträckning uppgav att de har varit aktiva var också de som i störst utsträckning uppgav att de blivit utsatta (se figur 16 samt tabell B14 i bilaga 1). Detta mönster har varit likartat även tidigare år, och gäller för både kvinnor och män. Drygt sex av tio (63 procent) av de förtroendevalda som varit aktiva i mycket stor utsträckning utsattes för minst en händelse under 2018. Även de som varit aktiva i ganska stor utsträckning var mer utsatta (46 procent) än genomsnittet (30 procent). Det kan jämföras med förtroendevalda som uppgav att de inte alls varit aktiva i sociala medier, där 13 procent uppgav att de blivit utsatta. Dock är de förtroendevalda som varit aktiva i störst utsträckning en liten grupp jämfört med övriga kategorier.

Figur 16. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och grad av aktivitet på internet/sociala medier.

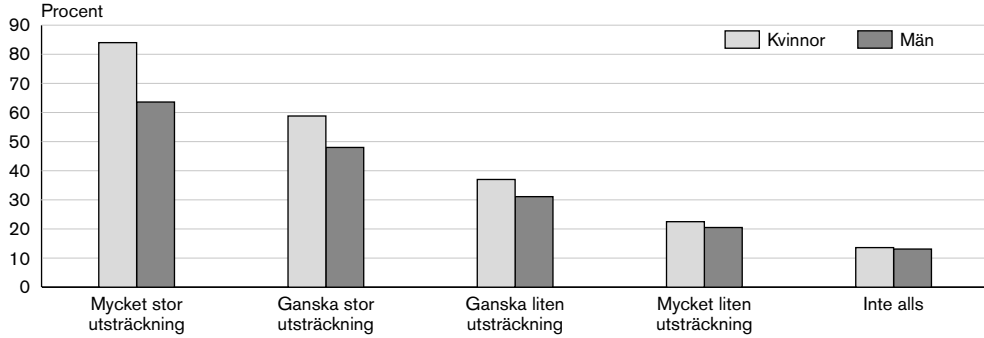

När det gäller i vilken grad de förtroendevalda uppgav sig vara omskrivna eller omtalade i medier, uppgav nästan en tredjedel (30 procent) att de är omskrivna i mycket liten utsträckning och 28 procent i ganska liten utsträckning. Vidare uppgav 17 procent att de är omskrivna i ganska stor utsträckning, och 4 procent att de är omskrivna i mycket stor utsträckning. Var femte förtroendevald (20 procent) uppgav att de inte är omskrivna i medier alls. Fördelningen har varit ungefär likadan även tidigare år.

Utsattheten är betydligt högre bland de förtroendevalda som uppgav att de är omskrivna eller omtalade i medier i mycket stor eller ganska stor utsträckning (se figur 17 samt tabell B14 i bilaga 1). Bland dem som uppgett detta i mycket stor utsträckning blev 70 procent utsatta under 2018, medan motsvarande andel är 52 procent bland de som i ganska stor utsträckning är omskrivna eller omtalade i medier. Bland dem som inte alls varit omskrivna eller omtalade i medier är andelen utsatta 13 procent.

Mönstret har sett likadant ut även tidigare år, men utsattheten för dessa grupper var högre under valåret 2018 jämfört med 2014, och även högre 2018 jämfört med de mellanliggande åren.

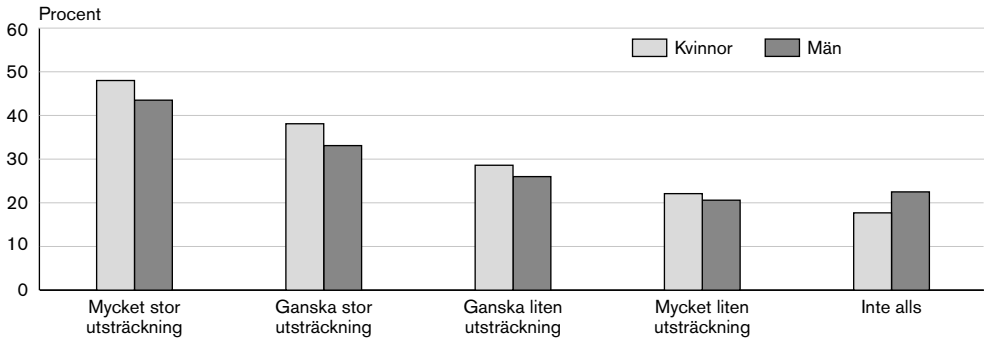
Figur 17. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och i hur stor utsträckning den förtroendevalda är omskriven/omtalad i medier.

De förtroendevalda fick även uppge i vilken utsträckning de bedömer att de är kända hos allmänheten. Vanligast var att de förtroendevalda är kända hos allmänheten i ganska stor utsträckning (39 procent) eller i ganska liten utsträckning (37 procent). Drygt 7 procent upplever sig som kända i mycket stor utsträckning medan 15 procent upplever sig som kända i mycket liten utsträckning. Endast 2,3 procent upplever att de inte alls är kända hos allmänheten. Tidigare år har fördelningen varit ungefär densamma.

Som framgår i figur 18 och tabell B14 i bilaga 1 är utsattheten högre bland förtroendevalda som bedömer att de är kända i mycket stor eller ganska stor utsträckning (45 respektive 35 procent) än bland dem som bedömer att de är kända i mycket liten utsträckning (21 procent) eller inte alls (20 procent). Dock är det få personer totalt sett som uppgett att de inte alls är kända hos allmänheten.

Figur 18. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och i hur stor utsträckning den förtroendevalda är känd bland allmänheten.

Förtroendevalda kvinnor som är mer exponerade verkar bli utsatta i högre grad än förtroendevalda män som är mer exponerade.

Av de kvinnor som uppgett att de varit aktiva på internet eller i sociala medier i mycket stor utsträckning är det i årets undersökning 67 procent som uppger att de utsatts, medan motsvarande andel bland män är 61 procent. En liknande könsskillnad framkommer även bland de som är aktiva på internet och sociala medier i ganska stor utsträckning, där andelen utsatta är 51 procent för kvinnor och 43 procent för män.

Även bland de förtroendevalda som uppger att de i mycket stor utsträckning är omskrivna eller omtalade i medier framkommer en tydlig könsskillnad i utsattheten; 84 procent av kvinnorna och 64 procent av männen i denna grupp uppger att de blev utsatta under 2018.

Även av de kvinnor som svarade att de i mycket stor eller ganska stor utsträckning är kända hos allmänheten var det en större andel utsatta (48 respektive 38 procent) jämfört med motsvarande andelar av männen (44 respektive 33 procent), se figur 18. Samtliga nämnda könsskillnader var större 2018 jämfört med tidigare år.

Högre grad av exponering i medier och på internet kan även kopplas till andra faktorer som kan ha samband med en högre grad av utsatthet. Till exempel anser sig riksdagspolitiker vara mer exponerade än landstingspolitiker, som i sin tur anser sig vara mer exponerade än kommunpolitikerna. På samma sätt anser sig heltidspolitiker vara mer exponerade än deltidspolitiker, som i sin tur anser sig vara mer exponerade än fritidspolitiker. Yngre förtroendevalda (29 år och yngre) var betydligt mer aktiva på internet och i sociala medier än övriga förtroendevalda. Totalt sett var kvinnor och män aktiva i ungefär lika stor utsträckning. Förtroendevalda med ordförandeposter var också mer aktiva på internet och i sociala medier än övriga förtroendevalda.

Sammanhang, förövare och motiv

I PTU ombeds de förtroendevalda som utsatts att redogöra närmare för den *senaste* händelsen de utsattes för under 2018 i sin egenskap av förtroendevalda.³¹ De förtroendevalda som utsatts för händelser inom båda kategorierna (*våld, skadegörelse och stöld* och *hot och trakasserier*) får redogöra närmare för den senaste händelsen inom båda kategorierna. Den typ av händelse som flest redogör för är hot eller påhopp via sociala medier, och det är också dessa händelser som är vanligast totalt sett. Detta innebär att redovisningen av de senaste händelserna kan antas väl representera förtroendevaldas utsatthet generellt.

Detta kapitel utgår från totalt 2 869 händelser under 2018. Av händelserna gäller 82 procent hot eller trakasserier och 18 procent våld, skadegörelse eller stöld. Detta är ungefär samma fördelning som förekommit även tidigare år.

Eftersom händelserna av våld, skadegörelse och stöld är relativt få görs ingen särredovisning, utan samtliga händelser ingår tillsammans i redovisningen. Jämförelser görs löpande med de tre tidigare undersökningsåren 2012, valåret 2014 och 2016. Mer detaljerade resultat gällande sammanhang, förövare och motiv under dessa år, för samtliga förtroendevalda och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabellerna B15–B18 i bilaga 1.

---

³¹ Se kapitlet *Metod* för ett resonemang om varför just den senaste händelsen efterfrågas.

Att tänka på

Vid jämförelser mellan undersökningarna är det viktigt att komma ihåg att 2014 och 2018 var valår, medan 2012 och 2016 var mellanliggande år. Detta måste tas i beaktande vid jämförelser över tid. Av detta skäl studeras i denna rapport i första hand utvecklingen mellan de två valåren 2014 och 2018, och resultaten sätts därefter i relation till de två mellanliggande åren 2012 och 2016.

Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar utsattheten bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig.

När och var

Ett politiskt förtroendeuppdrag är inte klart avgränsat i tid och rum, inte heller är de händelser som drabbar politiker alltid begränsade till någon särskild tid eller plats. I undersökningen ställs mer detaljerade frågor om den senaste händelsen som de förtroendevalda utsattes för, bland annat när på året den inträffade.

Majoriteten av händelserna skedde under andra halvåret 2018. Detta är ett förväntat resultat, eftersom det är den *senaste händelsen* som de utsatta förtroendevalda fått beskriva närmare. Bland utsatta förtroendevalda var det 16 procent som endast utsattes en gång under 2018, vilket innebär att den händelsen även blir den senaste. Totalt sett inträffade nästan hälften av händelserna (46 procent) under augusti och september 2018, vilket är den tiden då valen till fullmäktige och riksdag ägde rum.

Vid en tredjedel (33 procent) av samtliga 2 869 händelser var förövaren fysiskt närvarande.³² Vid 57 procent av dessa händelser riktades händelsen mot manliga förtroendevalda, medan 43 procent av händelserna riktades mot kvinnliga förtroendevalda. De förtroendevalda som utsattes för en händelse där förövaren var fysiskt närvarande fick i enkäten svara på i vilket sammanhang händelsen ägde rum. I de fall förövaren var fysiskt närvarande var det vanligast att händelsen skedde i samband med utövandet av förtroendeuppdraget (75 procent). Näst vanligast var att händelsen inträffade under fritiden (21 procent) medan få uppgav att händelsen skedde under arbetstid vid annat arbete än det politiska förtroendeuppdraget (5 procent). Det är en något större andel kvinnor än män som uppger att händelsen skedde i samband med utövandet av förtroendeuppdraget (77 respektive 73 procent).

³² Slag, spark, knuff eller liknande, våld med vapen eller annan form av våld samt hotfullt uttalande öga mot öga, blivit olovligen fotograferad/inspelad eller blivit utsatt för obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning. Totalt handlar det om 957 händelser.

Om förövarna

Många gånger utsätts förtroendevalda av en anonym förövare, men den som utsatts kan ändå ha en uppfattning om förövaren. Följande avsnitt bygger på de *förtroendevaldas upplevelse eller bedömning* av förövaren/förövarna vid den senaste händelsen.³³

Den utsattas relation till förövaren

Vid 46 procent av händelserna var förövaren okänd eller anonym för den förtroendevalda som utsatts (till exempel vid hot eller trakasserier som sker via sociala medier eller e-post, se tabell B15 i bilaga 1). Vid ungefär en av fyra händelser (23 procent) kände den utsatte till vem förövaren var. Vid knappt en av tio händelser kände den utsatte till och med förövaren väl (8 procent), medan 7 procent uppger att de endast kände till förövaren på grund av att denne redan utsatt den förtroendevalda tidigare. Det är en något större andel kvinnor än män som uppger att de kände till vem förövaren var (26 respektive 22 procent). I övrigt framkommer inga direkta skillnader mellan kvinnor och män. Mönstret har sett likartat ut även tidigare år.

Vid drygt en av fem händelser (22 procent) uppger de förtroendevalda att de även tidigare har utsatts av samma förövare. Kvinnor uppger detta i något större utsträckning än män (24 respektive 22 procent). Jämfört med tidigare år var nivån densamma 2018 som 2014 och 2012, medan nivån för 2016 var högre (27 procent).

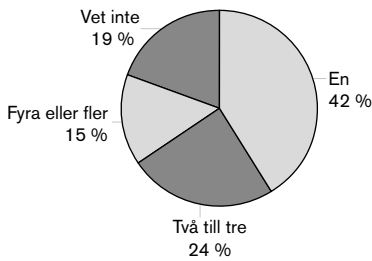
Antal förövare

Vid majoriteten av händelserna rör det sig om en ensam förövare (42 procent) eller 2–3 förövare (24 procent, se figur 19).³⁴ I 15 procent av händelserna var förövarna 4 eller fler. I en femtedel av händelserna (19 procent) kunde den som utsattes inte uppskatta hur många förövare som var inblandade. Det var en större andel händelser som riktades mot kvinnliga förtroendevalda där det var en ensam förövare jämfört med händelserna som riktades mot män (46 respektive 38 procent, se tabell B15 i bilaga 1). Detta mönster har framkommit även tidigare år.

³³ Frågorna om antal förövare och förövarns kön och ålder fanns inte med i PTU 2013, vilket innebär att det inte är möjligt att göra någon jämförelse med 2012.

³⁴ Frågan ställdes till dem som utsattes när förövaren var fysiskt närvarande och som utsattes för något av följande: slag, spark eller liknande, knuff eller liknande, våld med vapen eller annan form av våld, hotfullt uttalande öga mot öga, olovlig fotografering/inspelning, obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning.

Figur 19. Fördelning av antal förövare 2018.

Andelen utsatta som är osäkra på hur många förövare som var inblandade i den senaste händelsen har varierat mellan åren. År 2014 var andelen 10 procent, medan den var 35 procent 2016. År 2018 uppgår andelen till 19 procent.

Förövarens kön

Det vanligaste var att förövaren/förövarna var en man eller flera män (55 procent), medan det i 9 procent av händelserna uppgavs vara kvinnor. I 17 procent av händelserna var förövarna både män och kvinnor (se tabell B15 i bilaga 1). I 18 procent av händelserna kunde den som utsatts inte avgöra förövarens/förövarnas kön. Män svarade i större utsträckning än kvinnor att de inte kunde avgöra förövarens kön (20 respektive 14 procent). Fördelningen har sett i princip likadan ut även tidigare år.

Förövarens ålder

När det gäller förövarens/förövarnas ålder kunde denna uppskattas i 80 procent av händelserna (se tabell B15 i bilaga 1). Vanligast var att förövaren/förövarna var mellan 45 och 64 år (31 procent) eller mellan 25 och 44 år (23 procent). Det var ungefär lika vanligt att förövaren/förövarna var 65 år eller äldre, eller av blandade åldrar (9 procent av händelserna vardera). Vid 8 procent av händelserna uppgav den förtroendevalda som utsatts att förövaren var yngre än 25 år.

När det handlar om förövarens/förövarnas ålder framkommer en skillnad mellan män och kvinnor. Män utsattes oftare än kvinnor av förövare som var yngre än 25 år (9 respektive 6 procent), medan kvinnor oftare utsattes av förövare mellan 45 och 64 år jämfört med män (33 respektive 29 procent). Det är främst förtroendevalda män i åldern 29 år eller yngre som uppger att de utsatts av förövare under 25 års ålder.

Mönstret som framkommer i årets undersökning är detsamma som även framkommit tidigare år.

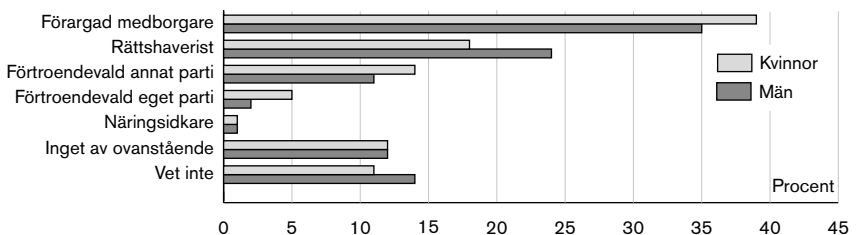
Typ av förövare

Utsatta förtroendevalda tillfrågades om de uppfattade förövaren som tillhörande någon av fem förvalda kategorier (se figur 20, samt tabell B16 i bilaga 1). Kategorierna är *förargad medborgare*, *rättshaverist*, *förtroendevald från annat parti*, *förtroendevald från det egna partiet* och *näringsidkare*. De som besvarar frågan kan även svara *Ingen av ovanstående kategorier* och *Vet inte*.

I totalt 58 procent av händelserna uppges förövaren vara antingen en förargad medborgare eller en rättshaverist (37 respektive 21 procent). Vidare uppges förövaren vara en annan förtroendevald i 16 procent av händelserna. Det handlar då främst om förtroendevalda från ett annat parti än det egna. Den andel som inte uppfattade förövaren som tillhörande någon av nämnda kategorier uppgick till 12 procent, medan 13 procent inte hade någon uppfattning alls. Sett över tid har den förtroendevaldas uppfattning om förövaren följt samma mönster även tidigare år.

Det är en större andel av kvinnorna än av männen som uppger att förövaren var en förargad medborgare (39 respektive 35 procent), eller en annan förtroendevald (19 respektive 13 procent). Samtidigt är det en större andel av männen än av kvinnorna som uppger att förövaren var en rättshaverist (24 respektive 18 procent). Dessa könsskillnader har framkommit även tidigare år.

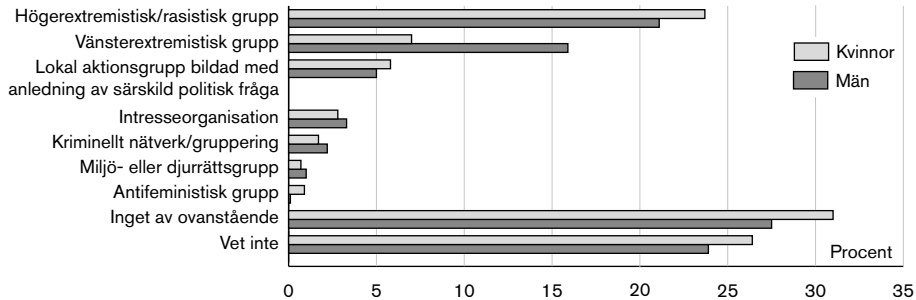
Figur 20. Typ av förövare 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Förövars grupp tillhörighet

Utsatta förtroendevalda har också tillfrågats om de uppfattat förövaren som medlem i någon gruppering eller organisation (se figur 21 samt tabell B16 i bilaga 1). Majoriteten uppfattade inte förövaren som medlem i någon av de förvalda grupperna eller organisationerna (29 procent), eller hade ingen uppfattning alls (25 procent). Detta beror på att en stor andel av förövarna uppfattas vara enskilda individer (förargade medborgare eller "rättshaverister"), och de tillhör då ingen speciell gruppering.

Figur 21. Förövares grupptillhörighet 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Drygt en tredjedel (34 procent) trodde att förövaren tillhörde en politisk extremistgrupp. Av dessa upplevde majoriteten att förövaren tillhörde en högerextremistisk grupp (22 procentenheter), medan 12 procentenheter upplevde att förövaren tillhörde en vänsterextremistisk grupp. En mindre andel av händelserna kopplas till en lokal aktionsgrupp (5 procent) eller en intresseorganisation (3,1 procent). Vidare var det endast ett fåtal förtroendevalda som kopplade förövaren till ett kriminellt nätverk eller gruppering (2,0 procent), en miljö- eller djurrättsgrupp (0,9 procent) eller en antifeministisk grupp (0,4 procent).

Även tidigare år har högerextremistiska grupper varit den vanligast förekommande typen av grupp som de utsatta har uppgett att förövaren tillhör. Andelen händelser som kopplas till denna typ av grupper har dock ökat successivt för varje år som undersökningen genomförts (år 2016 var andelen händelsen som förknippades med en högerextremistisk grupp 21 procent, år 2014 var den 17 procent och år 2012 var andelen 12 procent).

En betydligt större andel av männen uppfattade förövaren som vänsterextremist (16 procent) jämfört med motsvarande andel av kvinnorna (7 procent). Däremot var det en större andel kvinnor än män som i stället uppfattade förövaren som högerextremist (24 respektive 21 procent). I övrigt var det endast marginella skillnader mellan vilken grupp som kvinnor och män uppgav att förövaren tillhörde. Samma mönster har observerats även tidigare år.

Om motiven

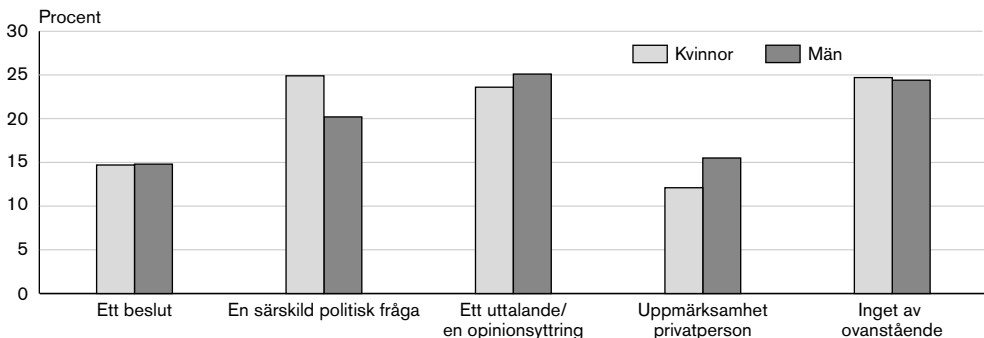
De förtroendevalda som har utsatts för hot och trakasserier får uppge mot vem eller vad händelsen riktades. De flesta upplever att händelsen var direkt riktad mot dem som förtroendevalda (80 procent). Detta var vanligare bland män (82 procent) än bland kvinnor (78 procent). Det var också vanligt att de förtroendevalda uppfattade händelsen som riktad mot det parti som de representerar (43 procent). En mindre andel hot och trakasserier upplevdes

som riktade mot den politiska församlingen i stort (11 procent), en anhörig (4,8 procent) eller någon annan i deras närhet (5 procent).

Ibland kan de förtroendevalda härleda utsattheten till en speciell händelse eller situation. Det kan till exempel vara ett beslut man fattat eller en kontroversiell fråga som rör upp känslor. Det vanligaste förekommande 2018 var att händelsen förknippas med ett uttalande eller en opinionsyttring (24 procent, se figur 22 samt tabell B17 i bilaga 1). Det är också vanligt att händelsen förknippas med intresse i en särskild politisk fråga (22 procent). Det handlar då ofta om frågor som rör integration, flyktingmottagande och rasism. Andra frågor som nämndes handlade om jämställdhet, feminism, skola, byggnadsprojekt eller sjukvård. När det är valår förknippas utsattheten också i relativt stor utsträckning med valrörelsen.³⁵

Totalt 15 procent av händelserna förknippas med ett beslut som den förtroendevalda fattat. Det kan handla om ett beslut som rör en enskild individ, ett företag eller ett helt samhälle. Vidare förknippas 14 procent av händelserna med uppmärksamhet kring den förtroendevalda själv som person.

Figur 22. Vad förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 förknippade händelsen med. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Utsatta förtroendevalda män uppger i något större utsträckning än kvinnor att händelsen var relaterad till uppmärksamhet kring deras person (16 respektive 12 procent). Samtidigt uppger en större andel av kvinnorna att händelsen var relaterad till en särskild politisk fråga (25 respektive 20 procent). Det var i stort sett lika vanligt bland män och kvinnor att händelsen relaterades till ett beslut som de fattat (15 procent vardera), eller till ett uttalande eller opinionsyttring (25 respektive 24 procent).

³⁵ För mer information, se kapitlet *Händelser relaterade till valrörelsen*.

Dessa mönster skiljer sig något från tidigare år, då det var vanligare att kvinnor förknippade händelsen med ett beslut som de fattat, något som nu ligger på samma nivå för både kvinnor och män.

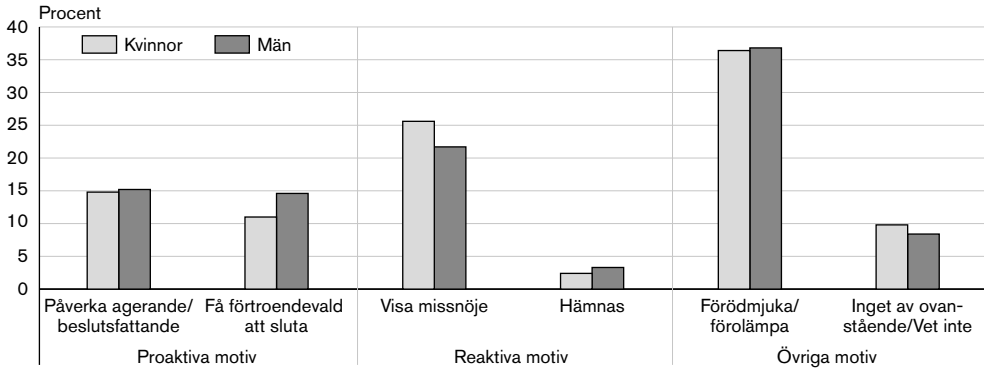
Som framgår i tabell B17 i bilaga 1 var det under valåret 2018 något vanligare att händelsen förknippades med ett uttalande eller en opinionsyttring jämfört med valåret 2014, medan det 2014 var något vanligare att händelsen förknippades med en särskild politisk fråga. Osäkerheten kring varför man utsattes var betydligt högre under de båda valåren jämfört med de mellanliggande åren.

En ny fråga som tillkommit i årets undersökning handlar om ifall det förekom något muntligt, skriftligt eller fysiskt angrepp av sexuell karaktär vid någon av de händelser som de förtroendevalda utsattes för under 2018. Totalt uppger de förtroendevalda att så var fallet i 10 procent av händelserna. Här framkommer en tydlig könsskillnad, då 14 procent av kvinnliga förtroendevalda uppger detta medan motsvarande andel bland män är 7 procent.

I PTU tillfrågas utsatta förtroendevalda om vad förövaren tros vilja uppnå med sitt handlande. Det är alltså de förtroendevaldas *upplevelse av motiven* som presenteras. Av de utsatta uppger 37 procent att det som förövaren troligen främst ville uppnå med handlingen var att förödmjuka eller förolämpa den förtroendevalda (se figur 23 samt tabell B18 i bilaga 1). Detta motiv har blivit successivt vanligare för varje år som undersökningen genomförts (år 2012 uppgavs detta som det främsta motivet i 27 procent av händelserna).

Övriga motiv kan delas in i framåtsyftande respektive bakåtsyftande motiv. De framåtsyftande motiven är *proaktiva*, eftersom de har som syfte att påverka framtida situationer (påverka agerande/beslutsfattande eller få den förtroendevalda att sluta), medan de bakåtsyftande motiven är *reaktiva*, eftersom de utgår från något som redan hänt (visa missnöje eller hämnas).

Figur 23. Vad förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 tror att förövaren ville uppnå. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

År 2018 var det i princip lika vanligt att förövaren bedömdes ha ett proaktivt motiv som ett reaktivt motiv. Bland de proaktiva motiven var det något vanligare att förövaren försökte påverka den förtroendevaldas agerande eller beslutsfattande än att denne försökte få den förtroendevalda att sluta (15 respektive 13 procent). Bland de reaktiva motiven var det en betydligt större andel som uppgav att motivet var att visa missnöje med den förtroendevalda eller ett beslut som denne fattat (23 procent), än den andel som bedömde att motivet var att hämnas över till exempel ett fattat beslut (2,9 procent).

Som framgår i figur 23 är det en större andel män än kvinnor som tror att förövaren ville få den förtroendevalda att sluta, medan det är en större andel kvinnor än män som tror att förövarens främsta syfte var att visa missnöje. I övrigt framkommer inga könsskillnader. Mönstret var delvis likartat under valåret 2014, då män även detta år i högre grad än kvinnor uppgav att förövaren ville få dem att sluta. År 2016 framkom inga könsskillnader alls i denna analys.

Rapportering och polisanmälan

Detta kapitel handlar om hur händelserna hanteras. Hur vanligt är det att en händelse rapporteras till en säkerhetsansvarig? Och hur vanligt är det att de förtroendevalda polisanmäler en händelse?

I kapitlet undersöks även de förtroendevaldas kännedom om en eventuell handlingsplan och säkerhetsansvarig. Jämförelser görs löpande med de tre tidigare undersökningsåren 2012, valåret 2014 och 2016. Mer detaljerade resultat gällande rapportering och polisanmälan under dessa år, för samtliga förtroendevalda och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabellerna B19–B21 i bilaga 1.

Värt att nämnas i detta sammanhang är att Säkerhetspolisen har gett ut en handbok om personlig säkerhet, som innehåller råd och stöd till politiskt aktiva personer (Säpo 2018). Även Brå har gett ut en handbok i ämnet, som handlar om hur man som förtroendevald kan förhindra att utsättas, men också vad man kan göra om man ändå utsätts (Brå 2014b).

Att tänka på

Vid jämförelser mellan undersökningarna är det viktigt att komma ihåg att 2014 och 2018 var valår, medan 2012 och 2016 var mellanliggande år. Detta måste tas i beaktande vid jämförelser över tid. Av detta skäl studeras i denna rapport i första hand utvecklingen mellan de två valåren 2014 och 2018, och resultaten sätts därefter i relation till de två mellanliggande åren 2012 och 2016.

Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar utsattheten bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig.

Kännedom om säkerhetsansvarig och handlingsplan

Samtliga förtroendevalda i undersökningen tillfrågades om de känner till någon handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot eller våld. De tillfrågades också om det finns någon säkerhetsansvarig inom det egna partiet eller inom den politiska församlingen som de kan vända sig till vid utsatthet för trakasserier, hot eller våld.

En fjärdedel av de förtroendevalda (25 procent) svarade att de inte visste om det finns en handlingsplan eller inte, medan en femtedel (20 procent) uppgav att de inte visste om det finns en säkerhetsansvarig att vända sig till. Andelen som inte vet är mindre bland män jämfört med bland kvinnor, när det gäller både vetskap om handlingsplan och vetskap om säkerhetsansvarig. Detta mönster framkom även tidigare år.

År 2018 minskade andelen förtroendevalda som inte visste om det finns en handlingsplan (denna andel var 33 procent 2016, 38 procent 2014 och 46 procent 2012). Även andelen förtroendevalda som inte visste om det finns en säkerhetsansvarig minskade (denna andel var 26 procent 2016, 32 procent 2014 och 38 procent 2012).

De två yngsta åldersgrupperna i undersökningen (29 år eller yngre och 30–39 år) uppger i störst utsträckning att de inte vet om det finns någon handlingsplan (32 respektive 27 procent uppger detta). När det gäller osäkerhet kring om det finns en säkerhetsansvarig är mönstret detsamma för dessa två åldersgrupper; 24 respektive 23 procent av de förtroendevalda i dessa åldersgrupper uppger detta.

Bland de förtroendevalda som blev utsatta under 2018 var det en mindre andel som inte kände till om det fanns en handlingsplan eller säkerhetsansvarig (19 respektive 13 procent) jämfört med dem som inte utsattes (27 respektive 23 procent).

Rapportering av händelser

Förutom att vända sig till polisen finns ofta möjligheten att rapportera händelsen till en säkerhetsansvarig inom det egna partiet eller inom den politiska församlingen. Det förutsätter förstås att man redan känner till att en sådan finns och vem det är, eller att man själv tar reda på det efter att man blivit utsatt. Hur händelser hanteras kan bero på hur säkerhetsorganisationen ser ut i den politiska församlingen och inom partiet. En enkätundersökning från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) visar att tre fjärdedelar av de svarande regionerna och kommunerna³⁶ numera har ett system för att omhänderta hot mot förtroendevalda

³⁶ Svarefrekvensen uppgick till 80 procent (SKL 2019b).

(SKL 2019b), till skillnad från tidigare då en stor andel framför allt kommuner, men även landsting, saknade handlingsplaner eller policydokument för att hantera hot mot förtroendevalda (SKL 2014).

Hälften (50 procent) av händelserna 2018 rapporterades till någon annan än polisen (se tabell B19 i bilaga 1). Rapporteringen har ökat över tid; under valåret 2014 uppgavs att 46 procent av händelserna rapporterades till någon annan än polisen. Även 2016 var andelen 46 procent, medan den var 43 procent 2012. Händelser av våld, skadegörelse och stöld rapporterades oftare än händelser av hot och trakasserier (62 respektive 47 procent).

En större andel av kvinnorna rapporterade händelsen (53 procent) än motsvarande andel av männen (48 procent). Detta mönster framkom även i samtliga tidigare undersökningar.

Sett till vilken instans som händelserna rapporterades till (annat än till polisen), var det vanligast att de rapporterades till en säkerhetsansvarig inom det egna partiet (52 procent). Det var också relativt vanligt att händelser rapporterades till en säkerhetsansvarig inom den politiska församlingen eller till ordförande i fullmäktige eller liknande (34 respektive 24 procent).

Polisanmälan

Totalt uppges 19 procent av händelserna ha anmälts till polisen (se tabell B19 i bilaga 1). Nivån har legat stabilt sedan 2014, medan andelen var 17 procent 2012. Drygt hälften av de anmälda händelserna polisanmäldes av de förtroendevalda själva, medan övriga polisanmäldes av någon annan. Det är en något större andel händelser riktade mot manliga förtroendevalda som blivit polisanmälda, jämfört med andelen händelser som riktat sig mot kvinnor (20 respektive 18 procent).

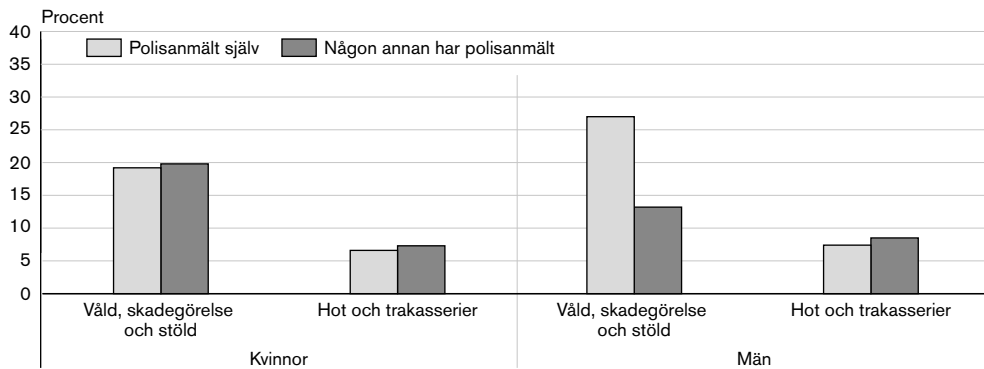
Anmälningsbenägenheten ser olika ut för olika typer av brott. Händelser som inkluderar våld, skadegörelse eller stöld polisanmäls i betydligt större utsträckning än hot och trakasserier. Totalt 40 procent av händelserna 2018 som inkluderade våld, skadegörelse eller stöld polisanmäldes, medan motsvarande andel för hot och trakasserier är 15 procent. När det gäller korruptionsförsök (både opassande erbjudanden och vänskaps-korruption) anmäldes 19 procent av händelserna 2018, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Under valåret 2014 anmäldes 15 procent av händelserna, medan motsvarande andel var 17 procent 2016 och 15 procent 2012.

Som visas i figur 24 är det bland kvinnor ungefär lika vanligt att man själv polisanmäler händelser som rör våld, skadegörelse eller

stöld som att någon annan polisanmäler åt en, medan det bland män är betydligt vanligare att det är den förtroendevalda själv som anmäler.

En av de former av händelser som polisanmäls i minst utsträckning är hot och påhopp via sociala medier, där endast 10 procent av händelserna polisanmäldes 2018. Hot och trakasserier är ofta relativt subtila, och kan efterlämna en obehagskänsla som är svår att sätta fingret på. Det kan också finnas en osäkerhet om vad som faktiskt utgör ett brott. Detta kan jämföras med skadegörelse och stöld, som oftare leder till försäkringsärenden där en polisanmälan kan behövas för att styrka händelsen.

Figur 24. Andel händelser som polisanmäldes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Anmälningsbenägenheten varierar något beroende på vilken åldersgrupp som studeras. Gruppen med högst anmälningsbenägenhet är förtroendevalda som är 70 år eller äldre (26 procent), medan gruppen med lägst anmälningsbenägenhet är förtroendevalda 29 år eller yngre och 30–39 år (15 procent för respektive åldersgrupp).

När förövaren var någon som den utsatte kände till eller kände väl polisanmäldes händelsen i mindre utsträckning (11 respektive 10 procent) än då förövaren var någon okänd (20 procent). I de fall då en förtroendevald utsattes av någon inom det egna partiet eller av någon från ett annat parti polisanmäldes 11 respektive 7 procent av händelserna. Anmälningsbenägenheten är betydligt högre bland dem som utsattes av någon från en kriminell gruppering³⁷ (41 procent).

³⁷ Notera dock att det är en ytterst liten andel som uppger detta (2,0 procent av samtliga utsatta).

Erfarenheter av polisen

Drygt 15 procent av de utsatta var själva i kontakt med polisen med anledning av den senaste händelsen. Bland kvinnor var andelen 14 procent, medan andelen bland män var 16 procent.

Nästan var tredje person av dem som varit i kontakt med polisen hade mycket positiva erfarenheter av polisen (29 procent), medan var fjärde person (26 procent) hade ganska positiva erfarenheter (se tabell B20 i bilaga 1). En femtedel (20 procent) hade dock ganska eller mycket negativa erfarenheter.

Totalt sett är det en större andel kvinnor än män som uppger att de har positiva erfarenheter av polisen (57 respektive 54 procent), medan det är en större andel män än kvinnor som har negativa erfarenheter (22 respektive 15 procent). Detta mönster framkom även under valåret 2014 och 2012, medan det 2016 var en lika stor andel kvinnor som män som uppgav att de hade positiva erfarenheter av polisen.

Fram till 2016 minskade andelen utsatta med positiva erfarenheter av polisen successivt. År 2016 var andelen med mycket eller ganska positiva erfarenheter 42 procent, medan andelen var 50 procent valåret 2014 och 56 procent 2012. Andelen med positiva erfarenheter under valåret 2018 följer dock inte denna utveckling, då 55 procent av de utsatta som varit i kontakt med polisen uppgav att de hade mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen.

Andelen utsatta som svarat att de varken har positiva eller negativa erfarenheter av polisen har varierat mellan åren, från som lägst 23 procent 2012 till som högst 34 procent 2016 (se tabell B20 i bilaga 1). Andelen med mycket eller ganska negativa erfarenheter har varierat mellan som lägst 20 procent 2018 och som högst 24 procent 2016.

Att både polisanmäla och rapportera till säkerhetsansvarig

Hur ser då benägenheten ut att både polisanmäla *och* rapportera till någon säkerhetsansvarig? Detta är intressant att studera eftersom det kan ligga nära till hands att anta att de som inte polisanmält händelsen åtminstone har rapporterat den till någon säkerhetsansvarig inom partiet eller inom den politiska församlingen, som sedan bedömer om händelsen ska polisanmälas eller inte.

Resultaten visar dock att nästan hälften (45 procent) av de förtroendevalda som blev utsatta under 2018 *varken* polisanmälde *eller* rapporterade den senaste händelsen (tabell 3). Andelen som rapporterade utan att polisanmäla händelsen var 30 procent, medan 16 procent både rapporterade *och* polisanmälde händelsen.

Endast 3,2 procent polisanmälde utan att rapportera. Den andel som varken hade polisanmält eller rapporterat den senaste händelsen var större bland männen än bland kvinnorna.

Tabell 3. Benägenheten att polisanmäla och/eller rapportera händelsen till någon annan än polisen 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

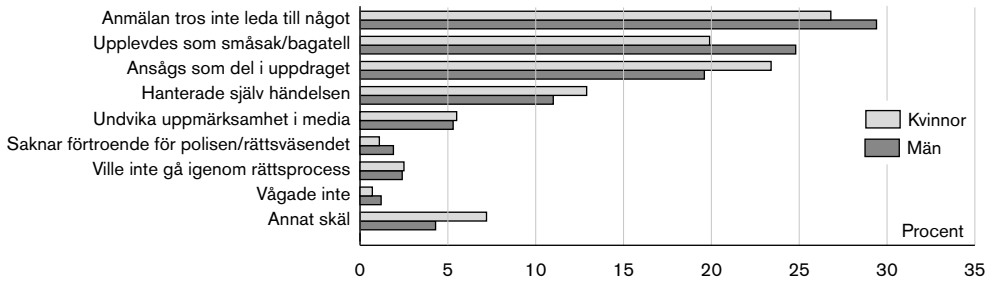
	Totalt		Kvinnor		Män	
	Ej rapporterat	Rapporterat	Ej rapporterat	Rapporterat	Ej rapporterat	Rapporterat
Ej polisanmält	44,9	30,4	42,9	33,6	46,4	27,9
Polisanmält	3,2	16,0	2,4	15,2	3,9	16,6

Varför händelsen inte polisanmäldes

Utsatta förtroendevalda som *inte* polisanmälde den senaste händelsen fick uppge det främsta skälet till att detta inte gjordes. Sammantaget var den vanligaste anledningen (28 procent) att man inte trodde att en polisanmälan skulle leda till något (se figur 25 samt tabell B21 i bilaga 1). Det var även vanligt att den förtroendevalda betraktade händelsen som en småsak eller bagatell (23 procent) eller som en del av sitt uppdrag (21 procent).

Drygt en av tio uppgav att de själva hanterade händelsen (12 procent) medan 5 procent uppgav att de inte polisanmälde eftersom de ville undvika uppmärksamhet i medierna. Det var få som uppgav att det främsta skälet var att de inte ville gå igenom en rättsprocess (2,4 procent), saknade förtroende för polisen eller för rättsväsendet (1,6 procent), eller inte vågade (1,0 procent). Mönstret är relativt likartat för både kvinnor och män. Det är dock en något större andel män än kvinnor som uppger att de inte polisanmälde händelsen på grund av att de inte trodde att en polisanmälan skulle leda till något, eller på grund av att de betraktar händelsen som en småsak eller bagatell, medan det är en större andel kvinnor än män som uppger att de inte polisanmälde eftersom de betraktar händelsen som en del av sitt uppdrag. Det är även en något större andel män som inte anmäler på grund av att de saknar förtroende för polisen eller för rättsväsendet.

Figur 25. Skäl till att den senaste händelsen inte polisanmälades 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Då förövaren var någon som den utsatte kände väl uppgav en större andel förtroendevalda att händelsen hanterades av dem själva (23 procent) jämfört med då förövaren var okänd (10 procent). Bland dem som blev utsatt av en okänd förövare var det betydligt vanligare att man inte polisanmälde eftersom man betraktar händelsen som en småsak eller bagatell (25 procent), jämfört med bland dem som kände förövaren väl (12 procent).

Jämfört med tidigare år är det samma tre motiv som är de vanligast förekommande under samtliga år. Samtliga motiv har legat relativt stabilt över åren.

Stöd och säkerhetsåtgärder

Behovet av stöd och hjälp kan variera beroende på vem som har utsatts, vad personen har utsatts för och vem som är förövaren (Brå 2008). Majoriteten av dem som utsattes under 2018 uppfattade händelsen som inte särskilt skrämmande eller inte alls skrämmande (47 respektive 17 procent). Samtidigt uppfattade nästan var tredje utsatt (30 procent) händelsen som ganska skrämmande. Det är dock endast en förhållandevis liten andel som uppger att de uppfattade händelsen som mycket skrämmande (6 procent).

Den andel som uppgav att de upplevde händelsen som ganska eller mycket skrämmande var något större under valåren (36 procent 2018 och 37 procent 2014), jämfört med de mellanliggande åren (34 procent 2016 och 31 procent 2012)

Hur man upplever händelsen skiljer sig mellan olika grupper. Det är stora skillnader mellan kvinnor och män, där en större andel av kvinnorna uppger att de uppfattade händelsen som ganska skrämmande (37 procent) eller mycket skrämmande (7 procent) jämfört med motsvarande andel av männen (25 respektive 5 procent). Tidigare år har förtroendevalda som utsattes för våld, skadegörelse eller stöld uppgett att de upplevde händelsen som mycket skrämmande i större utsträckning än de som utsattes för hot och

trakasserier. Detta är dock inte fallet 2018; detta år är andelen som upplevde händelsen som mycket skrämmande lika oavsett om det handlat om våld, skadegörelse och stöld eller om det handlat om hot och trakasserier.

Ungefär tre av tio utsatta förtroendevalda menade att deras privatliv hade påverkats delvis eller mycket (27 respektive 3,6 procent). Det är en marginellt större andel av kvinnorna som uppger detta (28 respektive 4,0 procent) jämfört med motsvarande andel av männen (27 respektive 3,3 procent). Andelen som uppger att deras privatliv påverkats har legat på samma nivå även tidigare år.

Stöd och hjälp

Utsatta förtroendevalda tillfrågades i vilken utsträckning de haft behov av stöd eller hjälp i samband med händelsen. Majoriteten (66 procent) kände inget behov alls av stöd eller hjälp, medan 28 procent kände ett mycket litet eller ganska litet behov. Totalt uppger dock 7 procent av de utsatta att de kände ett ganska stort eller mycket stort behov av stöd eller hjälp.

I tabell 4 framgår i vilken utsträckning de som uttryckt ett behov av stöd eller hjälp även fick det. Av dem som uttryckt ett mycket eller ganska stort behov av stöd eller hjälp uppger 41 procent att de fått det stöd och den hjälp som motsvarar behovet. En ungefär lika stor andel (40 procent) uppger att de fått stöd i liten utsträckning, medan knappt en femtedel (19 procent) av dem som haft stort behov av stöd uppger att de inte fått något stöd alls. Det är en ungefär lika stor andel av utsatta kvinnor och män med stort behov av stöd eller hjälp som uppger att de inte fått något stöd alls (18 respektive 20 procent).

Det är en större andel av de utsatta med stort behov av hjälp och stöd, som uppger att de i stor utsträckning fått stöd för händelser under valåren 2018 och 2014 (41 respektive 40 procent, jämfört med de mellanliggande åren 2016 och 2012 (33 respektive 22 procent). Detta kan bero på att det under valår finns en större beredskap för att erbjuda stöd till förtroendevalda som utsätts.

Tabell 4. Andel förtroendevalda som fått stöd och hjälp som motsvarade deras behov, av dem som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Fått stöd (i vilken utsträckning)				
Behov av stöd	Stor (mycket/ganska)	Liten (mycket/ganska)	Inte alls	Andel totalt
Samtliga				
Stort (mycket/ganska)	40,8	40,2	19,0	100,0
Litet (mycket/ganska)	23,5	52,8	23,7	100,0
Inte alls	5,7	11,0	83,3	100,0
Kvinnor				
Stort (mycket/ganska)	45,0	37,0	18,0	100,0
Litet (mycket/ganska)	26,5	53,4	20,1	100,0
Inte alls	5,2	11,3	83,5	100,0
Män				
Stort (mycket/ganska)	35,7	44,0	20,2	100,0
Litet (mycket/ganska)	20,1	52,1	27,8	100,0
Inte alls	6,0	10,9	83,1	100,0

Drygt två tredjedelar (68 procent) av dem som fått stöd eller hjälp uppger att de har fått det från en annan förtroendevald, medan en tredjedel fick stödet eller hjälpen från en partner, anhörig eller vän eller från partiorganisationen (34 procent vardera). Stöd och hjälp kom ibland även från en säkerhetsansvarig (23 procent), eller från en kollega (13 procent). Sett över tid har andelen utsatta som uppger att de fått stöd av en annan förtroendevald ökat; under valåret 2014 var andelen 57 procent, medan den var 64 procent 2016 och 49 procent 2012.

Säkerhetsåtgärder

Säkerhetsåtgärder kan vidtas för att förhindra utsatthet, men också för att öka tryggheten. Det kan röra sig om åtgärder som de utsatta själva vidtar, men det kan också vara sådana som polisen eller en säkerhetsansvarig vidtar. Vid knappt en tredjedel av händelserna 2018 vidtogs säkerhetsåtgärder (29 procent). Detta är en större andel än valåret 2014, då detta uppgavs vid 21 procent av händelserna. Även 2016 och 2012 var nivån lägre än 2018 (26 respektive 22 procent). Det vidtogs något oftare säkerhetsåtgärder vid händelser som riktade sig mot kvinnliga förtroendevalda (31 procent av händelserna) jämfört med händelser som riktade sig mot manliga förtroendevalda (28 procent).

De vanligaste åtgärderna var att de utsatta fick information om säkerhet och försiktighet (15 procent) och att de själva ändrade sina rutiner eller sitt beteende (14 procent). Vid en mindre andel av händelserna fick, eller skaffade de som utsatts själva, ett över-

fallslarm (2,4 procent). Vid mindre än 1 procent av händelserna bytte den utsatta till hemligt telefonnummer, ansökte om kontaktförbud, bytte bostad eller fick skyddade personuppgifter. Vid 8 procent av händelserna uppgavs att man vidtagit andra säkerhetsåtgärder än de som nämnts ovan.

Konsekvenser

En central fråga i PTU är i vilken utsträckning förtroendevalda påverkas i sitt utövande av förtroendeuppdraget. Demokratin försvagas om förtroendevalda på grund av hot och våld påverkas i, eller lämnar, sina uppdrag. Det är inte bara de förtroendevalda som utsätts för brott som påverkas, utan även andra förtroendevalda i den utsattas omgivning kan påverkas.

Demokratin försvagas också om det blir svårare att rekrytera nya personer till förtroendeuppdrag på grund av oro eller rädsla för att utsättas för brott. Det behöver inte bara handla om oro över att själv bli utsatt, utan det kan även röra oro över att någon närstående ska utsättas.

På samma sätt som faktisk utsatthet kan få en politiker att ändra ståndpunkt i en fråga, kan också oro för utsatthet få sådana konsekvenser. Samtliga förtroendevalda tillfrågas om de under det föregående året påverkades i sitt förtroendeuppdrag på grund av oro eller utsatthet.

Utsatthet och oro kan också leda till personliga konsekvenser i form av psykiska och fysiska efterverkningar som, även i förlängningen, kan påverka den förtroendevaldas anhöriga och vänner (jfr Brå 2016, Brå 2009a och Brå 2008). Sådana konsekvenser är svåra att fånga upp, och det är inte heller den här undersökningens syfte. I detta kapitel beskrivs konsekvenserna för den politiska och demokratiska processen.

Jämförelser görs löpande med de tre tidigare undersökningsåren 2012, valåret 2014 och 2016. Mer detaljerade resultat gällande vilka konsekvenser utsattheten fått under dessa år, för samtliga förtroendevalda och uppdelat på kvinnor och män, återfinns i tabell B22 i bilaga 1. Resultaten särredovisas även för de förtroendevalda som blivit utsatta.

Att tänka på

Vid jämförelser mellan undersökningarna är det viktigt att komma ihåg att 2014 och 2018 var valår, medan 2012 och 2016 var mellanliggande år. Detta måste tas i beaktande vid jämförelser över tid. Av detta skäl studeras i denna rapport i första hand utvecklingen mellan de två valåren 2014 och 2018, och resultaten sätts därefter i relation till de två mellanliggande åren 2012 och 2016.

Det är också viktigt att komma ihåg att undersökningen studerar utsattheten bland förtroendevalda i Sveriges politiska församlingar, och att sammansättningen i dessa politiska församlingar är föränderlig.

Överväganden och faktiska konsekvenser

Vilka har konsekvenserna av utsatthet och oro blivit, och hur allvarliga är de? Konsekvenser såsom att den förtroendevalda på grund av utsatthet eller oro *överväger* att lämna uppdrag eller att fatta andra beslut eller *tvekar* inför ett beslut är oroväckande. När utsatthet eller oro också leder till faktiska handlingar som att lämna förtroendeuppdrag eller fatta andra beslut än vad som ursprungligen var tänkt är det dock än allvarligare.

Ännu en faktisk konsekvens, som är mindre påtaglig men lika allvarlig ur en demokratisk aspekt, är de fall då en förtroendevald väljer att förhålla sig passiv i stället för att engagera eller uttala sig, det vill säga en form av själv censur. Det kan vara lika allvarligt för demokratin som att aktivt göra något mot sin vilja.

Nedan redovisas först andelen *utsatta* förtroendevalda som påverkats, i syfte att ge en uppfattning om påverkan på individnivå. Därefter redovisas andelen som påverkats av *samtliga* förtroendevalda, i syfte att ge en uppfattning om problemets omfattning på samhällsnivå.

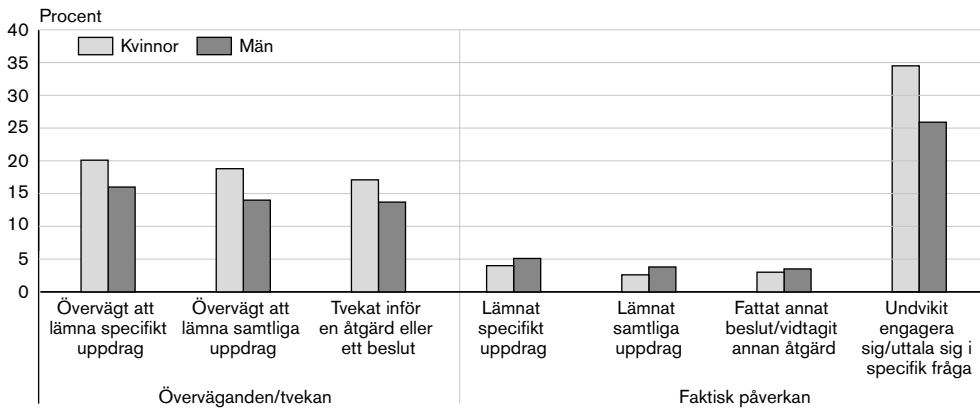
Konsekvenser bland förtroendevalda som blivit utsatta

Bland de utsatta förtroendevalda uppger 42 procent att de påverkats i sitt förtroendeuppdrag, antingen till överväganden eller till faktiska handlingar, på grund av utsatthet eller oro för att utsättas (se figur 26 samt tabell B22 i bilaga 1). Det är en större andel av utsatta kvinnor som uppger att de påverkats, jämfört med andelen män (48 respektive 38 procent).

Bland utsatta förtroendevalda uppgav var tredje (30 procent) att de själv censurerade sig i något sammanhang som är kopplat till förtroendeuppdraget. En del förtroendevalda har faktiskt läm-

nat ett specifikt uppdrag (4,6 procent) eller samtliga uppdrag³⁸ (3,3 procent) på grund av utsatthet eller oro för att utsättas. Andelen som har övervägt att lämna ett specifikt eller samtliga uppdrag var dock större (18 respektive 16 procent). Ungefär var sjunde person som hade utsatts (15 procent) tvekade också inför en åtgärd eller ett beslut, medan 3,3 procent påverkades till att faktiskt fatta ett annat beslut eller vidta en annan åtgärd än vad som ursprungligen var tänkt.

Figur 26. Konsekvenser av utsatthet och oro för utsatthet. Andel bland de som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Bland de förtroendevalda som utsatts finns skillnader i hur stor andel som påverkats att ändra sitt beteende, beroende på vad de utsatts för. Det är en större andel som övervägt att lämna samtliga sina uppdrag bland de som uppger att de utsatts för våld, skadegörelse eller stöld, jämfört med de som uppger att de utsatts för hot och trakasserier (25 respektive 16 procent). Det är även en större andel av dem som utsatts för våld, skadegörelse eller stöld som uppger att de undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga, jämfört med dem som utsatts för hot och trakasserier (35 respektive 30 procent).

Förtroendevalda har också påverkats i högre grad när de blivit utsatta av en annan förtroendevald (särskilt inom samma parti). Som exempel uppger 57 procent av dem som utsattes för våld, skadegörelse eller stöld av en annan förtroendevald inom det egna partiet att de undvikit att engagera sig eller uttala sig i en

³⁸ Det är möjligt att ha lämnat samtliga sina uppdrag men ändå ingå i undersökningen, till exempel i de fall där detta skett efter att registerutdraget till undersökningen gjordes från Valmyndighetens register. Det kan också bero på att personen lämnat samtliga sina uppdrag i en politisk församling men har kvar uppdrag i en annan, eller att man först har lämnat samtliga uppdrag som förtroendevald men därefter tagit sig an nya.

specifik fråga. Motsvarande andel av dem som hade utsatts för hot och trakasserier var 39 procent.

Ju mer utsatt en förtroendevald är, desto större är också sannolikheten för att han eller hon påverkas i sitt förtroendeuppdrag. Bland förtroendevalda som hade utsatts sex gånger eller fler under 2018 uppgav 54 procent att de påverkades, jämfört med 23 procent av dem som hade utsatts en gång och 15 procent av dem som inte hade utsatts alls.

Huruvida det inom den politiska församlingen eller det politiska partiet finns en handlingsplan eller riktlinjer för förtroendevalda som blir utsatta för hot eller våld, kan också ha betydelse för de eventuella konsekvenserna av händelserna. Av de utsatta som kände till att det fanns en handlingsplan uppgav 39 procent att de påverkades på ett sätt som fick faktiska konsekvenser för förtroendeuppdraget. Bland utsatta som *inte* kände till om det finns någon handlingsplan eller ej, var det 51 procent som påverkades på ett sådant sätt. Bland de utsatta som uppgav att det inte finns någon handlingsplan eller riktlinjer, uppgav 58 procent att de påverkades på ett sätt som ledde till faktiska konsekvenser i förtroendeuppdraget.

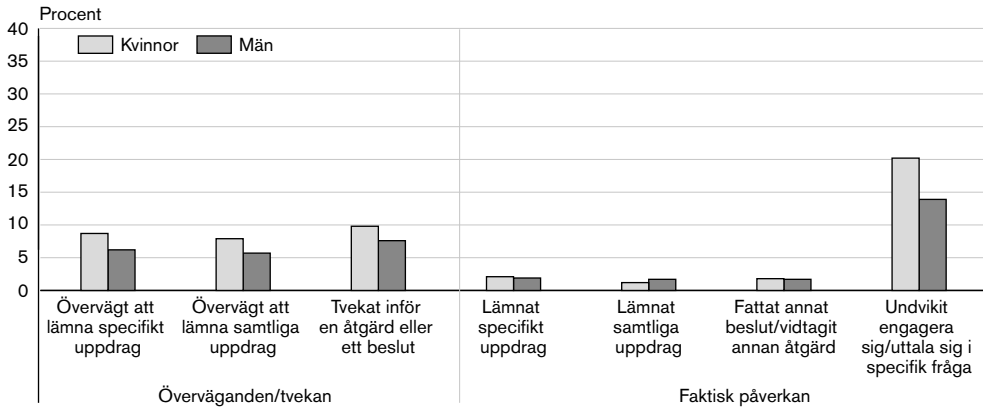
Jämfört med tidigare år var det en större andel av de utsatta 2018 som uppgav att de självcensurerade sig. Andelen som upplevt övriga konsekvenser ligger på ungefär samma nivå som tidigare år.

Konsekvenser bland samtliga förtroendevalda

Totalt har nästan var fjärde (24 procent) av samtliga förtroendevalda påverkats i sitt förtroendeuppdrag, antingen till överväganden eller till faktiska handlingar, på grund av utsatthet eller oro för att utsättas. Bland kvinnor uppgav 28 procent av de förtroendevalda att de påverkats av utsatthet eller oro över att utsättas, medan 20 procent av männen uppgav detta.

I figur 27 och tabell B22 i bilaga 1 redovisas andelen av samtliga förtroendevalda som påverkats. Totalt uppgav 17 procent av samtliga förtroendevalda att de på grund av utsatthet eller oro för att utsättas undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga. Det är en större andel kvinnor än män som uppgav detta (20 respektive 14 procent). Självcensur har visat sig vara ett problem även hos andra än politiker, till exempel myndighetspersoner, brottsoffer och vittnen samt journalister (Brå 2009a, Brå 2008, Brå 2005, Säpo 2009, Brå 2019b).

Figur 27. Konsekvenser av utsatthet och oro för utsatthet. Andel bland samtliga förtroendevalda 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön.

Det är en större andel av de förtroendevalda kvinnorna som uppger att de övervägt att lämna ett specifikt uppdrag eller samtliga uppdrag (9 respektive 8 procent), jämfört med andelen av de förtroendevalda männen som uppger detta (6 procent vardera). Detta resultat framkom även i den kortanalys om kvinnors och mäns utsatthet som politiker, som Brå genomförde 2018 (Brå 2018).

Samma mönster återfinns även bland de förtroendevalda som uppger att de tvekat inför en åtgärd eller ett beslut; 10 procent av de förtroendevalda kvinnorna uppger att de gjort detta, medan motsvarande andel bland de förtroendevalda männen är 8 procent.

Resultaten visar även att 2,0 procent av de förtroendevalda har lämnat ett specifikt uppdrag, 1,7 procent uppger att de fattat ett annat beslut eller vidtagit en annan åtgärd och att 1,5 procent har lämnat samtliga uppdrag till följd av utsatthet eller oro för att utsättas. Andelen som uppger detta är ungefär lika stor bland kvinnor som bland män.

Yngre förtroendevalda uppger i större utsträckning än äldre att de påverkades; 41 procent av förtroendevalda som var 29 år eller yngre påverkades, medan 12 procent av förtroendevalda som var 70 år eller äldre påverkades.

Störst var påverkan på riksdagsledamöter, där 39 procent uppger att de påverkats i sitt förtroendeuppdrag. Motsvarande andel är 28 procent bland förtroendevalda i landstingsfullmäktige och 23 procent i kommunfullmäktige. Störst könsskillnad återfinns också bland riksdagsledamöter, där 48 procent av kvinnorna och 30 procent av männen uppger att de påverkats i sitt förtroendeuppdrag.

Totalt uppger 44 procent av samtliga förtroendevalda att de kände någon som under 2018 hade utsatts på grund av sitt förtroendeuppdrag. Med andra ord känner nästan varannan förtroendevald någon annan förtroendevald som utsatts. Detta påverkar även den egna oron; 41 procent av dem som känner en annan förtroendevald som blivit utsatt uppger att de känner sig oroliga över att de själva eller någon anhörig ska utsättas. Motsvarande andel oroliga bland dem som inte känner någon annan förtroendevald som utsatts är 15 procent.

Vid en jämförelse med tidigare år framkommer att andelen förtroendevalda som uppger att de på grund av utsatthet eller oro undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga har ökat successivt, och nivån 2018 är den högsta hittills. Ökningen verkar dock främst ha skett för kvinnor; under valåret 2014 uppger 15 procent av samtliga förtroendevalda kvinnor att de undvikit att uttala sig eller engagera sig i en specifik fråga, medan nivån 2018 var 20 procent. Bland förtroendevalda män har denna andel legat på en stabil nivå (13 procent under 2014 och 14 procent under 2018).

De förtroendevalda som undvek att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga på grund av utsatthet och/eller oro under 2018 fick svara på vilken typ av fråga det gällde. Majoriteten uppgav frågor som handlar om rasism, invandring, migration och integration. Övriga frågor som nämndes var engagemang i valrörelsen, hbtq-frågor, frågor om jämställdhet och feminism, jakt, djur- och lantbruksfrågor, nedläggning av olika samhälls-inrättningar, skolfrågor och vård- och omsorgsfrågor. Många förtroendevalda uppgav även att det inte handlade om en specifik fråga, utan att de höll en låg profil rent allmänt. Nedan redovisas några av svaren.

”Nu när jag har barn tänker jag alltid två gånger innan jag uttalar mig om rasistiska rörelser. Förut brydde jag mig inte om att man fick mailtrådar eller påhopp på sociala medier, men det är annorlunda nu när jag har familj.”

”Inte att engagera mig, men att uttala mig i samband med att jag representerade mitt parti vid valstugan. Frågorna gällde invandring. Jag valde att inte uttala mig mot ungdomsgäng som försökte provocera.”

”Jag väljer att inte alltid uttala mig om feminism och rasism eftersom hatet då blir så väldigt stort.”

”Jag har inte undvikit att engagera mig men avstått att uttala mig i sociala medier. Gäller främst skolfrågor.”

”Att inte prata om sjukvårdsfrågor på sociala medier.”

”Jag undvek att gå upp i vissa frågor i talarstolen eftersom jag vet att mötet filmas, och att det man säger klipps ihop på annat sätt och läggs ut på vissa trådar på internet. Med rädsla för att jag skulle förekomma i sådana sammanhang och att mina barn skulle bli påverkade så undviker jag att dementera vissa frågor.”

”Skolnedläggning och badhusnedläggning.”

”Det gäller i största allmänhet, vissa frågor undviker man att kommentera eftersom det finns en tydlig trend att övertolka och medvetet missförstå uttalanden.”

”Djur- och lantbruksfrågor då djurrättsextremisterna tar ut svängarna mer och mer.”

”Engagemang inom migrations- och integrationsfrågor främst på sociala medier då ’trollen’ går till hatattacker. Dock tvekar jag aldrig att fatta rätt beslut.”

”Sjukhusdebatten som är väldigt infekterad i vårt län.”

”Skolfråga, neddragning av mellanstadium på en skola.”

Händelser relaterade till valrörelsen

Under valrörelsen 2018 organiserade polisen sitt arbete i en nationell särskild händelse. Uppdraget för den särskilda händelsen var att polisen, utifrån sitt uppdrag, skulle skydda riksdags-, landstings- och kommunval under 2018 i syfte att säkerställa den demokratiska processen (Polismyndigheten 2019). Detta innebär att en särskild organisation har arbetat med valet nationellt, men också med motsvarande organisering ute i de sju polisregionerna. Arbetet var organiserat på detta sätt till dess att den nya regeringen fanns på plats.

För att förtroendevalda vid behov snabbt skulle kunna nå polisen under valrörelsen skapades också en funktion i polisens it-stöd för telefoni, som hanterade vissa ord som kan kopplas till demokratibrott. Detta innebar att när en förtroendevald som ringde till 114 14 uppgav något eller några av de utvalda orden styrdes ärendet direkt till polisens kontaktcentrum, där samtalen besvarades i medeltal inom två minuter (Polismyndigheten 2019).

För att skapa en nationell lägesbild över brott som är kopplade till valrörelsen genomförde polisen även en sökning på fritexten i polisanmälningar efter specifika sökord som kunde kopplas till valrörelsen. Därefter granskades varje anmälan som innehöll något eller några av sökorden manuellt, för att kunna konstatera om anmälan verkligen rörde valrörelsen eller inte. Granskningen visade att drygt 2 400 anmälda brott under 2018 kunde kopplas till valrörelsen. Av dessa rörde knappt 1 200 brott skadegörelse medan drygt 200 brott rörde våldsbrott. Resterande anmälda brott rörde övriga brott mot person. Knappt 300 av brotten som kunde kopplas till valrörelsen var riktade mot personer som uppgivit att de blivit utsatta på grund av sitt politiska engagemang (Polismyndigheten 2019).

För att få en uppfattning om vilka händelser som sker på grund av att det är valår får utsatta förtroendevalda i undersökningen frågan ”Bedömer du att händelsen skedde i huvudsak med

anledning av någon valrörelse eller valkampanj?” om den senaste händelsen. Enligt PTU 2019 var det endast var femte händelse som polisanmälades enligt de förtroendevalda själva. Våld, skadegörelse och stöld anmälades i större utsträckning än hot och trakasserier (40 respektive 15 procent av händelserna).

Det var ingen skillnad i anmälningsbenägenhet då händelsen förknippades med valrörelse jämfört med då den inte gjorde det. Som främsta skäl till att inte anmäla angavs att man inte tror anmälan skulle leda till något, oavsett om händelsen kopplades till valrörelsen eller inte. Det var dock en något mindre andel som var i kontakt med polisen då händelsen förknippades med en valrörelse (15 procent) än annars (17 procent). Bland dem som varit i kontakt med polisen var det en mindre andel vars erfarenheter var mycket eller ganska positiva då händelsen förknippades med valrörelsen (53 procent), jämfört med händelser som inte förknippades med valrörelsen (57 procent). Likaså var det en större andel vars erfarenheter av polisen var ganska eller mycket negativa då händelsen förknippades med valrörelsen (22 procent), än då händelsen inte förknippades med valrörelsen (16 procent). Detta förhållande var det omvända vid förra valrörelsen 2014, då det var en större andel händelser som kopplades till valrörelsen där den utsatta hade positiva erfarenheter av polisen, jämfört med händelser som inte kopplades till valrörelsen.

Det var ingen skillnad i andelen händelser som rapporterades till någon annan än polisen bland de som förknippades med valrörelse jämfört med de som inte förknippades med valrörelse.

Utsatthet i relation till valrörelsen

Drygt sex av tio händelser (61 procent) bedömdes av de utsatta själva ske i huvudsak med anledning av någon valrörelse eller valkampanj. Det framkommer inte någon skillnad mellan kvinnor och män. Jämfört med förra valrörelsen 2014 har andelen händelser som kopplas till valrörelsen ökat (från 57 procent 2014 till 61 procent 2018). Ökningen återfinns främst bland kvinnor (54 procent 2014 och 60 procent 2018), medan andelen utsatta män som förknippar händelsen med valrörelsen inte ökat lika mycket (59 procent 2014 och 61 procent 2018).

Av händelserna som kategoriseras som hot och trakasserier var det 60 procent som relaterades till valrörelsen. Att bli utsatt för ett hotfullt uttalande öga mot öga var betydligt vanligare bland de händelser som förknippas med en valrörelse (32 procent) än bland de händelser som inte förknippas med någon valrörelse (12 procent). Av händelserna som kategoriseras som våld, skadegörelse och stöld var det 67 procent som relaterades till valrörelsen. Att utsättas för knuffar eller liknande var vanligare

bland de händelser som förknippas med en valrörelse (26 procent) än med de händelser som inte förknippas med någon valrörelse (20 procent). Samma mönster framkom även vid valrörelsen 2014.

Det var en större andel händelser som förknippades med valrörelsen som uppfattades som ganska eller mycket skrämmande, jämfört med händelser som inte förknippades med valrörelsen (39 respektive 33 procent).

Ledamöter inom landstingsfullmäktige (64 procent) och kommunfullmäktige (61 procent) bedömde i större utsträckning att den senaste händelsen som de utsattes för skedde i samband med en valrörelse eller en valkampanj jämfört med riksdagsledamöter (42 procent). De förtroendevalda som gjorde bedömningen att händelsen i huvudsak skedde med anledning av någon valrörelse eller valkampanj fick svara på vilken eller vilka valrörelser det handlade om. Knappt hälften av händelserna (49 procent) uppgavs ha ett samband med val till kommunfullmäktige, medan närmare en tredjedel av händelserna (30 procent) förknippades med val till riksdagen, och en fjärdedel av händelserna (25 procent) förknippades med val till landstings- eller regionfullmäktige. Slutligen förknippades 5 procent av händelserna med folkomröstning i kommun, landsting eller region.

De utsatta som i störst grad angav att den senaste händelsen var kopplad till en valkampanj var fritidspolitiker (67 procent). Andelen sjunker sedan med ökad grad av tjänstgöring; bland förtroendevalda på deltid respektive heltid uppgav 54 respektive 49 procent detta.

Vad gäller hur stor andel av de senaste händelserna som relateras till valrörelsen framkommer vissa regionala skillnader. Som högst relateras 63 procent av händelserna i landsbygdkommuner till valrörelsen, medan den lägsta andelen återfinns i de tre storstadskommunerna där 52 procent av händelserna relateras till valrörelsen.

Sammanhang, förövare och motiv

Nedan redovisas vilka motiv som framkommit och i vilket sammanhang händelsen skedde då bedömningen gjorts att händelsen i huvudsak skedde med anledning av någon valrörelse eller valkampanj 2018 respektive 2014.

Vid händelser som förknippades med valrörelsen var det vanligare att förövaren var helt okänd för den utsatta, jämfört med vid händelser som inte förknippades med valrörelsen (54 respektive 34 procent).

Det var vanligare att den utsatta kunde avgöra antal förövare då händelsen relaterades till en valrörelse eller valkampanj, jämfört med händelser som inte förknippades med en valrörelse eller valkampanj. Under valrörelsen både 2018 och 2014 handlade det i majoriteten av händelserna om en ensam förövare (41 procent av händelserna respektive år, se tabell 5). Vid drygt var fjärde händelse som förknippades med valrörelsen 2018 var det två till tre förövare, medan det i 17 procent av händelserna var fyra förövare eller fler. Detta är en mindre andel än 2014, då det vid 22 procent av händelserna var fyra förövare eller fler. Osäkerheten kring antal förövare var samtidigt större 2018 jämfört med 2014.

Det var också vanligare att den utsatta kunde avgöra förövarens kön då händelsen förknippades med en valrörelse eller valkampanj, jämfört med när händelsen inte gjorde det. Det vanligast förekommande vid händelser som förknippas med valrörelsen både 2018 och 2014 är att förövaren var en man/män, vilket uppgavs i 58 respektive 62 procent av händelserna (tabell 5). Det var något vanligare vid valrörelsen 2018 att den utsatta uppger att förövarna var både män och kvinnor, jämfört med valrörelsen 2014 (18 respektive 15 procent).

Då händelsen förknippades med en valrörelse eller valkampanj var det vanligast förekommande att förövaren var 45–64 år. Detta var vanligast både 2018 och 2014. Det är dock vid en något större andel av händelserna som förknippas med valrörelsen 2018 där förövaren uppges vara 25–44 år, jämfört med vid händelser 2014 (26 respektive 23 procent).

De mönster som framkommer vad gäller antal förövare och förövarens kön och ålder är alltså generellt sett väldigt likartade för händelser som är förknippade med valrörelsen 2018 respektive 2014.

Tabell 5. Antal förövare, ålder och kön, särredovisning för händelser förknippade med valrörelsen 2014 respektive 2018.

Om förövaren	Händelser relaterade till valrörelser	
	2014	2018
Antal förövare		
En	40,9	41,1
Två till tre	28,7	27,2
Fyra eller fler	22,0	17,1
Vet inte	8,4	14,7
Förövarens kön		
Man	61,9	58,0
Kvinna	6,9	8,2
Båda	15,3	18,4
Vet inte	15,9	15,4
Förövarens ålder		
Yngre än 25 år	14,0	10,8
25–44 år	22,8	26,2
45–64 år	29,1	29,2
65 år eller äldre	10,0	7,8
Blandade åldrar	8,8	8,8
Vet inte	15,3	17,2

Liknande mönster mellan valrörelsen 2018 respektive 2014 framkommer även när det gäller typ av förövare och om förövaren uppfattades tillhöra någon form av gruppering. Vanligast förekommande är, precis som vid samtliga händelser (oavsett om de relateras till valrörelsen eller inte), att förövaren uppfattas vara en förargad medborgare. Detta var fallet vid 39 procent av händelserna som förknippades med valrörelsen 2018, jämfört med 36 procent vid valrörelsen 2014 (tabell 6). Det var även vanligt att förövaren uppfattades som en rättshaverist; detta var fallet i ungefär en femtedel av händelserna som förknippades med valrörelsen både 2018 och 2014.

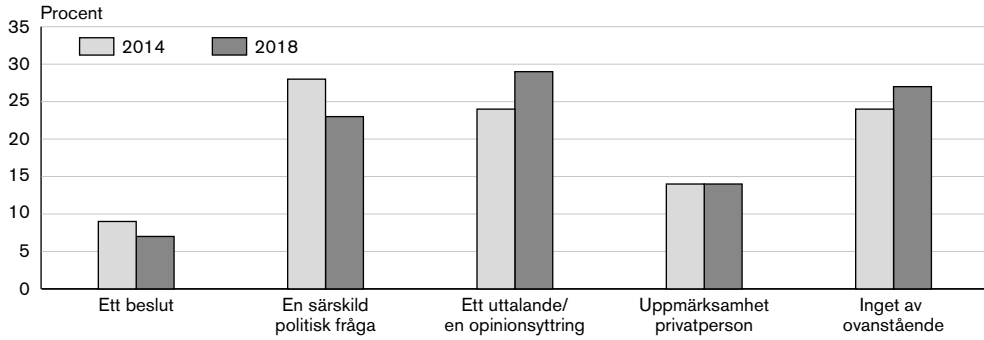
I tabell 6 framgår även att det var en större andel av händelserna som förknippades med valrörelsen 2018 där förövaren uppfattades tillhöra en högerextremistisk eller rasistisk grupp, jämfört med vid valrörelsen 2014 (26 respektive 19 procent). Vid valrörelsen 2014 var det i stället en större andel händelser där förövaren uppfattades tillhöra en vänsterextremistisk grupp, jämfört med vid valrörelsen 2018 (20 respektive 16 procent). I övrigt framkommer inga skillnader mellan de två valåren vad gäller förövarens grupptillhörighet.

Tabell 6. Typ av förövare och förövars grupptillhörighet, särredovisning för händelser förknippade med valrörelsen 2014 respektive 2018.

Om förövaren	Händelser relaterade till valrörelser	
	2014	2018
Typ av förövare		
Förargad medborgare	35,7	38,8
Rättshaverist	21,9	20,7
Förtroendevald annat parti	12,4	12,8
Förtroendevald eget parti	4,1	2,6
Näringsidkare	0,9	1,2
Inget av ovanstående	11,4	11,5
Vet inte	13,7	12,4
Förövars grupptillhörighet		
Högerextremistisk/rasistisk grupp	19,1	25,9
Vänsterextremistisk grupp	19,9	15,7
Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga	6,2	4,0
Intresseorganisation	2,2	2,5
Kriminellt nätverk/gruppering	1,6	1,9
Miljö- eller djurrättsgrupp	0,8	0,8
Antifeministisk grupp	0,4	0,3
Inget av ovanstående	26,8	25,0
Vet inte	23,1	23,8

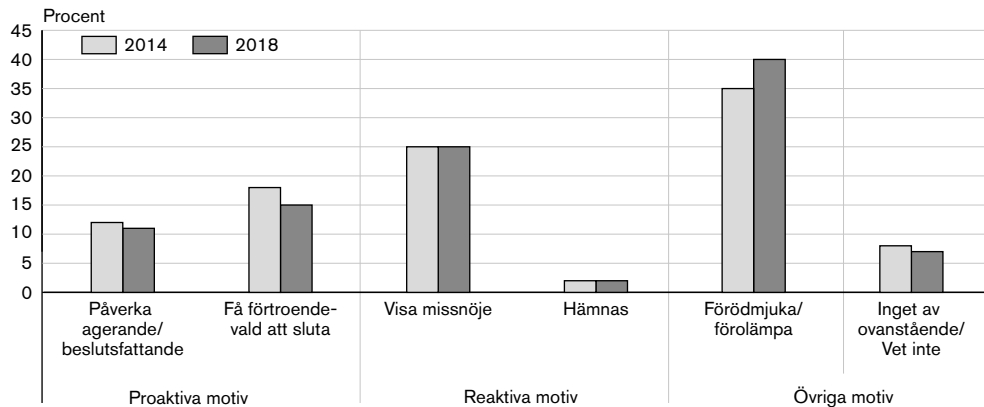
Vid händelser som ansågs ske i samband med valrörelsen 2018 var det vanligast att de utsatta förknippade händelsen med ett uttalande eller en opinionsyttring (29 procent, se figur 28), följt av att händelsen förknippades med en särskild politisk fråga (23 procent). Även vid valrörelsen 2014 var det vanligast att händelsen förknippades med detta, dock i omvänd ordning: 28 procent av händelserna förknippades med en särskild politisk fråga medan 24 procent förknippades med ett uttalande eller en opinionsyttring.

Figur 28. Vad de som uppgav att de utsatts förknippade händelsen med, särredovisning för händelser förknippade med valrörelsen 2014 respektive 2018.

Vid valrörelsen 2018 var det något vanligare att de utsatta uppgav att de tror att förövarens främsta syfte med handlingen var att förödmjuka eller förolämpa den utsatta, jämfört med vid valrörelsen 2014 (40 respektive 35 procent, se figur 29). Vid valrörelsen 2014 var det i stället något vanligare att de utsatta uppfattade att förövarens främsta syfte var att få den förtroendevalda att sluta, jämfört med valrörelsen 2018 (18 respektive 15 procent).

Figur 29. Vad de som uppgav att de utsatts tror att förövaren ville uppnå, särredovisning för händelser förknippade med valrörelsen 2014 respektive 2018.

Mer om politisk församling, parti och polisregion

Tidigare i rapporten presenterades andelen utsatta förtroendevalda uppdelat på politisk församling, parti och region. Detta kapitel går djupare in på dessa uppdelningar för att undersöka likheter och skillnader i utsatthet inom politiska församlingar, partier och regioner. Några av de tabeller som redovisas i avsnitten är sammanställningar av flera frågor i enkäten, och summerar därför inte till 100 procent. För jämförelser med föregående undersökningar hänvisas till bilaga 1 och till tidigare publicerade PTU.³⁹ Vid jämförelser mellan olika år är det viktigt att ha i åtanke att årets undersökning och *Politikernas trygghetsundersökning 2015* rör utsatthet under ett valår (2018 respektive 2014), medan övriga rapporter rör utsatthet under mellanliggande år.

Politisk församling

När resultaten delas upp efter politisk församling är det viktigt att komma ihåg att antalet riksdagsledamöter i undersökningen är litet, vilket medför att resultaten bör tolkas med försiktighet. Även om en stor andel av dessa utsattes under 2018 är det totala antalet litet, särskilt i jämförelse med antalet ledamöter i kommun- och landstingsfullmäktige.

Utsatthet

Som framgår i tabell 7 uppgav sju av tio riksdagsledamöter (70 procent) att de utsattes i sin egenskap av förtroendevalda under 2018. I landstingsfullmäktige uppgav 38 procent att de blev utsatta under samma period, och motsvarande andel i kommunfullmäktige var 30 procent. Den största skillnaden i utsatthet mellan kvinnor och män finns bland förtroendevalda i riksdagen,

³⁹ Brå 2014a, Brå 2015 och Brå 2017.

där 74 procent av kvinnorna och 66 procent av männen uppger att de blev utsatta under 2018.

Tabell 7. Totalt antal och andel (%) förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och politisk församling.

	Politisk församling			Totalt
	Kommun	Landsting	Riksdag	
Totalt antal utsatta	2 227	370	101	2 698
Total andel utsatta	29,9	37,9	69,7	30,5
<i>Andel utsatta bland kvinnor</i>	30,9	37,4	73,6	31,6
<i>Andel utsatta bland män</i>	29,3	38,4	65,8	29,7

Det är vanligare med upprepad utsatthet bland förtroendevalda i riksdagen än bland förtroendevalda i kommun och landsting (tabell 8). Att bli utsatt av samma förövare var ungefär lika vanligt oavsett politisk församling. Det var dock en mindre andel av riksdagsledamöterna som visste vem förövaren var (26 procent) jämfört med ledamöterna i kommun- respektive landstingsfullmäktige, där 39 respektive 33 procent uppger att de visste vem förövaren var.

Tabell 8. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes sex gånger eller fler under 2018 samt huruvida förövaren var känd. Särredovisning för politisk församling.

	Politisk församling			Totalt
	Kommun	Landsting	Riksdag	
Utsatt sex gånger eller fler	31,7	38,0	63,8	32,6
Vet vem förövaren var	38,9	33,2	26,3	37,7
<i>Kände förövaren väl</i>	8,0	8,4	1,8	7,5
Tidigare utsatt av samma förövare	22,9	24,0	22,1	22,5

Förövare och motiv

De flesta som uppger att de utsattes, inom samtliga politiska församlingar, uppfattade förövaren som en förargad medborgare eller en rättshaverist (tabell 9).

En större andel utsatta inom kommun- och landstingsfullmäktige, jämfört med riksdagen, uppgav att förövaren var en annan förtroendevald. Att bli utsatt av någon annan förtroendevald inom det egna partiet verkar vara något vanligare i landstingsfullmäktige.

Det är en större andel förtroendevalda inom kommun- och landstingsfullmäktige som uppger att förövaren var en politisk extremist, än bland förtroendevalda i riksdagen. I alla politiska församlingar var det vanligare att det handlade om en högerextremistisk förövare, snarare än en vänsterextremistisk.

Utsatta inom kommun- och landstingsfullmäktige uppger i större utsträckning att förövaren tillhörde en lokal aktionsgrupp jämfört med utsatta riksdagsledamöter.

Tabell 9. Typ av förövare 2018. Särredovisning för politisk församling.

	Politisk församling			Totalt
	Kommun	Landsting	Riksdag	
Förargad medborgare/ rättshaverist	57,3	61,4	64,0	58,0
Annan förtroendevald	15,7	17,3	10,8	15,6
<i>Inom det egna partiet</i>	3,2	4,7	1,8	3,3
Politisk extremist	34,3	33,2	28,6	34,3
<i>Högerextremist</i>	21,8	21,5	20,5	22,3
<i>Vänsterextremist</i>	12,6	11,7	8,0	12,0
Tillhörande intresseorganisation	3,1	3,5	2,7	3,1
Tillhörande lokal aktionsgrupp	5,4	5,8	0,9	5,4

Jämfört med förtroendevalda i riksdagen var det betydligt vanligare att förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige förknippade sin utsatthet med ett beslut (tabell 10). Bland förtroendevalda i riksdagen är det i stället vanligare att de som utsatts förknippar händelsen med en särskild politisk fråga som de engagerat sig i.

Tabell 10. Vad förtroendevalda som uppger att de utsattes 2018 förknippade händelsen med. Särredovisning för politisk församling.

	Politisk församling			Totalt
	Kommun	Landsting	Riksdag	
Ett beslut	15,3	13,8	8,0	14,7
En särskild politisk fråga	21,9	21,6	27,7	22,3
Ett uttalande/en opinionsyttring	23,6	30,5	25,9	24,5
Uppmärksamhet privatperson	14,1	14,8	14,3	14,0
Inget av ovanstående	25,1	19,2	24,1	24,5

Inom samtliga tre politiska församlingar upplevs det vanligaste motivet för förövaren vara att denne vill förödmjuka eller förolämpa den förtroendevalda (tabell 11). Riksdagsledamöter uppger detta alternativ i störst utsträckning. Det är samtidigt vanligare att ledamöter i kommun- och landstingsfullmäktige uppger

att de upplevde att förövaren ville påverka ett agerande eller ett beslutsfattande.

Tabell 11. Vad förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 tror att förövaren ville uppnå. Särredovisning för politisk församling.

	Politisk församling			Totalt
	Kommun	Landsting	Riksdag	
Påverka agerande/beslutsfattande	15,1	15,6	11,5	15,0
Få den förtroendevalda att sluta	13,2	12,7	11,5	13,0
Visa missnöje	23,6	22,6	23,0	23,4
Hämnas	3,0	3,5	5,3	2,9
Förödmjuka/förolämpa den förtroendevalda	36,4	34,9	39,8	36,6
Inget av ovanstående	2,5	3,1	2,7	2,7
Vet inte	6,3	7,5	6,2	6,3

Rapportering och polisanmälan

Andelen utsatta förtroendevalda som uppger att den senaste händelsen polisanmäldes ligger på en lägre nivå för riksdagsledamöter (16 procent) jämfört med ledamöter i kommun- och landstingsfullmäktige (20 respektive 18 procent, se tabell 12).

Inom samtliga tre politiska församlingar uppgavs det främsta skälet till att man inte polisanmälde händelsen vara att man inte trodde att anmälan skulle leda till något. Det är en större andel utsatta inom kommun- och landstingsfullmäktige som uppger att de inte polisanmälde händelsen eftersom de upplevde den som en småsak eller en bagatell och som en del i uppdraget, jämfört med förtroendevalda inom riksdagen.

De förtroendevalda inom samtliga tre politiska församlingar rapporterade händelsen till någon annan än polisen i ungefär samma utsträckning.

Tabell 12. Andel händelser som polisanmäls 2018 och skäl till att den senaste händelsen inte polisanmäldes. Särredovisning för politisk församling.

	Politisk församling			Totalt
	Kommun	Landsting	Riksdag	
Polisanmält senaste händelsen	19,6	18,3	16,5	19,2
Varför ej polisanmält				
<i>Anmälan skulle inte leda till något</i>	28,2	32,6	29,2	28,3
<i>Såg händelsen som en del i uppdraget</i>	21,5	21,1	18,1	21,2
<i>Upplevde händelsen som småsak/bagatell</i>	22,5	23,7	15,3	22,7
Rapporterat senaste händelsen	50,1	49,0	50,0	49,8

Förtroendevalda inom kommunfullmäktige visste i betydligt mindre utsträckning än förtroendevalda i riksdag och landstingsfullmäktige om det fanns en handlingsplan mot hot och våld eller en säkerhetsansvarig att vända sig till (tabell 13). Det var få riksdagsledamöter som inte kände till om det fanns en säkerhetsansvarig, något som var mer utbrett bland förtroendevalda i främst kommunfullmäktige men också i landstingsfullmäktige.

Tabell 13. Andel förtroendevalda som uppgav att de inte har kännedom om handlingsplan respektive säkerhetsansvarig 2018. Särredovisning för politisk församling.

	Politisk församling			Totalt
	Kommun	Landsting	Riksdag	
Känner ej till handlingsplan	25,4	14,4	11,0	24,7
Känner ej till säkerhetsansvarig	20,9	10,4	2,1	20,2

Partitillhörighet

När resultaten delas upp efter vilket parti de förtroendevalda företräder är det viktigt att ha i åtanke att antalet förtroendevalda som valt att medverka i undersökningen varierar stort mellan olika partier (se tabell 2 på sida 27).

Utsatthet

En större andel förtroendevalda i Sverigedemokraterna uppger att de utsattes jämfört med de andra partierna (tabell 14). Även ledamöter i Vänsterpartiet och Miljöpartiet uppgav att de blivit utsatta i större utsträckning än förtroendevalda generellt. Minst andel utsatta återfinns inom Kristdemokraterna.

Inom Moderaterna, Miljöpartiet och Socialdemokraterna är andelen utsatta kvinnor respektive män på samma nivå. Inom Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Sverigedemokraterna och Vänstern är dock andelen utsatta kvinnor större jämfört med andelen utsatta män. Störst är skillnaden mellan könen inom Centerpartiet (7 procentenheter).

Tabell 14. Totalt antal och andel (%) förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och partitillhörighet.

	Partitillhörighet									Totalt
	C	KD	L	M	MP	S	SD	V	Övriga partier	
Totalt antal utsatta	270	88	144	432	102	736	419	180	86	2 457
Total andel utsatta	25,1	20,5	30,1	28,6	36,6	30,5	44,3	33,0	22,3	30,5
<i>Andel utsatta bland kvinnor</i>	28,7	22,7	33,0	28,9	36,8	30,5	48,4	35,5	23,6	31,6
<i>Andel utsatta bland män</i>	22,2	19,1	27,8	28,4	36,4	30,5	42,6	30,3	21,5	29,7

Upprepad utsatthet var vanligast inom Moderaterna och Sverigedemokraterna (36 procent inom respektive parti, se tabell 15), och minst vanligt inom Kristdemokraterna (17 procent).

Det är relativt vanligt att de utsatta uppger att de vet vem förövaren var. Detta var vanligast inom Centerpartiet, Moderaterna och gruppen med övriga partier. Att bli utsatt av en förövare man kände väl verkade under 2018 vara vanligast bland förtroendevalda inom Liberalerna och gruppen med övriga partier.

Även att tidigare ha blivit utsatt av samma förövare var vanligast bland förtroendevalda inom Moderaterna och Liberalerna (29 respektive 28 procent), medan det var mest ovanligt bland förtroendevalda inom Sverigedemokraterna (14 procent).

Tabell 15. Andel förtroendevalda som uppgav att de utsattes sex gånger eller fler under 2018 samt huruvida förövaren var känd. Särredovisning för partitillhörighet.

	Partitillhörighet									Totalt
	C	KD	L	M	MP	S	SD	V	Övriga partier	
Utsatt sex gånger eller fler	26,1	16,7	33,8	35,9	27,3	33,9	36,0	29,9	33,3	32,6
Vet vem förövaren var	43,5	34,5	38,2	43,5	30,7	40,9	25,5	36,9	47,5	37,7
<i>Kände förövaren väl</i>	8,3	6,5	9,7	8,7	4,4	8,2	5,1	5,0	14,1	7,5
Tidigare utsatt av samma förövare	22,4	21,5	27,9	29,0	21,6	24,2	13,7	20,2	25,3	22,5

Förövare och motiv

Bland förtroendevalda inom samtliga partier, förutom Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, var den vanligaste uppfattningen om förövaren/förövarna att det var en förargad medborgare eller rättshaverist (tabell 16). Ledamöter i Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna uppger i stället oftare att de blivit utsatta av någon som de upplever vara en politisk extremist. Förtroendevalda i Vänsterpartiet har i dessa händelser främst blivit utsatta

av någon med högerextrema åsikter, medan förtroendevalda från Sverigedemokraterna främst blivit utsatta av någon med vänsterextrema åsikter.

Förtroendevalda som tillhör gruppen med övriga partier uppger i större utsträckning att de har utsatts av andra förtroendevalda (25 procent). Förtroendevalda inom Centerpartiet uppger i lägst uträkning att förövaren var en annan förtroendevald i ett annat parti eller inom det egna partiet (12 procent).

Jämfört med andra partier uppger förtroendevalda inom Miljöpartiet och gruppen med övriga partier i större utsträckning att de utsatts av personer som tillhör någon intresseorganisation, medan förtroendevalda inom Kristdemokraterna i störst utsträckning uppger att de utsatts av förövare med anknytning till lokala aktionsgrupper.

Tabell 16. Typ av förövare 2018. Särredovisning för partitillhörighet.

	Partitillhörighet									Totalt
	C	KD	L	M	MP	S	SD	V	Övriga partier	
Förargad medborgare/ rättshaverist	62,3	57,0	66,7	56,2	59,5	61,9	50,4	58,5	51,0	58,0
Annan förtroendevald	12,3	20,4	19,6	19,2	13,8	14,8	12,7	15,5	25,0	15,7
<i>Inom det egna partiet</i>	1,7	1,1	6,5	6,2	2,6	2,8	2,1	2,5	5,2	3,3
Politisk extremist	30,8	17,2	35,5	22,5	35,7	37,9	40,4	48,5	19,8	34,3
<i>Högerextremist</i>	27,8	7,5	30,3	6,4	35,7	37,4	0,7	48,5	14,6	22,3
<i>Vänsterextremist</i>	3,1	9,7	5,2	16,1	.	0,5	39,6	.	5,2	12,0
Tillhörande intresse- organisation	2,4	1,1	3,9	3,3	4,3	3,9	1,9	2,5	4,2	3,1
Tillhörande lokal aktionsgrupp	5,8	11,8	7,7	6,2	3,5	5,6	2,3	7,1	5,2	5,4

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Som framgår i tabell 17 förknippar förtroendevalda inom olika partier den senaste händelsen med olika saker. Inom Centerpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet var det vanligast att man förknippade den senaste händelsen med en särskild politisk fråga. Inom Kristdemokraterna, Moderaterna, Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och gruppen med övriga partier var det vanligaste att man förknippade händelsen med ett uttalande eller en opinionsyttring.

Förtroendevalda inom Sverigedemokraterna förknippar betydligt mer sällan utsattheten med någon form av beslut jämfört med förtroendevalda inom andra partier.

Tabell 17. Vad förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 förknippade händelsen med. Särredovisning för partitillhörighet.

	Partitillhörighet									Totalt
	C	KD	L	M	MP	S	SD	V	Övriga partier	
Ett beslut	19,0	11,8	15,0	19,3	12,1	18,5	4,0	12,9	19,8	14,7
En särskild politisk fråga	28,1	25,8	31,4	18,1	33,6	20,7	19,2	24,9	19,8	22,3
Ett uttalande/ en opinionsyttring	25,1	26,9	26,8	23,1	17,2	25,2	25,5	23,4	21,9	24,5
Uppmärksamhet privatperson	7,5	14,0	9,8	18,7	14,7	14,4	12,3	15,9	19,8	14,0
Inget av ovanstående	20,3	21,5	17,0	20,8	22,4	21,3	39,0	22,9	18,8	24,5

Även vad de utsatta tror att förövaren ville uppnå med sitt agerande varierar mellan förtroendevalda inom olika partier (tabell 18). Bland förtroendevalda inom samtliga partier förutom Liberalerna uppger de flesta som utsatts att de tror att förövaren främst ville förödmjuka eller förolämpa den förtroendevalda. Inom Liberalerna är det i stället vanligare att den förtroendevalda uppger att man tror att förövaren ville visa missnöje.

Tabell 18. Vad förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 tror att förövaren ville uppnå. Särredovisning för partitillhörighet.

	Partitillhörighet									Totalt
	C	KD	L	M	MP	S	SD	V	Övriga partier	
Påverka agerande/ beslutsfattande	18,2	21,5	17,5	17,7	13,9	17,3	7,9	11,1	13,4	15,0
Få den förtroendevalda att sluta	7,1	9,7	11,7	10,7	18,3	10,9	20,8	13,6	14,4	13,0
Visa missnöje	29,7	22,6	31,2	24,1	19,1	25,2	17,2	22,1	17,5	23,4
Hämnas	2,0	6,5	2,6	3,1	1,7	2,8	3,6	3,5	.	2,9
Förödmjuka/förolämpa den förtroendevalda	31,8	33,3	27,9	32,7	39,1	35,7	43,5	40,2	45,4	36,6
Inget av ovanstående	3,0	2,2	5,2	2,7	2,6	2,6	2,1	2,0	3,1	2,7
Vet inte	8,1	4,3	3,9	9,1	5,2	5,5	5,0	7,5	6,2	6,3

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Rapportering och polisanmälan

Förtroendevalda inom Sverigedemokraterna är de som i störst utsträckning uppger att de polisanmälde den senaste händelsen under 2018 (29 procent, se tabell 19). Även inom Miljöpartiet var anmälningsbenägenheten högre än genomsnittet (22 procent). De partier där lägst andel förtroendevalda uppger att de polisanmälde den senaste händelsen 2018 var Vänsterpartiet (11 procent).

Förtroendevalda inom Kristdemokraterna, Moderaterna, Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna uppgav att det främsta skälet till att den senaste händelsen inte polisanmälts var att de inte trodde att en anmälan skulle leda till något. Förtroendevalda inom Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet lät bli att polisanmäla på grund av att de upplevde händelsen som en småsak eller bagatell. Inom Liberalerna var det vanligaste skälet till att inte polisanmäla att utsattheten betraktades som något som ingår i uppdraget.

Benägenheten att rapportera händelsen till någon annan än polisen var högst bland ledamöter inom Socialdemokraterna (53 procent) och lägst bland ledamöter inom Vänsterpartiet (43 procent).

Tabell 19. Andel händelser som polisanmälades 2018 och skäl till att den senaste händelsen inte polisanmälades. Särredovisning för partitillhörighet.

	Partitillhörighet									Totalt
	C	KD	L	M	MP	S	SD	V	Övriga partier	
Total andel händelser som polisanmälts	15,6	10,8	14,2	17,2	22,4	19,2	28,7	10,9	12,2	19,2
Varför ej polisanmält										
<i>Anmälan skulle inte leda till något</i>	22,2	24,2	25,5	26,9	16,7	24,6	45,1	26,4	29,4	28,3
<i>Såg händelsen som en del i uppdraget</i>	25,3	14,5	28,3	24,0	20,8	22,7	16,9	15,0	13,2	21,2
<i>Upplevde händelsen som småsak/bagatell</i>	29,4	22,6	22,6	21,9	30,6	22,9	15,9	30,0	14,7	22,7
Total andel händelser som rapporterats till någon annan än polisen	45,3	50,5	43,6	49,2	47,4	53,2	52,2	43,1	51,0	49,8

När det gäller kännedom om handlingsplan kring hot och våld, antingen inom den politiska församlingen eller inom det egna partiet, svarade förtroendevalda i gruppen med övriga partier och inom Sverigedemokraterna i störst utsträckning att de inte hade någon kännedom om detta (36 respektive 27 procent, se tabell 20). Andelen förtroendevalda som inte kände till om det fanns någon handlingsplan var lägst inom Centerpartiet (18 procent).

På frågan om de förtroendevalda kände till om det finns någon säkerhetsansvarig att vända sig till, antingen inom den politiska församlingen eller inom det egna partiet, var även här andelen förtroendevalda som inte har denna kännedom lägst inom Centerpartiet (16 procent). De partier som hade högst andel förtroendevalda som inte visste om det fanns någon säkerhetsansvarig var Vänsterpartiet och gruppen med övriga partier och (26 respektive 33 procent).

Tabell 20. Andel förtroendevalda som uppgav att de inte har kännedom om handlingsplan respektive säkerhetsansvarig 2018. Särredovisning partitillhörighet.

	Partitillhörighet									Totalt
	C	KD	L	M	MP	S	SD	V	Övriga partier	
Känner ej till handlingsplan	18,5	23,2	25,0	22,6	25,2	26,0	26,7	26,4	36,0	24,7
Känner ej till säkerhetsansvarig	16,1	20,6	17,2	17,6	19,1	21,2	20,1	25,5	32,7	20,2

Polisregion

Utsatthet efter polisregion innefattar förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige, men inte riksdagsledamöter, eftersom dessa representerar landet som helhet.

Utsatthet

Som framgår i tabell 21 var andelen förtroendevalda i kommun- eller landstingsfullmäktige som utsatts under 2018 högst i region Stockholm (41 procent), medan den var lägst i region Öst (25 procent).

Utsattheten är relativt jämn mellan kvinnor och män i region Öst, medan det i region Stockholm, Väst, Bergslagen och Mitt framkommer att en större andel kvinnor än män utsatts. I region Syd och Nord är andelen utsatta män något större än andelen utsatta kvinnor.

Tabell 21. Totalt antal och andel (%) förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018. Särredovisning för de förtroendevaldas kön och polisregion.

	Polisregion							Hela landet
	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst	
Antal utsatta	272	238	300	389	525	481	252	2 457
Andel utsatta	25,2	31,6	30,0	41,5	31,1	30,5	24,6	30,5
<i>Andel utsatta bland kvinnor</i>	26,9	35,2	29,2	44,4	30,0	32,7	24,8	31,6
<i>Andel utsatta bland män</i>	23,8	28,8	30,7	39,0	31,8	28,9	24,5	29,7

Andelen förtroendevalda som uppger att de blev utsatta sex gånger eller fler under 2018 varierar mellan regionerna (tabell 22). Andelen upprepat utsatta är störst i region Stockholm, där 37 procent av dem som utsatts uppger att det skedde sex gånger eller fler under 2018, och lägst i region Öst, där 30 procent uppger detta.

Det är en större andel förtroendevalda i region Nord och Bergslagen som uppger att de visste vem förövaren var, och till och med kände förövaren väl, jämfört med övriga regioner. Andelen förtroendevalda som visste vem förövaren var är lägst i region Stockholm. Region Bergslagen är den region där störst andel förtroendevalda uppger att de tidigare hade blivit utsatt av samma förövare (26 procent). Detta var minst vanligt i region Stockholm (19 procent).

Tabell 22. Andel förtroendevalda som uppger att de utsattes sex gånger eller fler under 2018 samt huruvida förövaren var känd. Särredovisning för polisregion.

	Polisregion							Hela landet
	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst	
Utsatt sex gånger eller fler	33,6	30,3	31,6	36,8	32,5	31,7	29,7	32,6
Vet vem förövaren var	42,1	37,8	43,3	31,8	35,4	40,6	34,8	37,7
<i>Kände förövaren väl</i>	<i>10,7</i>	<i>7,9</i>	<i>9,3</i>	<i>5,2</i>	<i>6,7</i>	<i>7,1</i>	<i>7,8</i>	<i>7,5</i>
Tidigare utsatt av samma förövare	25,7	24,1	23,9	19,1	22,3	23,7	19,5	22,5

Förövare och motiv

Inom samtliga regioner har de flesta uppgett att förövaren var en förargad medborgare eller rättshaverist (tabell 23). Allra vanligast var detta i region Öst.

Jämfört med andra regioner var det en större andel utsatta förtroendevalda i region Bergslagen som uppger att förövaren var en annan förtroendevald. Den andel som uppger att förövaren var en förtroendevald inom det egna partiet var dock högst i region Stockholm.

I region Bergslagen uppger de förtroendevalda i störst utsträckning att förövaren var en politisk extremist (41 procent), medan detta uppgavs i minst utsträckning i region Öst (28 procent). I samtliga regioner var det vanligare att den förtroendevalda upplevde att förövaren hade högerextrema åsikter jämfört med vänsterextrema åsikter. Skillnaden är dock olika stor i olika regioner. Skillnaden är störst i region Nord och minst i region Väst.

Att förtroendevalda uppfattade det som att förövaren tillhörde en intresseorganisation var vanligast i region Mitt och Nord (4,5 respektive 4,4 procent), och minst vanligt i region Stockholm (2,2 procent). Andelen som trodde att förövaren tillhörde en lokal aktionsgrupp var högst i region Nord (8 procent) och lägst i region Syd (3,2 procent).

Tabell 23. Typ av förövare 2018. Särredovisning för polisregion.

	Polisregion							Hela landet
	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst	
Förargad medborgare/ rättshaverist	51,0	61,7	59,7	58,5	55,7	57,7	65,1	58,0
Annan förtroendevald	19,0	18,2	16,5	16,1	12,9	17,0	11,1	15,7
<i>Inom det egna partiet</i>	2,9	4,5	3,5	4,7	1,8	3,0	3,8	3,3
Politisk extremist	41,3	28,7	33,0	37,5	36,4	32,0	28,3	34,3
<i>Högerextremist</i>	24,8	20,9	25,4	21,8	24,7	18,6	20,0	22,3
<i>Vänsterextremist</i>	16,5	7,8	7,6	15,7	11,7	13,4	8,3	12,0
Tillhörande intresse- organisation	2,6	4,5	4,4	2,2	3,0	2,3	3,8	3,1
Tillhörande lokal aktionsgrupp	6,1	4,9	7,6	5,2	3,2	6,8	4,5	5,4

Att de förtroendevalda förknippade den senaste händelsen med ett uttalande eller en opinionsyttring var vanligast i regionerna Öst, Syd, Bergslagen, Mitt och Nord (tabell 24). I region Stockholm och Väst var det i stället vanligare att de förtroendevalda förknippade den senaste händelsen med en särskild politisk fråga.

Tabell 24. Vad förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 förknippade händelsen med. Särredovisning för polisregion.

	Polisregion							Hela landet
	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst	
Ett beslut	16,0	17,4	15,0	12,5	14,0	15,5	14,3	14,7
En särskild politisk fråga	20,5	23,4	23,0	25,4	20,5	23,0	19,2	22,3
Ett uttalande/ en opinionsyttring	27,2	25,7	24,2	23,3	25,1	20,7	28,6	24,5
Uppmärksamhet kring privatpersonen	15,1	10,2	14,5	15,7	13,3	13,7	15,3	14,0
Inget av ovanstående	21,2	23,4	23,3	23,1	27,1	27,1	22,6	24,5

Inom samtliga polisregioner upplevdes förövarens främsta motiv vara att förödmjuka eller förolämpa de förtroendevalda (tabell 25). Det var mest ovanligt inom samtliga regioner att de förtroendevalda upplevde att förövarens främsta motiv var att hämnas på den förtroendevalda.

Tabell 25. Vad förtroendevalda som uppgav att de utsattes 2018 tror att förövaren ville uppnå. Särredovisning för polisregion.

	Polisregion							Hela landet
	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst	
Påverka agerande/ beslutsfattande	19,8	14,1	14,5	15,8	13,2	14,6	14,7	15,0
Få den förtroendevalda att sluta	13,6	9,5	12,4	13,7	12,2	14,3	14,7	13,0
Visa missnöje	23,7	25,9	23,9	19,3	24,0	24,2	24,2	23,4
Hämnas	2,9	2,7	2,7	3,2	3,7	1,4	4,6	2,9
Förödmjuka/förolämpa den förtroendevalda	29,5	42,6	38,3	38,5	38,0	36,4	30,9	36,6
Inget av ovanstående	3,9	1,5	3,2	2,1	1,9	3,2	3,2	2,7
Vet inte	6,5	3,8	5,0	7,3	7,1	5,9	7,7	6,3

Rapportering och polisanmälan

Anmälningsbenägenheten skiljer sig åt mellan regionerna (tabell 26). Andelen förtroendevalda som polisanmälde den senaste händelsen var högst i region Bergslagen (20 procent) och lägst i region Mitt (16 procent).

Inom samtliga regioner förutom region Nord uppgav de förtroendevalda att de inte trodde att anmälan skulle leda till något som främsta skäl till att händelsen inte polisanmälde. Förtroendevalda i region Nord uppgav som främsta skäl att händelsen uppfattades som en småsak eller bagatell.

Det finns också skillnader mellan regionerna när det gäller hur stor andel som rapporterade den senaste händelsen till någon annan än polisen. Förtroendevalda i region Bergslagen rapporterade i störst utsträckning (53 procent), medan förtroendevalda i region Väst rapporterade i minst utsträckning (47 procent).

Tabell 26. Andel händelser som polisanmäls 2018 och skäl till att den senaste händelsen inte polisanmäldes. Särredovisning för polisregion.

	Polisregion							Hela landet
	Bergslagen	Mitt	Nord	Stock-holm	Syd	Väst	Öst	
Polisanmält senaste händelsen	19,6	16,1	18,0	22,3	18,2	17,8	22,4	19,2
Varför ej polisanmält								
<i>Anmälan skulle inte leda till något</i>	30,9	28,1	21,8	26,8	27,2	31,3	32,8	28,3
<i>Såg händelsen som en del i uppdraget</i>	22,3	22,5	20,8	22,3	22,8	19,8	16,9	21,2
<i>Upplevde händelsen som småsak/bagatell</i>	21,8	22,5	25,9	23,0	21,0	22,1	24,6	22,7
Rapporterat senaste händelsen	53,2	44,8	50,9	52,3	50,4	47,5	49,2	49,8

Även de förtroendevaldas kännedom om huruvida det finns en handlingsplan och en säkerhetsansvarig de kan vända sig till varierar mellan regionerna (tabell 27). Störst andel förtroendevalda som inte känner till om det finns någon handlingsplan återfinns i region Nord (29 procent), medan detta verkar vara minst utbrett i region Stockholm och Mitt (22 procent inom respektive region).

I region Nord återfinns även störst andel förtroendevalda (27 procent) som inte vet om det finns någon säkerhetsansvarig att vända sig till, medan lägst andel som saknar denna kunskap återfinns i region Stockholm (13 procent).

Tabell 27. Andel förtroendevalda som uppgav att de inte har kännedom om handlingsplan respektive säkerhetsansvarig 2018. Särredovisning polisregion.

	Polisregion							Hela landet
	Bergslagen	Mitt	Nord	Stock-holm	Syd	Väst	Öst	
Känner ej till handlingsplan	24,3	22,2	29,2	21,7	24,4	25,3	25,0	24,7
Känner ej till säkerhetsansvarig	25,1	18,6	27,2	12,5	18,5	19,7	20,2	20,2

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2005). *Otillåten påverkan riktad mot myndighetspersoner*. Rapport 2005:18. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Otillåten påverkan mot brottsoffer och vittnen*. Rapport 2008:8. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009a). *Polisens möte med organiserad brottslighet*. Rapport 2009:7. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009b). *Otillåten påverkan mot åklagare och domare*. Rapport 2009:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Politikernas trygghetsundersökning 2012. Förtroendevaldas utsatthet och oro för hot, våld och trakasserier*. Rapport 2012:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014a). *Politikernas trygghetsundersökning 2013. Utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld*. Rapport 2014:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014b). *Att förhindra och hantera incidenter mot förtroendevalda*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014c). *Politikernas trygghetsundersökning 2012–2013. Fördjupning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015). *Politikernas trygghetsundersökning 2015. Förtroendevaldas utsatthet under valåret 2014*. Rapport 2015:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016). *Otillåten påverkan mot myndighetspersoner*. Rapport 2016:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017). *Politikernas trygghetsundersökning 2017. Förtroendevaldas utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld 2016*. Rapport 2017:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018). *Kvinnors och mäns utsatthet som politiker*. Kortanalys 4/2018. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019a). *Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2019*. Rapport 2019:11. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019b). *Tystnadskultur*. Rapport 2019:10. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Joyce, P. (2013). *Delaktighet i framtiden – utmaningar för jämställdhet, demokrati och integration*. Delutredning från Framtidskommissionen. Ds 2013:2. Stockholm: Statsrådsberedningen.

Polismyndigheten (2019). *Åtgärder för skydd av den fria åsiktsbildningen*. Stockholm: 2019.

Proposition 2018/19:154. *Brott mot förtroendevalda*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Regeringen (2011). *Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism*. Regeringens skrivelse 2011/12:44. Stockholm: 2011.

Regeringen (2017). *Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer*. Stockholm: 2017.

Statens offentliga utredningar, SOU (2006). *Jakten på makten*. SOU 2006:46. Betänkande av Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda. Stockholm: Fritzes.

Statistiska centralbyrån, SCB (2002). *MIS 2002:3. Personer med utländsk bakgrund. Riktlinjer för redovisning i statistiken*. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån, SCB (2013). *Folkvaldas villkor i kommunfullmäktige – en studie om representativitet, avhopp och synen på uppdraget*. Demokratistatistisk rapport nr 15. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån, SCB (2016). *Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015*. Demokratistatistisk rapport nr 22. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2012). *Om mutor och jäv. Vägledning för anställda inom kommuner, landsting och regioner*. 2012. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2014). *Hot och våld mot förtroendevalda. En skrift inom demokratiområdet*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2016). *Kommungruppsindelning 2017*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2018a). *Digitalt hat. Hat och hot mot kommunpolitiker*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2018b). *Hot och hat påverkar. Intervjuer med utsatta förtroendevalda*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2019a). *Så styrs en kommun*. Hämtat från Sveriges Kommuner och Landstings webbplats:
<<https://skl.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunaltsjalfstyresastyrskommunenochregionen/sastyrskommunen.735.html>>.

Publicerat den 24 maj 2019. Hämtat den 6 september 2019.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2019b). *Hot och hat mot förtroendevalda. Enkätundersökning 2018*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2019c). *Anmäl alltid hot, hat och våld. Det handlar om demokratin*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Säkerhetspolisen, Säpo (2009). *Otillåten påverkan mot medier*. Stockholm: Författningsskyddsensheten, Säkerhetspolisen.

Säkerhetspolisen, Säpo (2018). *Personlig säkerhet*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Bilaga 1

Tabellbilaga

Från och med 2019 ingår PTU i den officiella statistiken. Resultaten från tidigare mättillfällen är dock producerade utifrån samma kvalitetskrav.

Tabell B1. Andel förtroendevalda som utsattes under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön, ålder och svensk/utländsk bakgrund.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)
Totalt	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Ålder												
29 år och yngre	40,0	49,9	39,8	44,1	36,2	44,5	33,3	37,5	43,3	53,8	44,5	48,7
30–39 år	28,2	38,2	37,3	41,0	26,4	38,7	40,0	46,0	29,6	37,9	35,1	36,7
40–49 år	28,2	34,9	35,8	42,2	29,4	34,2	37,7	44,3	27,2	35,5	34,4	40,4
50–59 år	22,1	28,4	30,5	33,4	22,5	28,3	29,3	33,0	21,8	28,5	31,5	33,8
60–69 år	15,6	20,9	20,1	23,7	15,3	21,5	20,1	24,1	15,8	20,5	20,0	23,5
70 år och äldre	9,9	16,1	14,0	17,4	9,4	12,2	12,5	16,5	10,1	18,1	14,8	18,0
Svensk/utländsk bakgrund¹	37,4	46,3	49,3	52,0	43,3	53,4	54,6	58,8	34,5	42,6	46,3	48,0
Svensk bakgrund	19,3	27,6	25,0	29,8	19,6	27,7	25,9	31,2	19,1	27,5	24,4	28,8
Utländsk bakgrund	23,3	32,9	30,2	37,8	24,6	31,3	26,0	36,8	22,0	34,4	34,0	38,7

¹ Med svensk bakgrund avses här de förtroendevalda som är inrikesfödda och har minst en förälder som också är inrikesfödd. Med utländsk bakgrund avses här de förtroendevalda som är inrikesfödda men vars båda föräldrar är utrikesfödda, samt de förtroendevalda som är utrikesfödda.

Tabell B2. Oro för att man själv eller någon anhörig ska utsättas, bland samtliga förtroendevalda samt bland utsatta förtroendevalda 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön, ålder och svensk/utländsk bakgrund.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Oro bland samtliga förtroendevalda												
Totalt	15,5	23,4	22,1	26,7	17,0	23,3	22,9	29,2	14,5	23,5	21,6	24,9
<i>Oro i relation till ålder</i>												
29 år och yngre	37,6	47,1	48,6	49,4	38,8	45,3	55,2	50,0	36,7	48,4	43,8	49,0
30–39 år	26,0	35,9	41,3	46,6	25,7	37,5	43,4	53,9	26,3	34,4	39,5	40,3
40–49 år	26,1	33,6	34,3	38,7	27,3	34,2	38,1	41,9	25,0	33,1	31,5	36,0
50–59 år	16,8	23,2	24,5	30,7	18,9	21,4	23,5	31,7	15,0	24,6	25,4	29,9
60–69 år	10,5	13,9	15,4	16,8	10,7	13,1	14,4	16,8	10,3	14,4	16,1	16,8
70 år och äldre	7,2	11,1	10,7	10,2	7,4	6,9	9,6	10,5	7,1	13,3	11,2	10,1
<i>Oro i relation till svensk/utländsk bakgrund¹</i>												
Svensk bakgrund	14,8	22,4	21,3	25,5	16,1	22,5	22,0	28,4	13,8	22,3	20,8	23,3
Utländsk bakgrund	24,6	33,7	32,1	39,5	25,5	29,1	30,7	36,9	23,6	37,9	33,3	41,9
Oro bland utsatta förtroendevalda												
Totalt	42,3	48,8	50,3	52,1	44,2	47,2	52,0	54,7	40,9	50,0	49,1	50,1
<i>Oro i relation till ålder</i>												
29 år och yngre	x	62,4	x	67,1	x	x	x	x	x	62,9	x	x
30–39 år	52,4	56,3	67,3	67,2	x	55,8	67,0	67,7	x	56,7	67,6	x
40–49 år	53,9	58,1	60,7	60,9	54,1	59,9	61,9	63,4	53,7	56,4	59,7	58,5
50–59 år	38,4	46,1	49,9	55,6	40,3	42,3	53,0	56,9	36,9	49,1	47,5	54,4
60–69 år	33,6	35,4	38,3	37,6	36,6	30,6	35,0	40,3	31,6	38,7	40,6	35,7
70 år och äldre	33,6	38,6	35,8	27,6	x	x	x	x	x	42,9	34,7	29,9
<i>Oro i relation till svensk/utländsk bakgrund¹</i>												
Svensk bakgrund	40,5	47,2	49,3	50,8	42,4	46,1	50,5	54,5	39,2	48,1	48,5	47,9
Utländsk bakgrund	58,3	61,4	60,1	63,9	x	54,1	x	57,9	x	67,7	55,9	69,4

1 Med svensk bakgrund avses här de förtroendevalda som är inrikesfödda och har minst en förälder som också är inrikesfödd. Med utländsk bakgrund avses här de förtroendevalda som är inrikesfödda men vars båda föräldrar är utrikesfödda, samt de förtroendevalda som är utrikesfödda.

Kryss (x) innebär att antalet respondenter som besvarat frågan är för litet (<100) och kan därför inte redovisas.

Tabell B3. Andel förtroendevalda som utsattes för hot och trakasserier under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Totalt hot och trakasserier¹	19,1	27,0	24,7	29,5	19,6	27,1	25,2	31,0	18,8	26,9	24,3	28,4
Hot/påhopp via sociala medier	8,0	12,5	13,5	16,1	8,4	12,7	14,6	17,8	7,8	12,4	12,7	14,7
Hotfullt e-post	5,0	5,1	6,1	5,2	5,7	5,3	7,0	5,8	4,4	4,9	5,4	4,7
Uthängd på internet	4,8	5,9	6,4	7,0	4,7	5,2	6,4	7,6	4,9	6,4	6,4	6,5
Hotfullt uttalande öga mot öga	4,7	9,7	6,1	10,3	4,3	8,7	6,1	10,5	4,9	10,4	6,0	10,1
Hotfullt telefon-samtal	4,4	4,8	4,9	3,5	4,6	5,1	5,4	3,9	4,3	4,6	4,5	3,2
Hotfullt brev/vykort	2,5	2,7	2,6	2,2	2,7	2,8	2,7	2,2	2,3	2,6	2,5	2,2
Olovligen foto-graferad/inspelad	1,4	3,3	2,7	4,3	1,6	2,9	3,0	3,9	1,2	3,6	2,5	4,6
Obehagligt besök/förföljelse	1,3	2,1	1,8	1,7	1,3	2,3	2,1	1,9	1,3	2,0	1,6	1,6
Hotfullt sms/mms	1,3	1,6	2,2	2,0	1,2	1,6	2,6	2,4	1,3	1,6	1,9	1,7
Falska anmälningar	0,8	1,0	1,2	1,2	0,6	0,8	1,1	0,9	1,0	1,2	1,3	1,4
Oönskad vara beställd i ditt namn	0,7	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6	0,8	0,7	0,7	0,8	1,0	0,7
Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)	0,4	0,6	0,8	0,9	0,6	0,6	1,0	1,1	0,3	0,6	0,7	0,8
Uthängd på affisch/flygblad	0,4	0,8	0,4	0,9	0,2	0,8	0,4	0,9	0,5	0,8	0,4	0,8
Hotfull "gåva"	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	–	0,1	0,1	0,1
Annan hotfull händelse	2,0	3,0	2,3	2,6	2,1	3,0	2,5	2,5	1,9	3,0	2,2	2,7

¹ En förtroendevald kan ha blivit utsatt för flera av händelserna och därför ingå flera gånger i tabellen, men ingår bara en gång i den totala andelen utsatta.

Streck (–) innebär att observationer finns men att andelen är avrundad till 0,0.

Tabell B4. Andel förtroendevalda som utsattes för våld, skadegörelse och stöld under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Totalt våld, skadegörelse och stöld¹	2,7	5,8	3,9	6,0	2,2	4,4	3,3	5,2	3,1	6,9	4,3	6,6
Knuff eller liknande	0,8	2,0	1,3	1,7	0,5	1,3	1,1	1,6	1,0	2,5	1,4	1,8
Slag, spark eller liknande	0,1	0,5	0,2	0,3	0,1	0,3	0,2	0,1	0,2	0,6	0,3	0,4
Våld med vapen	–	0,1	–	–	0,1	0,1	–	.	–	–	0,1	–
Annan form av våld	0,5	1,1	0,8	1,5	0,6	0,9	0,9	1,7	0,4	1,3	0,7	1,3
Klotter	0,6	1,4	0,8	1,4	0,4	1,0	0,6	1,0	0,7	1,6	0,9	1,6
Anlagd brand/sprängning	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1
Annan skadegörelse	1,3	2,5	1,5	2,2	1,1	1,7	1,3	1,5	1,4	3,0	1,7	2,6
Stöld	0,3	0,5	0,4	0,4	0,2	0,5	0,4	0,3	0,3	0,6	0,5	0,5

¹ En förtroendevald kan ha blivit utsatt för flera av händelserna och därför ingå flera gånger i tabellen, men ingår bara en gång i den totala andelen utsatta.

Streck (–) innebär att observationer finns men att andelen är avrundad till 0,0.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B5. Upprepad utsatthet bland förtroendevalda under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön.

	Utsatta 2012			Utsatta 2014 (valår)			Utsatta 2016			Utsatta 2018 (valår)		
	Antal gånger			Antal gånger			Antal gånger			Antal gånger		
	1	2–5	6 eller fler	1	2–5	6 eller fler	1	2–5	6 eller fler	1	2–5	6 eller fler
Samtliga												
Andel av utsatta förtroendevalda	19,8	52,9	27,3	19,6	51,0	29,4	15,5	51,6	32,9	16,0	51,4	32,6
Andel av samtliga händelser	2,1	18,4	79,5	2,4	20,8	76,8	1,5	15,9	82,7	1,5	15,6	83,0
Kvinnor												
Andel av utsatta förtroendevalda	19,7	53,7	26,6	20,2	52,6	27,2	15,2	48,8	36,0	14,3	51,5	34,2
Andel av samtliga händelser	2,2	19,9	77,9	2,3	19,5	78,2	1,6	16,9	81,5	1,4	16,8	81,8
Män												
Andel av utsatta förtroendevalda	19,8	52,3	27,9	19,1	49,8	31,0	15,7	53,5	30,8	17,4	51,4	31,3
Andel av samtliga händelser	2,1	17,4	80,6	2,5	22,0	75,5	1,4	15,3	83,3	1,5	14,7	83,8

Tabell B6. Andel förtroendevalda som utsattes för korruptionsförsök under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Totalt korruptionsförsök¹	3,7	3,7	3,4	2,8	4,4	4,1	3,9	2,8	3,2	3,5	3,0	2,7
Opassande erbjudande	1,9	1,3	1,8	1,3	2,4	1,2	2,0	1,0	1,5	1,4	1,7	1,4
Vänskapskorruption	3,4	3,3	3,0	2,5	4,1	3,9	3,8	2,9	2,8	2,9	2,5	2,2

¹ En förtroendevald kan ha blivit utsatt för flera av händelserna och därför ingå flera gånger i tabellen, men ingår bara en gång i den totala andelen utsatta.

Tabell B7. Andel förtroendevalda som utsattes under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön och politisk församling.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Totalt	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Politisk församling												
Kommunfullmäktige	18,9	27,3	24,7	29,9	19,3	27,4	25,1	30,9	18,6	27,3	24,3	29,3
Landstingsfullmäktige	25,2	37,3	33,9	37,9	25,6	36,5	31,5	37,4	24,9	38,0	36,1	38,4
Riksdagen	59,1	64,5	65,6	69,7	56,8	64,6	64,5	73,6	60,9	64,4	66,7	65,8

Tabell B8. Andel förtroendevalda som utsattes under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön och partitillhörighet.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Totalt	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Parti												
C	17,8	22,1	18,5	25,1	18,0	22,6	20,3	28,7	17,6	21,7	17,1	22,2
KD	17,1	25,2	19,5	20,5	16,7	27,0	17,9	22,7	17,3	23,9	20,5	19,1
L	17,3	30,2	24,1	30,1	19,9	32,3	24,8	33,0	15,4	28,6	23,6	27,8
M	20,1	30,7	24,2	28,6	22,6	32,0	25,3	28,9	18,7	29,9	23,6	28,4
MP	25,6	27,2	30,9	36,6	30,1	28,5	31,1	36,8	21,6	25,8	30,7	36,4
S	17,7	23,6	24,7	30,5	17,6	24,5	24,4	30,5	17,7	22,8	24,9	30,5
SD	42,5	49,8	43,3	44,3	37,0	47,8	45,3	48,4	43,7	50,3	42,8	42,6
V	24,4	33,0	29,6	33,0	26,7	35,6	33,9	35,5	22,4	30,3	25,6	30,3
Övriga partier	13,2	22,7	20,5	22,3	8,7	22,0	26,9	23,6	15,4	23,0	17,5	21,5

Tabell B9. Andel förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige som utsattes under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön och kommungrupp.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Hela landet	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Kommungrupp												
Storstäder	39,1	57,6	51,3	52,1	46,0	54,4	50,0	52,5	32,3	60,9	52,6	51,7
Pendlingskommun nära storstad	17,7	31,4	29,4	36,5	18,7	30,2	30,1	38,4	16,9	32,2	28,9	35,1
Större stad	25,4	35,4	29,7	38,9	29,6	32,0	28,1	41,4	22,1	38,0	31,0	36,8
Pendlingskommun nära större stad	16,3	24,0	20,9	24,9	14,6	23,4	22,4	23,4	17,4	24,5	20,0	25,9
Lågpendlingskommun nära större stad	16,0	24,8	20,4	25,6	15,5	27,1	20,3	27,9	16,3	23,0	20,5	23,8
Mindre stad/tätort	23,1	31,0	27,7	31,8	21,3	33,3	29,1	31,1	24,4	29,2	26,5	32,4
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	15,5	20,2	20,5	26,8	16,4	21,1	20,4	28,4	14,9	19,6	20,5	25,7
Landsbygdskommun	18,9	23,8	24,9	23,5	16,0	22,1	23,2	23,3	21,0	25,0	26,1	23,6
Landsbygdskommun med besöksnäring	18,4	21,5	19,9	26,2	23,2	22,8	21,6	31,4	14,8	20,5	18,7	22,4

Observera att Sveriges kommuner och landsting (SKL) kom med en ny kommungruppsindelning 2016 (se SKL 2016), som används i denna rapport. I tidigare rapporter har den förra indelningen använts.

Tabell B10. Andel förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige som utsattes under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön och län.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Hela landet	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Län												
Stockholm	22,6	35,8	33,8	41,5	27,4	36,1	36,5	44,1	18,8	35,5	31,9	39,3
Uppsala	15,1	32,2	24,8	30,6	16,2	33,6	27,0	33,3	14,2	31,1	23,0	28,6
Södermanland	17,3	27,1	21,4	28,6	19,8	26,0	22,7	28,8	15,2	28,0	20,4	28,5
Östergötland	16,6	21,1	18,7	23,3	14,7	24,9	17,2	25,6	17,8	18,5	19,6	21,5
Jönköping	14,5	24,0	20,7	23,2	11,4	17,1	16,7	21,0	16,3	28,6	23,3	24,8
Kronoberg	17,5	24,3	23,5	25,5	16,7	21,8	19,8	29,8	18,1	26,2	26,2	22,6
Kalmar	19,3	24,2	24,4	29,2	15,9	24,0	24,3	30,3	21,3	24,4	24,5	28,4
Gotland	26,7	31,9	34,0	41,7	18,2	42,1	47,6	52,6	34,8	25,0	23,1	34,5
Blekinge	27,6	35,7	38,9	38,6	32,5	43,8	35,8	32,9	23,7	29,5	41,1	43,3
Skåne	22,8	31,5	28,3	31,7	19,0	29,0	29,9	29,3	25,2	33,2	27,2	33,2
Halland	14,4	20,9	26,1	26,4	12,7	19,6	26,0	25,5	15,7	22,0	26,2	27,1
Västra Götaland	18,7	27,4	25,1	31,3	19,3	28,5	25,0	34,1	18,2	26,5	25,2	29,2
Värmland	13,8	19,6	21,3	24,5	13,6	15,3	23,7	24,1	13,9	23,1	19,2	24,8
Örebro	18,3	27,3	18,5	24,1	25,2	30,7	17,2	27,1	13,0	24,5	19,6	21,7
Västmanland	16,4	26,1	22,2	31,8	22,5	31,2	28,6	41,0	11,7	21,9	17,5	25,2
Dalarna	16,1	23,5	22,2	26,6	18,3	23,4	24,1	29,7	14,5	23,7	21,0	24,4
Gävleborg	20,6	30,8	26,9	32,4	22,3	27,2	22,9	32,0	19,5	34,0	30,2	32,8
Västernorrland	18,8	24,7	24,4	28,7	15,7	21,9	20,6	28,8	21,2	26,9	27,6	28,6
Jämtland	21,2	28,9	24,1	36,5	17,0	31,6	22,2	31,6	25,2	27,0	25,5	40,7
Västerbotten	20,2	24,0	22,2	30,1	20,3	23,6	21,5	26,8	20,0	24,4	22,7	32,9
Norrbottnen	20,9	29,1	28,4	27,0	21,3	34,0	31,9	30,5	20,6	25,3	25,7	24,0

Tabell B11. Andel förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige som utsattes under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön och polisregion.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Hela landet	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Polisregion												
Bergslagen	15,9	23,2	20,9	25,2	18,5	22,6	22,1	26,9	13,9	23,7	20,0	23,8
Mitt	17,4	29,7	24,7	31,6	20,3	30,5	25,9	35,2	15,3	29,1	23,8	28,8
Nord	20,3	26,5	24,9	30,0	19,0	27,8	24,6	29,2	21,4	25,6	25,1	30,7
Stockholm	22,9	35,6	33,8	41,5	26,9	36,4	37,1	44,4	19,6	34,9	31,5	39,0
Syd	21,9	29,4	27,8	31,1	19,6	28,4	27,9	30,0	23,3	30,2	27,8	31,8
Väst	18,1	26,4	25,2	30,5	18,3	27,2	25,1	32,7	17,9	25,9	25,3	28,9
Öst	16,0	23,7	20,1	24,6	15,1	22,4	18,5	24,8	16,6	24,5	21,2	24,5

Tabell B12. Andel förtroendevalda som utsattes under 2012-2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön och uppdrag.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Totalt	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Uppdrag												
Fullmäktige	18,8	27,8	25,1	30,2	19,6	27,9	25,5	30,8	18,2	27,7	24,8	29,8
Styrelse	24,3	32,8	31,8	36,2	26,9	33,5	32,0	36,8	22,6	32,3	31,8	35,8
<i>Nämnd eller motsvarande¹</i>												
Hälsa- & sjukvård	22,4	32,0	29,9	37,0	23,0	29,8	31,9	37,0	21,9	34,2	28,0	37,1
Kultur- & fritid	17,8	29,0	26,5	33,5	19,0	27,3	22,6	32,6	16,8	30,3	29,5	34,3
Plan- & bygg	18,8	26,7	25,2	28,1	22,3	24,1	26,3	28,5	17,3	27,7	24,8	27,9
Social	19,9	29,3	25,9	31,5	19,5	28,1	25,4	31,8	20,5	30,9	26,6	31,2
Teknisk	19,5	30,3	26,5	31,8	24,5	30,2	29,9	33,0	17,2	30,3	25,1	31,2
Utbildning	20,6	27,6	27,4	31,8	21,3	28,3	27,4	34,2	20,0	27,0	27,3	29,5

1 Då respondenterna består av ledamöter i fullmäktige kan resultatet för nämnderna endast i viss mån generaliseras till samtliga politiker inom nämnden.

Tabell B13. Andel förtroendevalda som utsattes under 2012-2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön, vilken position de har inom partiet samt förtroendeuppdragets omfattning.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Totalt	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Position												
Ordförande	30,7	38,3	36,9	40,6	36,7	43,8	41,2	43,2	27,7	35,1	34,2	38,9
1:e vice ordförande	22,6	30,7	28,4	32,3	24,4	30,9	30,8	37,1	21,4	30,6	26,9	28,8
Ordinarie ledamot	18,4	27,6	25,0	30,3	19,0	27,3	24,6	30,6	17,9	27,9	25,4	30,2
Ersättare	16,5	25,1	22,2	27,2	16,4	26,2	22,0	28,2	16,6	24,2	22,4	26,4
Förtroendeuppdragets omfattning¹												
Heltid	52,3	56,2	52,7	59,7	61,8	59,3	51,7	61,4	46,1	53,8	53,5	58,6
Deltid	27,8	33,3	32,3	38,5	31,3	36,8	35,6	42,9	25,8	31,2	30,2	35,5
Fritid	12,9	22,3	18,2	24,0	12,8	21,7	17,9	24,5	13,1	22,8	18,4	23,6

1 I denna redovisning ingår enbart förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige.

Tabell B14. Andel förtroendevalda som utsattes under 2012–2018. Totalt, samt särredovisat för de förtroendevaldas kön, grad av aktivitet på internet/sociala medier samt i vilken utsträckning de är omskrivna/omtalade i medier respektive kända bland allmänheten.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014 (valår)	2016	2018 (valår)	2012	2014 (valår)	2016	2018 (valår)	2012	2014 (valår)	2016	2018 (valår)
Totalt	19,6	28,0	25,4	30,5	20,1	28,1	25,8	31,6	19,3	27,9	25,1	29,7
Aktiv på internet/ sociala medier												
Mycket stor utsträckning	56,5	60,1	58,3	63,4	62,7	63,2	59,2	66,7	51,6	57,9	57,6	60,6
Ganska stor utsträckning	36,0	42,0	40,8	46,2	36,5	42,6	40,5	50,6	35,6	41,5	41,1	42,9
Ganska liten utsträckning	21,7	24,8	23,6	28,0	24,9	24,4	24,9	28,2	19,4	25,1	22,6	27,8
Mycket liten utsträckning	14,1	17,8	14,6	19,4	12,4	17,6	12,1	17,5	15,1	18,0	16,3	20,8
Inte alls	9,2	12,5	12,3	13,3	7,9	10,8	12,1	11,9	10,2	13,6	12,4	14,2
Omskriven/ omtalad i medier												
Mycket stor utsträckning	61,4	62,6	68,2	70,0	73,0	64,2	72,1	84,0	56,2	61,7	66,5	63,6
Ganska stor utsträckning	37,4	46,3	49,3	52,0	43,3	53,4	54,6	58,8	34,5	42,6	46,3	48,0
Ganska liten utsträckning	19,8	27,8	25,9	33,4	24,5	30,3	28,9	37,0	17,0	26,1	24,0	31,1
Mycket liten utsträckning	9,4	17,1	13,7	21,4	10,1	17,1	16,1	22,5	8,7	17,2	11,8	20,5
Inte alls	4,2	11,0	7,3	13,3	3,9	11,5	6,1	13,6	4,6	10,4	8,6	13,1
Känd bland allmänheten												
Mycket stor utsträckning	31,1	38,9	38,4	45,1	32,4	42,7	39,1	48,0	30,4	37,0	38,1	43,5
Ganska stor utsträckning	22,8	29,8	29,0	35,0	24,7	30,7	30,5	38,1	21,7	29,2	28,0	33,1
Ganska liten utsträckning	14,8	25,4	20,5	27,2	15,8	25,7	22,2	28,6	14,0	25,2	19,1	26,0
Mycket liten utsträckning	9,3	19,7	13,9	21,4	9,6	20,0	13,5	22,1	9,0	19,5	14,4	20,6
Inte alls	11,1	14,9	11,3	20,0	12,0	6,8	4,7	17,7	10,0	23,6	18,9	22,5

Tabell B15. Andel händelser under 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön, relation till förövaren, antal förövare, förövarens kön samt förövarens ålder.

	Andel av samtliga händelser				Andel av händelser riktade mot kvinnor				Andel av händelser riktade mot män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Den utsattas relation till förövaren												
Kände förövaren väl	11,4	8,7	8,8	7,5	9,6	8,8	9,8	7,0	12,7	8,7	8,0	7,9
Kände till förövaren	27,8	23,5	25,6	23,3	29,5	26,3	25,4	25,7	26,6	21,5	25,8	21,5
Kände förövaren p.g.a. tidigare utsatthet	6,7	6,1	7,0	6,9	6,1	6,3	7,6	6,8	7,0	5,9	6,5	6,9
Förövaren okänd	43,2	44,4	39,8	46,5	44,7	42,0	40,5	45,6	42,0	46,1	39,4	47,1
Vet inte	11,0	17,3	18,8	15,9	10,0	16,6	16,7	14,9	11,7	17,8	20,3	16,6
Tidigare utsatt av samma förövare som vid den senaste händelsen												
Ja	21,6	22,9	27,0	22,5	20,7	22,1	27,8	23,6	22,3	23,4	26,4	21,6
Nej	48,9	51,4	43,8	53,6	50,1	53,7	44,7	53,9	48,0	49,8	43,2	53,4
Vet inte	29,5	25,7	29,2	23,9	29,2	24,1	27,5	22,5	29,6	26,8	30,4	25,0
Antal förövare*												
En		43,8	35,3	41,3		46,6	40,8	46,0		42,5	32,2	38,4
Två till tre		27,5	18,9	24,3		21,1	17,7	24,4		30,5	19,6	24,3
Fyra eller fler		18,8	10,6	15,0		17,3	10,0	14,0		19,5	10,9	15,7
Vet inte		9,9	35,3	19,3		15,0	31,5	15,6		7,5	37,4	21,7
Förövarens kön*												
Man		58,1	55,0	55,4		58,6	58,5	57,9		57,7	52,6	53,5
Kvinna		8,6	8,8	9,4		10,6	9,4	10,6		7,1	8,4	8,4
Båda		14,9	13,8	17,4		14,3	14,5	17,2		15,4	13,3	17,6
Vet inte		18,4	22,3	17,8		16,5	17,6	14,3		19,8	25,7	20,5
Förövarens ålder*												
Yngre än 25 år		10,2	4,6	7,9		6,5	2,7	5,8		12,7	5,8	9,4
25–44 år		22,7	22,3	23,3		19,2	22,7	24,2		25,1	22,1	22,7
45–64 år		29,3	29,1	30,6		35,1	31,2	32,8		25,4	27,8	29,0
65 år eller äldre		9,2	7,9	8,9		10,5	8,8	8,7		8,3	7,3	9,1
Blandade åldrar		8,6	9,7	9,0		8,4	11,1	9,9		8,8	8,8	8,4
Vet inte		20,0	26,4	20,3		20,2	23,6	18,6		19,8	28,1	21,5

* Frågorna om antal förövare, förövarens kön samt förövarens ålder tillkom i PTU 2015.

Tabell B16. Andel händelser under 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön, typ av förövare samt förövarens grupptillhörighet.

	Andel av samtliga händelser				Andel av händelser riktade mot kvinnor				Andel av händelser riktade mot män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Typ av förövare												
Förargad medborgare	33,7	33,7	36,0	36,6	34,6	34,6	38,8	38,8	33,0	33,0	34,0	34,9
Rättshaverist	24,9	23,7	24,2	21,4	23,8	21,3	20,8	17,8	25,7	25,4	26,6	24,2
Förtroendevald annat parti	10,4	11,3	11,3	12,3	10,9	11,1	12,6	14,2	10,1	11,4	10,4	10,9
Förtroendevald eget parti	4,4	4,1	4,2	3,3	6,0	5,5	4,7	4,6	3,2	3,1	3,9	2,4
Näringsidkare	2,3	1,2	1,3	1,2	2,2	0,9	1,0	1,0	2,4	1,4	1,6	1,4
Inget av ovanstående	11,0	11,8	10,2	12,2	10,4	12,7	10,3	12,3	11,5	11,3	10,1	12,1
Vet inte	13,3	14,2	12,7	12,9	12,1	14,0	11,9	11,3	14,1	14,3	13,2	14,1
Förövares grupptillhörighet												
Högerextremistisk/rasistisk grupp	12,3	17,4	20,5	22,3	12,6	18,8	23,5	23,7	12,1	16,5	18,4	21,1
Vänsterextremistisk grupp	6,9	14,9	9,9	12,0	4,2	7,4	5,1	7,0	8,8	20,1	13,2	15,9
Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga	9,4	6,6	9,2	5,4	9,8	7,0	9,2	5,8	9,1	6,4	9,2	5,0
Intresseorganisation	5,4	3,0	4,3	3,1	4,8	2,5	3,6	2,8	5,9	3,4	4,8	3,3
Kriminellt nätverk/gruppering	1,5	1,8	1,1	2,0	1,6	1,5	1,4	1,7	1,4	2,0	0,9	2,2
Miljö- eller djurrättsgrupp	1,0	0,8	0,6	0,9	0,9	0,5	0,3	0,7	1,1	0,9	0,8	1,0
Antifeministisk grupp	0,5	0,4	0,4	0,4	1,2	0,6	0,7	0,9	0,1	0,2	0,2	0,1
Inget av ovanstående	36,6	29,9	29,5	29,0	38,1	33,7	31,2	31,0	35,6	27,2	28,3	27,5
Vet inte	26,3	25,3	24,5	25,0	26,9	28,0	24,9	26,4	25,9	23,4	24,2	23,9

Tabell B17. Andel händelser under 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön och vad händelsen förknippas med.

	Andel av samtliga händelser				Andel av händelser riktade mot kvinnor				Andel av händelser riktade mot män			
	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)
Vad den utsatta förknippade händelsen med												
Ett beslut	28,0	15,4	21,6	14,8	30,4	16,9	24,8	14,7	26,4	14,4	19,4	14,8
En särskild politisk fråga	22,2	24,6	27,4	22,3	22,8	25,6	28,0	24,9	21,8	23,8	26,9	20,2
Ett uttalande/ en opinionsyttring	19,2	21,7	22,1	24,5	17,3	20,3	21,4	23,6	20,6	22,7	22,6	25,1
Uppmärksamhet privatperson	14,8	15,8	13,7	14,0	13,7	14,3	11,7	12,1	15,5	16,9	15,0	15,5
Inget av ovanstående	15,7	22,4	15,2	24,5	15,7	22,9	14,0	24,7	15,7	22,1	16,1	24,4

Tabell B18. Andel händelser under 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön och vad de tror att förövaren ville uppnå.

	Andel av samtliga händelser				Andel av händelser riktade mot kvinnor				Andel av händelser riktade mot män			
	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)	2012 (valår)	2014 (valår)	2016 (valår)	2018 (valår)
Vad den utsatta tror att förövaren ville uppnå												
Påverka agerande/ beslutsfattande	24,2	15,4	22,7	15,0	24,6	16,8	22,4	14,8	23,8	14,4	22,9	15,2
Få förtroendevald att sluta	12,5	14,6	13,8	13,0	10,3	8,3	13,2	11,0	14,0	19,0	14,1	14,6
Visa missnöje	22,9	23,6	20,9	23,4	24,6	23,4	20,8	25,6	21,6	23,7	21,1	21,7
Hämnas	4,3	3,0	3,6	2,9	4,2	3,4	3,6	2,4	4,4	2,8	3,6	3,3
Förödmjuka/ förolämpa	27,4	33,4	29,7	36,6	27,0	36,4	29,2	36,4	27,6	31,3	30,0	36,8
Inget av ovanstående	3,2	3,4	2,2	2,7	4,2	4,8	3,2	3,3	2,4	2,3	1,6	2,2
Vet inte	5,6	6,6	7,1	6,3	4,9	6,8	7,6	6,5	6,1	6,5	6,7	6,2

Tabell B19. Andel händelser under 2012–2018 som polisanmäls respektive rapporterats till någon annan än polisen. Särredovisat för de förtroendevaldas kön och typ av brott.

	Andel av samtliga händelser				Andel av händelser riktade mot kvinnor				Andel av händelser riktade mot män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Total andel händelser som polisanmäls	17,0	19,3	18,9	19,2	16,5	19,1	19,4	17,6	17,5	19,5	18,6	20,4
Polisanmält själv	10,3	12,2	10,4	9,9	9,7	11,0	10,4	8,4	10,8	13,1	10,4	11,1
Någon annan har polisanmält	6,7	7,1	8,5	9,3	6,8	8,1	9,0	9,2	6,7	6,4	8,2	9,3
Vet inte om polis-anmälan gjorts	5,7	4,8	5,7	5,6	6,8	4,4	5,9	6,0	4,9	5,2	5,6	5,3
Våld, skadegörelse och stöld	38,9	38,5	41,0	39,7	44,9	39,3	44,5	39,0	36,0	38,2	39,0	40,2
Polisanmält själv	28,1	29,3	28,4	24,1	29,5	27,6	30,0	19,2	27,5	30,2	27,5	27,0
Någon annan har polisanmält	10,8	9,2	12,6	15,6	15,4	11,7	14,5	19,8	8,5	8,0	11,5	13,2
Vet inte om polis-anmälan gjorts	6,9	5,8	5,2	6,4	9,0	3,7	3,6	6,0	5,9	6,8	6,0	6,6
Hot och trakasserier	13,9	15,3	15,5	15,0	13,2	15,7	16,1	13,9	14,4	14,9	15,1	15,9
Polisanmält själv	7,8	8,6	7,6	7,0	7,4	8,2	7,8	6,6	8,1	8,9	7,5	7,4
Någon annan har polisanmält	6,1	6,7	7,9	8,0	5,8	7,5	8,3	7,3	6,4	6,0	7,6	8,5
Vet inte om polis-anmälan gjorts	5,5	4,6	5,9	5,4	6,6	4,5	6,2	5,9	4,7	4,7	5,7	5,0
Total andel händelser som rapporterats till någon annan än polisen	42,9	45,8	46,0	49,8	46,5	48,1	49,0	52,6	40,3	44,2	43,8	47,7
Våld, skadegörelse och stöld	53,2	57,3	54,9	62,1	57,0	58,5	57,1	67,8	51,3	56,6	53,7	58,7
Hot och trakasserier	41,4	43,4	44,5	47,4	45,3	46,4	47,9	50,1	38,5	41,1	42,1	45,2

Tabell B20. Erfarenhet av polisen vid den senaste händelsen, bland de utsatta som varit i kontakt med polisen. Andel händelser under 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön.

	Andel av samtliga händelser				Andel av händelser riktade mot kvinnor				Andel av händelser riktade mot män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Erfarenhet av polisen vid senaste händelsen												
Mycket positiva	31,9	30,1	22,5	29,1	45,5	33,0	24,0	35,3	22,7	28,5	21,7	25,3
Ganska positiva	24,1	20,4	19,1	25,8	23,9	24,3	17,3	21,6	24,2	18,2	20,1	28,4
Varken positiva eller negativa	22,7	28,9	34,1	25,5	21,6	25,2	37,5	28,1	23,4	30,8	32,3	24,0
Ganska negativa	11,1	10,9	11,3	13,3	5,7	9,6	9,6	9,4	14,8	11,7	12,2	15,7
Mycket negativa	10,2	9,7	13,0	6,2	3,4	7,8	11,5	5,8	14,8	10,7	13,8	6,6

Tabell B21. Skäl till att den senaste händelsen inte polisanmäldes. Andel händelser under 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön.

	Andel av samtliga händelser				Andel av händelser riktade mot kvinnor				Andel av händelser riktade mot män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)				(valår)				(valår)			
Anledning till att den senaste händelsen inte polisanmäldes												
Anmälan tros inte leda till något	26,2	26,7	26,7	28,3	23,9	21,9	25,1	26,8	27,7	29,8	27,8	29,4
Upplevdes som småsak/bagatell	23,2	24,1	20,3	22,7	21,2	23,2	19,4	19,9	24,5	24,7	20,9	24,8
Ansågs som del i uppdraget	22,4	20,0	22,8	21,2	27,0	24,9	22,7	23,4	19,3	16,7	22,9	19,6
Hanterade själv händelsen	12,5	13,1	10,9	11,8	12,8	14,5	11,4	12,9	12,3	12,2	10,6	11,0
Undvika uppmärksamhet i media	7,2	6,5	6,9	5,4	6,5	5,4	7,0	5,5	7,7	7,1	6,9	5,3
Saknar förtroende för polisen/rättsväsendet	1,6	1,9	3,3	1,6	0,7	1,3	2,2	1,1	2,2	2,3	4,0	1,9
Ville inte gå igenom rättsprocess	1,3	1,8	2,6	2,4	1,7	1,4	2,6	2,5	1,1	2,1	2,7	2,4
Vågade inte	0,6	0,7	0,7	1,0	1,0	1,0	1,3	0,7	0,3	0,6	0,3	1,2
Annat skäl	5,0	5,2	5,6	5,5	5,3	6,3	8,4	7,2	4,9	4,4	3,9	4,3

Tabell B22. Konsekvenser av utsatthet och oro för utsatthet bland samtliga förtroendevalda och bland utsatta förtroendevalda 2012–2018. Särredovisat för de förtroendevaldas kön.

	Andel bland samtliga förtroendevalda				Kvinnor				Män			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)	(valår)
Konsekvenser av utsatthet och oro för utsatthet bland samtliga förtroendevalda												
Uppger någon form konsekvens	19,6	21,4	23,8	23,6	21,6	23,6	27,7	28,1	18,1	19,7	21,1	20,2
<i>Överväganden/tvekan</i>												
Övervägt att lämna specifikt uppdrag	5,7	6,4	7,6	7,3	7,1	7,0	9,1	8,7	4,7	6,0	6,5	6,2
Övervägt att lämna samtliga uppdrag	5,2	6,0	7,1	6,6	5,9	6,0	8,6	7,9	4,7	6,0	6,0	5,7
Tvekat inför en åtgärd eller ett beslut	8,4	8,0	9,6	8,6	9,6	9,2	11,2	9,8	7,5	7,1	8,5	7,6
<i>Faktisk påverkan</i>												
Lämnat specifikt uppdrag	1,6	2,0	1,6	2,0	1,9	2,0	1,9	2,1	1,4	1,9	1,5	1,9
Lämnat samtliga uppdrag	1,0	1,1	1,2	1,5	0,9	1,0	1,0	1,2	1,1	1,2	1,4	1,7
Fattat annat beslut/vidtagit annan åtgärd	2,1	1,6	2,3	1,7	2,2	1,5	2,3	1,8	2,1	1,6	2,3	1,7
Undvikit engagera sig/uttala sig i specifik fråga	11,9	13,6	15,6	16,6	13,2	14,9	18,1	20,2	10,9	12,7	13,8	13,9
Konsekvenser av utsatthet och oro för utsatthet bland utsatta förtroendevalda												
Uppger någon form av konsekvens	40,0	38,6	44,3	42,3	44,7	41,7	50,7	47,8	36,5	36,3	39,7	37,8
<i>Överväganden/tvekan</i>												
Övervägt att lämna specifikt uppdrag	17,8	15,9	21,0	17,8	21,2	17,0	24,4	20,1	15,2	15,1	18,5	16,0
Övervägt att lämna samtliga uppdrag	16,9	15,6	19,8	16,1	19,0	14,8	23,6	18,8	15,4	16,2	17,0	14,0
Tvekat inför en åtgärd eller ett beslut	16,2	13,2	16,4	15,2	17,9	15,0	18,0	17,1	14,8	11,9	15,2	13,7
<i>Faktisk påverkan</i>												
Lämnat specifikt uppdrag	5,1	5,2	4,5	4,6	6,0	4,8	4,9	4,0	4,4	5,6	4,2	5,1
Lämnat samtliga uppdrag	3,6	3,0	3,3	3,3	2,8	2,6	2,8	2,6	4,2	3,3	3,8	3,8
Fattat annat beslut/vidtagit annan åtgärd	4,4	3,0	3,6	3,3	4,6	2,5	4,2	3,0	4,3	3,4	3,2	3,5
Undvikit engagera sig/uttala sig i specifik fråga	24,9	24,4	29,2	29,7	28,6	26,2	33,6	34,5	22,0	23,0	26,0	25,9

Politikernas trygghetsundersökning 2019 beskriver förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld i deras egenskap av förtroendevalda under valåret 2018. Rapporten ger en bild av utsattheten, vilka som utsatts och av vem samt vad motivet kan ha varit.

Detta är den fjärde jämförbara kartläggningen som Brottsförebyggande rådet (Brå) gjort på uppdrag av regeringen, där förtroendevalda i kommun- och landstingsfullmäktige och riksdag tillfrågats om sin utsatthet för trakasserier, hot och våld som förtroendevalda under 2018. Genom jämförelser med föregående kartläggningar över utsattheten 2012, valåret 2014 och 2016 är det för första gången möjligt att göra jämförelser mellan två valår, och sätta dessa i relation till mellanliggande år.

Från och med 2019 ingår PTU i den officiella statistiken. Resultaten från tidigare mätillfällen är dock producerade utifrån samma kvalitetskrav.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

BOX 1386/TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON +46 (0)8 527 58 400 ■ E-POST info@bra.se ■ www.bra.se